

FİKİR SANAT VE EDEBİYATTA

TÖRE

**Aylık Fikir Sanat Edebiyat
Dergisi**

Yıl: 2 Sayı: 12 Ocak 2013

ISSN:2146-7773

İmtiyaz Sahibi

ve

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ömer Faruk BEYCEOĞLU

Yayın Danışmanı

A. Yağmur TUNALI

Sanat Koordinatörü

H. Nurcan YAZICI

Ahmet ŞAFAK

Editör

İbrahim METİN

Halkla İlişkiler Koordinatörü

Mehmet Yıldırım YÜCE

Grafik - Tasarım

İsmail KANDEMİR

Düzeltilme

Firdes IŞIK - Hacer KUTAY

Büro

Merve TOSUNCUK

İlbiçe Sıla YILDIRIM

İletişim

tore@toredergisi.com

www.toredergisi.com

İdare Yeri

Çetin Emeç Bulvarı 1314 Cadde 1315 Sokak

Can Apt. 7/3 A. Öveçler - ANKARA

Tlf: 0.312.472 70 10 - Faks: 0.312.472 70 11

Cep: 0.533.373 11 24

Baskı / Cilt

BERİKAN Elektronik Basım Yayım Reklam

Turizm San. ve Tic.Ltd.Şti.

Tlf: 0.312.232 6218

Fiyatı: 10 TL

İ Ç İ N D E K İ L E R

TÖRE'den / 03

Geçmişten Günümüze Kerkük'te Türkmen Katliamı

Dr. Suat ÇIRAKOĞLU / 05

Sen Gittin Sudan Bahanelerle

Hasan Sami BOLAK / 10

Aziz Atam

Almas ILDIRIM / 12

Qara Dastan

Halide Nusret ZORLUTUNA / 09

Meşut Dikel Ve Geleneksel Türk-İslam Sanatları Üzerine

TÖRE / 13

Mabed-î Büsem

Hakan İlhan KURT / 16

Dilemmâ

Nuray ALPER / 17

"Kan Meclisi 1915=Aşk Ve Vatan 1915"

Fatih OGUZ / 19

Kalk Ayağa

Dr. Sakin ÖNER / 21

Türk Birliği, Felsefe Ve Selahaddin Halilova

İkbal VURUCU / 22

Eylül Kuşatması

Yahya AKENGİN / 25

Kahraman - İdeal Bir Tıp Arayışı-

Ali BÜYÜKÇAPAR / 26

Irak Türkmen Edebiyatından Nesir Örnekleri - III

Yrd. Doç. Dr. Hatem TÜRK / 27

Ben Türk'üm...

Abdullah BEYCEOĞLU / 32

Hazreti Pir Mevlâna -Okyanusta Bir Damla-

Ali Naili ERDEM / 33

Pamuk

Mehmet ÖZGEDİK / 37

Türk Kültürlü Halklarda Emmioğlu

Yaşar KALAFAT / 40

Şahayyülüme Saplanmış Kıymık

Ülkü BEŞTEPE / 42

Türk Milliyetçiliğinin Bugünkü Meseleleri

Hakan PAKSOY / 43

Zülfikar Kaleli'nin "Mesaj" Şiiri

Dr. Hüseyin YENİÇERİ / 46

Kabus

Ahmet Tevfik OZAN / 47

Diriliş Ruhu Ve TÖRE
Hüseyin HATIL / 48

Ben Varım
Kenan ÇARBOĞA / 49

Yamuk Hüseyin
Aşar ÇELİK / 50

Bir Sır Gibisin
Günerkan AYDOĞMUŞ / 53

Fidan Ve Rüzgâr
Asena Gülsüm GÜNEŞ / 54

Kelebeğin Kanatları, Benim Kalbim Kırık
Coşkun ÇOKYIĞIT / 55

TÖRE DERGİSİ 1. Cilt İndeksi (1-11. Sayılar)
TÖRE / 57

Desenler: Y. Kemal YOZGAT - Ramazan TÜRKMEN -
Üzeyir ÇAYCI - Kenan EROĞLU
Fotoğraf: Suat ÇIRAKOĞLU - Mesut DİKEL

Kapak: Geleneksel Türk İslam Sanatları
Düzenleme: Mesut DİKEL

ABONE ŞARTLARI

Abonelik için lütfen
"http://www.toredergisi.com/abone-ol.html"
adresindeki formu eksiksiz doldurunuz veya Adınızı,
Soyadınızı, Adresinizi, Telefon Numaranızı ve e-mail adresinizi
elektronik posta adresimize (tore@toredergisi.com) veya
0.532.373 11 24 nolu telefona bildiriniz.

Abonelik Bedeli:
Öğrenci: 75 TL / Yurtiçi: 90 TL /
Yurtdışı: 90 EURO (Ya da karşılığı Türk Lirası'dır.)
Kurum Aboneliği: 185 Türk Lirasıdır.

Abone bedelini;
Ömer Faruk BEYCEOĞLU adına açılmış bulunan;
6090548 nolu Posta Çeki hesabına,

Ziraat Bankası
TL IBAN: TR11-0001-0017-2743-4429-0550-01
Euro IBAN: TR89-0001-0000-1343-4429-0550-04

Türkiye İş Bankası
TL IBAN: TR42-0006-4000-0014-1960-0253-38
Euro IBAN: TR15-0006-4000-0024-1960-0075-83

Garanti Bankası
TL IBAN: TR66-0006-2000-0010-0006-6965-05
hesaplarına yatırabilirsiniz.

TEMSİLCİLİKLER VE SATIŞ NOKTALARI

ADANA - Abdullah BEYCEOĞLU (0.544.608 51 97)
AFYON - Ercan KAYAYERLİ (0.506.300 48 27) SAĞLAM KİTABEVİ (0.536.871 32 65)
AMASYA - Sebahattin GÜNAYDIN (0545.809 92 87), DAMLA KIRTASİTE (0.532.741 8075)
ANKARA - AKÇAĞ YAYINEVİ (0.312.432 17 98),
GAZİ KİTABEVİ (0.312.223 77 73), MEFKURE SAHAF (0.312.430 10 80)
HASRET KİTABEVİ (0.312.311 70 62), TDV SİHHİYE (0.312.229 73 36).
AKDENİZ BÖLGE TEMSİLCİSİ - İsmail UÇAR (0.532.646 80 34)
ANTALYA - Hamdi KUTLUAY (0.532.377 11 95)
AYDIN Barış İRGAT (0.542.665 27 52)
BALIKESİR - Tark İYİ (0.501.910 01 58) Muhammed ÖZSAYIN (0.534.923 53 10)
BURSA - Sevim YAKICI (0.505.344 99 45)
ÇORUM - Mehmet ABAGA (0.505.597 35 42), Soner BUĞDAYLI (0.506.854 45 00)
ÇORUM/İSKİLİP - Ahmet PEKMEZCİ (0.541.846 35 09)
ERZURUM - Yunus Buğra YILMAZ (0.533.382 85 77)
ESKİŞEHİR - Mehmet Ali KALKAN (0.555.966 57 52),
GAZİANTEP - Oğuzhan SAYGILI (0.505.276 41 58)
İSTANBUL - Yağmur ŞENGÖK (0.534.846 57 22) Oğuzhan Murat ÖZTÜRK (0.505.388 46 27)
BİLGE OĞUZ YAYINLARI (0.212.527 33 65) KİTABEVİ (0.212.512 43 28),
İZMİR - Yeşim Yelgar ÜNLÜ (0.505.817 50 47)
KAYSERİ - KIVILCIM KİTABEVİ (0.352.222 74 12), KIVILCIM KİTABEVİ (0.352.231 40 66)
K.MARAS - Osman TOPAL (0.542.675 64 10)
KONYA - BUĞRA KİTABEVİ (0.332.351 05 15)
MANİSA - Şahin BOZKURT (0.505.808 01 04)
MERSİN - Abdullah DUMAN (0.532.232 05 17)
MERSİN/ERDEMLİ - Şamil Mehmet KORKMAZ (0.539.393 24 06)
MERSİN/SİLİFKE - Rıfat KARADUMAN (0.506.987 17 92)
ORDU - Ünsal ERKAN (0.532.466 53 61)
OSMANİYE - Mustafa Ş. ÖZDARENDELİ (0.505.625 56 53)
Bahadır KESKİN (0.505.625 55 50) Ahmet KIRIÇ (0.506.402 75 86)
RİZE - İlhan KURT (0.505.561 52 63)
SAKARYA - Dursun YELKEN (0.535.352 04 12)
SAMSUN - Ahmet GÜVEN (0.505.832 49 63)
SİVAS - Volkan Kitabevi (0.346.221 74 56) Gamze MUTLU (0.505.596 40 60)
TOKAT - Alparslan DEMİR (0.505.665 39 09)
TRABZON - H.Nurcan YAZICI (0.532.645 97 49), AKSAKAL KİTABEVİ
VAN - Celil BÜLBÜL (0.533.317 73 85)
YALOVA - Hacer KARAKAYA (0.555.608 03 18)
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ - Erhan SOLMAZ (0.507.237 86 13)
A.Ü. DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ - Nihat YILMAZ (0.507.309 77 66)
A.Ü. HUKUK FAKÜLTESİ - Samet KARPUZ 0.555.838 51 98
BURDUR M. AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ - Yrd. Doç. Dr. Şevkiye KAZAN
EGE ÜNİVERSİTESİ - Hasan Kağan YAYLA 0.505.378 04 04
ESKİŞEHİR OSMAN GAZİ ÜNİVERSİTESİ - Prof. Dr. Hilmi ÖZDEN
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ - Dr. Hüseyin YENİÇERİ 0.532.503 94 01 -
Ferhat VERGİ 0.507.755 12 69
İSTANBUL YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Çağrı Aydın GÜRÜNLÜ 0.539.456 65 28
GAZİ ÜNİVERSİTESİ - Tolga AKISKA 0.533.543 37 73
ALMANYA - Fatih İLBAY (004915147036964) - BRAUNSCHWEIG Şafak AZERİ
0049(0)1752018531 - MANNHEİM Suna Emre GÜLEÇ 00496216685854 -
NEUSS Hasan KAYIHAN 00491634018049
AZERBAJYAN - Rebiyye ZERDABİ 00994 552 910 212
AVUSTURYA - Birol ÖZTÜRK (0043 660 48 28 200)
KKTC Emete GözüğüzellİCİVAN (0.533.865 04 57)

SUNUŞ

Merhaba TÖRE Dostları;

Yeni bir yılda, yeni sayımızla sizlerle.

Biliyoruz, süreli yayınların zamanında okuyucuya ulaşması hem yayının gereği hem de okuyucunun en tabii beklentisidir.

Bugüne kadar geç de olsa dergimizin yaşaması, muhtevasının ve kalitesinin bozulmaması için elimizden gelen yaptık.

Biliyoruz ki, dergicilik “zor zanaat”.

Biliyoruz ki, dünyada kitap okuma oranlarına baktığımızda ülke olarak Japonya'nın bugünkü seviyesini 156 yıl sonra ancak yakalayabileceğiz.

Ve yine biliyoruz ki, okuma alışkanlığı olmayan bir toplumun mensuplarıyız. Son zamanlarda sanal alemle olan haşır neşirliğimiz hem bu alışkanlığımızı daha da gerilettiler, hem de dergi, kitap, gazete almamak, okumamak için bahane üretmemize iyi bir vesile oldu. “Ben internetten okuyorum...” Neyi okuyoruz? Ne zaman okuyoruz? Nasıl okuyoruz? Kimi okuyoruz? Ne anlıyoruz? Bu soruların karşılığı koskocaman bir HİÇ...

İdeal sahibi, geleceği şekillendirmek, “muasır medeniyetler seviyesine çıkmak” gibi bir ülkenin sahipleri okumak, okuduğunu anlamak, sentezini yapmak ve anlatmakla mükelleftir.

Başkalarının millet olduklarını isbat etmek için alelacele, yalan yanlış edebiyatlarını oluşturmaya çalıştıkları günümüzde biz hâlâ bizden öncekilerin yaptıklarının gölgesinde ayaklarımızı uzatmış, rehavet içinde gün geçiriyoruz.

Bütün bu sıkıntılar içerisinde bir dergi çıkarmanın telaşındayız. Bunu ne şan şöhret, ne makam mevki, ne ikbal beklentisi ne de günlük maişetimizi çıkarma endişesiyle yapmıyoruz.

Bunu bir yerlere gelmek için basamak olarak kullanmadığımız gibi, birilerine basamak için kullandırmaya da niyetimiz yok. “Durumdan vazife çıkarmak” diye bir deyimimiz vardır. Bütün mesele bu sözün altında yatan gerçektir.

Memleketin lime lime edildiği, değerleri ayaklar altına alındığı, akıl almaz hesapların döndüğü günümüzde bir araya gelmenin, birlikte olmanın ve sahibi bulunduğumuz değerler sahip çıkmanın endişesi vardı bu çıkışta.

Eksik de olsa, geç de olsa ama inançlarımızdan ve duruşumuzdan taviz vermeden bu yolda yürümenin ve yüklendiğimiz vazifeyi hakkıyla yerine getirmenin telaşı vardı gayretimizde.

Zaman zaman bıkkınlık, çaresizlik ve sahipsizlik, yel değirmenleriyle döğüşmekten vaz geçmemizi düşündürdü elbette. Bir odanın içerisinde yirmi dört saat çaresizlik içinde kıvrılmak yıpratı elbette. Ama madem ki verilmiş bir söz vardı, madem ki içinde bulunduğumuz durum karşısında duyarsız kalanların haline kızıyoruz, o halde onlarla aynı duruma düşmenin acziyet olacağı düşüncesi hakimdi bu inadımızda.

Bu düşüncelerle devam ediyoruz yolumuza. Bazan sitemle, bazan kırgınlıkla, bazan üzgün. Ama biliyoruz ki, bütün bu olumsuzluklar karşısında birilerinin susmaması gerek. Şartlar ne olursa olsun inananların, ülküsü olanların, geleceğe sahip çıkmak isteyenlerin seslerinin çıkması gerek.

Hele hele “BU ÜLKEYİ KURAN, BUGÜNE KADAR YAŞATTIĞI GİBİ BUNDAN SONRA DA SONSUZA KADAR YAŞATMAYA KARARLI OLAN”ların susması demek, altında kefensiz binlerce şehidin yattığı bu topraklara sahip çıkamamak, ihanet etmek demektir.

TÖRE bu duygularla devam ediyor yoluna. Bu mücadelede yanımızda olanlarla da devam edecek. Tekrar belirtmekte yarar görüyoruz; Bu yola “YÜKSELMEK İÇİN DEĞİL, YÜCELTMEK İÇİN ÇIKTIK...)

Yukarıda gecikme sebeplerimizi az da olsa açıklamaya çalıştık. İçinde bulunduğumuz imkanlar, dağıtımdan kaynaklı sıkıntılar. Bütün bunların aşılması için sizin desteğinize ihtiyacımız var. Gerekli hoşgörüyü zaten fazlasıyla gösteriyorsunuz. Allah razı olsun.

Ocak ayı itibariyle aboneliği biten dostlarımızın aboneliklerini yenilemelerini rica ediyoruz. Yeni abonelik şartları dergimizde yayınlanmıştır. Mümkün olduğunca www.toredergisi.com adresindeki “ABONE OL” bölümünden abone olarak adres bilgilerinin sağlıklı elimize ulaşmasını sağlamanızı rica edeceğiz. Geçen yıldan eline geçmeyen eksik sayılarla ilgili tore@toredergisi.com adresine ya da telefonla (0.532.373 11 24) bilgi verirseniz eksiklerinizi tamamlamış oluruz.

Yine abone olup adresine dergi giden dostlarımızdan abonelik ücretlerini yatırmayanaların da bu konuda gösterecekleri hassasiyet bizleri rahatlatacaktır.

TÖRE’ye verdiğiniz değere teşekkür ediyoruz. Dergimizin yaygın dağıtımda olmaması sebebiyle abonelik müessesesinin önemini bir kere daha belirlemekte de fayda görüyor; daha güzel günlerde, tüm Türk yurtlarının azatlığını kutlamak dileğiyle selam ve saygılarımızı sunuyoruz..

Tanrı Türk’ü hep korumuştur. Bundan sonra da koruyacaktır; hiç şüphemiz yok. Yeter ki, Türk Türk’ü sevsin ve korusun.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KERKÜK'TE TÜRKMEN KATLIAMI

Dr. Suat ÇIRAKOĞLU

“Memleketin bölünmez bir parçası olan Musul’un ahalisinin yakında kurtulacağına itikat ve itimat olunarak öteden beri devam eden mücadelenizde kararlı olmanızı selâmet ve gelecekteki mutlu günleriniz namına yüksek görüşlerinize bırakırım. Türkiye hükümetinin şefkati ve Musul’un hükümetimize ait olması dolayısıyla yakın bir gelecekte asla ümit kesmeyerek zulümlere karşı yüksek bir cidal ile aydınlık bir gelecek temin olunması din kardeşlerimizin huzur ve saadeti için değerlidir. Kurtuluş günleri yakındır. Kurtuluş güneşinin doğuşunun sabırla beklenilmesi gerektiğini hatırlatır, Yüce Yaratan’dan herkese başarılar dilerim.” ATATÜRK (1 Ağustos 1925)

Türkiye, Ortadoğu coğrafyası içinde yer alan bir ülkedir. Osmanlı Devletinin yüzyıllar boyu bu bölgeyi yönetmiş olmasının getirdiği tarihî sorumluluk ve Türkiye sınırlarının dışında kalan Türk unsurunun varlığı gibi nedenlerden dolayı Türkler; bölge ve bölgenin sorunları ile iç içedirler. Ortadoğu’nun bir parçası olan Musul–Kerkük bölgesi, Türkiye için taşıdığı coğrafi, tarihî ve etnik özelliklerinden dolayı ayrı bir önem taşımaktadır. Üstelik Musul–Kerkük bölgesi “Misâk-ı Millî”ye dahil olduğu halde, sonradan Türkiye sınırları dışında kalmıştır.

Dünya gündeminde önemli bir yer işgal eden Musul–Kerkük bölgesinin, Türk devleti ve milleti ile olan tarihî ve etnik bağlarının vurgulanması aynı zamanda vicdanî bir sorumluluktur da. Zaten bin yıldan fazla bir süredir Türk nüfusunun yaşadığı ve yönettiği bir bölgenin sorunlarını geçmişindeki gerçekler göz önünde bulundurulmadan çözmek de mümkün değildir.

Osmanlı Devleti’ni aralarında paylaşma plânları yapan Avrupalı devletler bu plânlarını uygulamaya koymak için Osmanlı topraklarındaki çeşitli grupları kullanmayı bir gelenek haline getirmişlerdir. Osmanlı Devletinin, özellikle Ortadoğu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleriyle yakından ilgilenen İngiltere kadar Rusya, Fransa ve Amerika da kendi tarihî emelleri doğrultusunda bölge halkını kendi yanlarına çekmek için girişimlerde bulunmuşlardır. Bu devletler Ermeniler başta olmak üzere Rum, Nas-turî, Süryanî, Keldanî, Yezidî gibi guruplar ile bazı

Kürt aşiretlerini kullanmışlardır.

Misak-ı Millî sınırları içinde yer alan Musul–Kerkük bölgesi için de yine aynı plânı uygulamaya koyan bu güçler sonuçta, Musul–Kerkük’ün Türkiye’nin elinden çıkmasına yol açacak gelişmelerin alt yapısını oluşturmuşlardır.

Musul-Kerkük bölgesinin tam olarak Osmanlı hâkimiyetine girmesi, Kanuni Sultan Süleyman’ın Irak seferine çıktığı 1534 senesinden sonradır. Bu tarihte Bağdat’ın, 1546’da Basra’nın alınması ile Irak’ın tamamı Osmanlı egemenliği altına girmiş ve bir eyaleti halinde gelmiştir.

İngilizler, 1. Dünya Savaşı başında Irak topraklarına girmişti. Savaşın sonunda ise Musul’u işgal etmişlerdi. Türk Milli Mücadelesi içinde Elcezire

Cephesi, Musul bölgesinin Türk toprakları olarak kalması maksadıyla çeşitli faaliyetler yürütmekteydi. Musul-Kerkük bölgesinin Türklerin elinde kalması için Milli Mücadelenin güney cephesi kahramanlarından Milis Yarbayı Şefik Özdemir Bey yürüttüğü askerî ve siyasi faaliyetlere rağmen bölgeyi ele geçiremedi. Şefik Özdemir Bey'in yürüttüğü faaliyetler Türk tarihinin altın sayfaları arasında yer alacak nitelikte önem taşımaktadır. Şefik Özdemir Bey'in yaptıklarını Türk tarihinde ancak; Kürşad veya Ulubatlı Hasan ile kıyas edebiliriz.

Musul-Kerkük bölgesinin, Türklüğün ayrılmaz bir parçası olduğu hakkında İzmir'de 2 Şubat 1923 tarihinde yaptığı konuşmayla Atatürk aynı zamanda Türk milletinin de duygusuna tercüman olmaktadır. Atatürk burada şunları söylemektedir: *“Biz Millî Misak ile tespit ettiğimiz gerekli şartları elde etmeye mecburuz. Müzakereler, o halde cereyan ederken bu esaslardan hangileri, ne dereceye kadar temin edilmiştir, tetkik edebiliriz. Örnek: Millî Misakın birinci maddesini hatırlarsanız bu madde arazi ve hudut meselesidir. Halbuki bu günkü neticeye göre henüz karşıımızdakiler bugünkü millî hududumuz dahilinde bulunan memleketimizin kısımlarını bize vermek istemiyorlar. Meselâ; Musul ve Musul'un güneyindeki kıtayı bizim elimizden, bizim anayurdumuzdan zorla almak istiyorlar. Aramızdaki uyumsuzluk, biz bu noktayı hallederken bunu bir vatan meselesi, bir memleket meselesi olarak mütalaa ediyorlar. Zihniyetteki fark bundan ibarettir. Petrolü alabilmek için bir milleti evinden kovmak istiyorlar. Bir milletin evinin bir köşesini herhalde işgâl etmek istiyorlar. Aynı zamanda o köşede bu içtimâî topluluğa örfen, hissene, dinen bağlı bir insan kütlesi vardır. Hayır, onları da esir edeceğiz diyorlar. Biz diyoruz ki; Bu evin sahipleri bizim bütün evimizin sahipleridir ve bu ev bizim evimizin bölümlerinden biridir. Bunu oturanlarından soralım.*

– Hayır soramayız... Zira onlar adam değildir, diyorlar.

Efendiler, İngilizler, en hasis maksatlarını temin edebilmek için dünyanın en alçak duygularını açıklamaktan bir an ayrılmıyorlar ve kaçınıyorlar.”

Türk Milli Mücadelesi sonrası Türk Hükümeti Misak-ı Millî sınırları içinde kalan Musul eyaletinin Türkiye'ye geri verilmesini Lozan Konferansında talep etmişti. Türkiye'nin bu haklı talebine rağmen Milletler Cemiyeti; Musul'u 1925 yılında Irak'a bırakmış, bu tarihten sonra da Irak'taki Türkler kaderleri ile baş başa kalmışlardır. Yeni savaştan

çıkan Türkiye'nin içinde bulunduğu genel ve ekonomik şartlar, bu kararın ister istemez kabulünü gerekli kılıyordu. Çünkü ülke dahilinde İngiliz destek ve teşviki ile çıkartılan Şeyh Said, Asuri ve Yezidi isyanları, genç Türkiye'nin varlığını ve güvenliğini tehdit eder boyutlara ulaşmıştı. Musul ve Kerkük bölgesinin Türkiye'nin elinde olmasını istemeyen emperyalist güçler içerideki Kürtçü-bölücü işbirlikçileriyle büyük olaylar çıkardılar. Özellikle İngilizlerin planı ve teşvikiyle yürüttükleri faaliyetler ve çıkardıkları isyanlar belki Türkiye'yi parçalayamadı ama yüzlerce yıldır Türk varlığı ile şekillenmiş Musul-Kerkük bölgesinin elden çıkmasına yol açtı. Yapay bir Irak devleti kurdu.

Osmanlı Devletinin Musul Eyalet topraklarında yer alan bu devlet, o dönemde dünyanın tek hâkim ve süper gücü olan İngiliz İmparatorluğu'nun bölgedeki zengin petrol rezervlerine sahip olma arzusunun bir sonucudur. Musul ve Kerkük bölgesinin Misak-ı Millî kapsamında olması ve burada yaşayan Türklerin de çoğunluğu teşkil etmesine rağmen bu Türk coğrafyası çeşitli hile ve entrikalarla Türkiye'den kopartılarak sınırları dışında bırakıldı. İngiliz işgâli altında bulunan bu topraklar üzerinde İngiltere bir Manda Rejimi kurdu. Ancak İngiliz idaresinden hoşnut olmayan özellikle orta Fırat aşiret halkı ile aşağı Fırat ve Müntefik halkı ayaklandılar. Telefer'deki Türkmenler de bu ayaklanmaya katıldılar. Başkaldırma Hanekin'e sıçradı. İngilizler bu ayaklanmayı güçlükle bastırdı. Irak'ın siyasî hâkimliğine Sir Percy Cox'un atanmasından sonra 28 Ağustos 1921'de Kral Hüseyin'in oğlu Faysal,

halk oylaması sonucu törenle krallık tacını giydi.

Bu halk oylamasında, Erbil ve Süleymaniye halkı Faysal'ın aleyhinde oy kullanmıştı. Bunun bedeli olarak Kerkük'te Türkmenlere karşı 4 Mayıs 1924'de büyük bir soykırım başlattılar. Bu soykırım; Irak'ta yaşayan Türkmenleri kendi çıkarlarına engel olarak gören İngilizlerin, özel olarak Hristiyan ve Ermenilerden teşkil ettikleri LEVE (Levy) adı verilen özel hizmet birlikleri (Teyyari Askerleri) vasıtasıyla gerçekleştirilmekteydi. 3 Ağustos 1923 tarihinde Musul'da 4 Mayıs 1924 tarihinde Kerkük'te başta gençler olmak üzere her yaştaki Türkmenlere baskı, işkence ve katliam yapmak suretiyle bir yıldırma politikası uygulanmıştır. Ayrıca İngilizler 1924 yılında Hakkari Vilayetini Türkiye'den talep ederek Mardin'in dağlık bölgelerinde yaşayan Marunileri ayaklandırmakla birlikte, Ermenilerin de Kerkük Türklerini katletmelerine göz yummuş ve teşvik etmişlerdir.

5 Haziran 1926 tarihinde İngilizlerle imzalanan Ankara Muahedesi ile Musul resmen İngilizlere bırakılmış ise de, bu antlaşmada; Türkmenlerin kültürel ve siyasal hakları ile ilgili hiçbir madde yer almamıştır. Irak Türkmenlerinin bu şekilde Anavatan toprakları dışında kalması, onları, Arap ve Kürtlerden sonra üçüncü etnik varlık konumuna getirmiştir. Birinci Dünya Harbinden sonra kurulan Irak Devletinin ve özellikle Baas Rejiminin uygulandığı ülkede, "Araplaştırma" politikasının ana hedefi haline gelen Irak Türkmenleri toplum içerisinde adeta yok farz edilmek gibi bir muameleyle karşı karşıya kalmış, Bağdat hükümetleri tarafından eritilmek istenmiştir. Bu politikada; İngiliz ve Kürtlerin katkıları ile önemli bir başarı da sağlamışlardır.

İngiltere, 30 Haziran 1930'da Irak'a bağımsızlığını verdi. Ancak Irak'la yapılan anlaşmada, Irak; dış politikasında İngiltere'ye bağlı kalıyor ve bir savaş durumunda topraklarını, limanlarını, demiryollarını İngiltere emrine bırakıyordu. Irak; 1932'de Milletler Cemiyetine üye olduktan sonra bağımsızlığına kavuşmasına rağmen İngiltere, Irak'ta askeri güç buldurmaya devam edecektir.

1932 yılından itibaren Irak'ta Türkmenlere karşı baskı ve şiddetin dozunun arttığını görmekteyiz. Irak'ta manda rejiminin sona ermesi dolayısıyla 30 Mayıs 1932 tarihinde Başbakan Nuri Sait Paşa tarafından yayınlanan deklarasyonda, görünürde Türkmenlerin ve diğer azınlıkların dil, din, soy ayrımı yapılmaksızın varlıkları kabul edilmekte,

din, vicdan ve ibadet özgürlükleri güvence altına alınmaktaydı. Ancak uygulamalar kâğıt üzerinde kalmış, Türkmenlerin en tabii hakları verilmemiş ve asimilasyona gidilerek alınan bazı idarî tedbirlerle Türkmenler Araplaştırılmak istenmiştir. 1932 yılında yetmiş kadar Türk öğretmen, Arapların çoğunlukta olduğu bölgelere sürülmüş, Türkmen okullarında Arapça diliyle tedrisat yapılması zorunlu kılınmıştır.

Irak yönetimi bunlarla da kalmayıp 1936-1958 yılları arasında Türkmenlerin kültürel ve sosyal amaçlı dernek kurmaları ve Türkçe yayın yapmalarını da yasaklamıştır. Bu süreçte Türkiye ve Irak arasında imzalanan anlaşmalarda da ne yazık ki, doğrudan Türkmenlerle ilgili yine hiç bir madde bulunmamaktadır. Zaten bu antlaşmalarda taraf devletlerin birbirlerinin içişlerine müdahale etmemeleri hususu açıkça hükme bağlanmış bulunuyordu. Bu durum Türkmenler arasında yine hayal kırıklığına neden olmuştur. Bağdat Paketi'nin faydadan çok zararı olmuş, bu pakta misilleme olarak 1956 yılında Mısır-Suriye-Arabistan ve Yemen aralarında bir antlaşma imzalamışlardır. Bunun bir sonucu olarak; Sovyetler'in Orta-Doğu ile yakından ilgilenmeleri gibi tehlikeli bir süreci beraberinde getirdiği görülecektir. Çünkü bölgede Sovyet destekli komünizmin etkili olmasıyla Türkmenler üzerindeki Arap ve Kürt baskılarından başka bir de komünist baskısı oluşmaya başlayacaktır. Ancak asıl tehlike Sovyet komünizminin Türkmenleri yok etmek için Kürtleri kullanmaya başlamasıdır. Kürt grupların Sovyetler tarafından kullanılmaları bugüne kadar gelinen süreçte bölge için önemli sorunların çıkmasına yol açacaktır.

14 Temmuz 1958'de Irak'ta meydana gelen ihtilâl sonucu Krallık rejimi yıkılarak yerine sözde Irak Cumhuriyeti kurulmuştur. Yeni Irak anayasasında Irak; büyük Arap vatanının bir parçası olarak belirtilerek, Araplar ile Kürtler Irak'ın müşterek sahipleri olarak gösterilmekteydi. Yeni yönetimin Türkmen varlığı ile ilgilenmediği daha ilk günden belli olmuştu. Türkmenlerin lehine yeni bir gelişme zaten beklenmiyordu. Irak'ın 24 Mart 1959'da Bağdat Paketinden ayrılmasından sonra ülkede sosyalist bir rejim kuruldu. Bu rejimi destekleyen Kuzey Irak'taki Kürtler resmen özerklik istediler. Irak devlet başkanı General Kasım, Kürtler ve Komünistlerle işbirliği yaparak Rusya'da bulunan Molla Mustafa Barzani ile Kürtlere af çıkarttı. 7 Ekim 1958'de Mustafa Barzani Bağdat'a döndü. Bu durum; Kürtler arasında sevinç ve taşkınlıklara sebep oldu. Aynı yıl içinde

Türkçe ve Arapça yayın yapan ve Türkmenlerin dünyaya seslerini duyurdukları Beşir Gazetesi Komünist idare tarafından kapatıldı. Türkçe konuşma yasaklandı. Bölgedeki Kürt gruplarına destek ve yardımı ile komünistler bölgede terör ve tehdit başladı. 14 Temmuz 1959 tarihinde Mustafa Barzani'nin sürgünden dönmesinden yaklaşık iki hafta sonra Cumhuriyetin Birinci yıl kutlamaları törenlerine katılan Türkmen halk üzerine Komünist militanlar ateş açarak birçok Türkmeni katletti. Aralarında Ata Hayrullah'ın da olduğu Türkmen liderler ve Türk-

Emel Muhtar Fuat

مل محار فوات

menlerin ileri gelenleri evlerinden alınarak kurulan sözde halk mahkemelerinde yargılandılar. Birçok Türkmen hiçbir suçları olmamalarına rağmen tamamen Türk düşmanlığı hissiyle idama mahkûm edildiler. Haksız hukuksuz bir şekilde kurşuna dizildiler.

Komünist Kürt militanlar tarafından şehit edilenler arasında bir de 12 yaşında Türkmen kızı vardı. Ağabeyleri ile birlikte şehit edilen Emel Muhtar Fuat, Kerkük'ün ne ilk ne de son şehidi olacaktır. Şehit Türk kızı Emel Muhtar Fuat Türk milletinin kalbindeki unutulmaz yerini almıştır.

Kerkük katliamı Türk basınında geniş şekilde yer aldı. Türkmenlere yapılan bu katliamla ilgili dünyanın bir çok bölgesinde büyük tepkiler meydana geldi. General Kasım, bunun üzerine olayı kınamak zorunda kaldı ve işi örtbas ederek iki yüz kadar sorumluyu tutuklattı. General Kasım'ın bu uygulamasının dünya kamuoyunu susturmaya yönelik olduğu ortadaydı.

1963 yılında bir grup Arapçı subayın sosyalist Baas Partisi ile işbirliği yapıp Kasım diktasına son vermesinin ardından General Abdüsselam Arif iş başına getirildi. Arif, Kerkük katliamını gerçekleştiren, bu nedenle haklarında idam kararı bulunan fakat infazı yapılmayan 28 kişiyi idam ettirerek Türkmenlerin

gönlünü almakla işe başladı. Ayrıca "Irak Türkmen Ocağının" kurulmasına izin verdi. Türkmenler onun zamanında eskiye nispeten daha istikrarlı bir hayat yaşadılar. Ancak Türkmenlerin bu huzur dönemi kısa sürdü. Çünkü General Arif 1966 yılında meydana gelen helikopter kazasında hayatı kaybetmişti.

Irak'ta darbeler birbirini takip etti. 1968 yılında Başbakan olan Albay Hasan El Bekir bir darbe gerçekleştirerek tekrar yönetime gelmiş, kendisini aynı zamanda Devrim Komuta Konseyi Başkanı ilan etmişti. Bu dönemde Türkmenlere bazı kültürel haklar tanınmasına rağmen bu haklar verimli gelişmelere dönüşmedi. Bu tarihten sonra Baas Partisinde yükselen Saddam Hüseyin, kuzeni olan Hasan El Bekir sayesinde rejimin ikinci adamı olarak sivrilecektir.

Saddam'ın 1976 yılında Başbakanlığı ve bazı yetkileri El-Bekir'den devralmasından sonra Türkmenlere verilen birçok hak tekrar geri alınmaya başlandı. Bunun üzerine Kerkük'teki Türkmenler üç günlük boykot ilan etti. Bu olaydan sonra Irak yönetimi Türkmenlere karşı insafsız bir uygulama başlattı. Birçok öğretmen güneye sürüldü. Türkmen yatırımcılarının kredileri kesildi, Türkmen köy ve mahallelerinin adları değiştirildi. Kerkük adına tahammül edemeyen yönetim 29 Ocak 1976 tarihinde bu Türkmen şehrinin adını "Millileştirme" anlamına gelen "El-Tamim" olarak değiştirdi. Kerkük'ün en büyük ilçesi olan Tuzhurmatu'yu Saddam'ın doğum yeri olan Tikrit'e bağladı. Daha sonra Tikrit'in adı Selahattin olarak değiştirilerek il yapılmış, Kerkük'e bağlı olan Tuzhurmatu ve Dakuk Kazaları da bu ile bağlanmıştır. Kerkük'ün diğer Türkmen bölgeleri ile olan bağlarının koparılması amacıyla gerçekleştirilen bu uygulamalardan başka; Kifri kazası Diyala şehrine, Altınköprü Nahiyesi Erbil'e, Cemcemal nahiyesi de Süleymaniye'ye bağlanmıştır. Kerkük'ün bu parçalanma politikalarından sonra yüzölçümü, 19.543 km²'den 9.426 km²'ye düşürülmüştür.

Aslında Türk düşmanlığını politika edinen Irak siyasilere için sebep hiç önemli değildir. Örneğin 1946 yılında "Gâvur Bağı Katliamı" olarak tarihe geçen bir olayda çalışma şartlarının düzeltilmesini isteyip greve giden Kerküklü Türk işçiler işbaşı yapmadıkları gerekçesi ile polis ve askerler tarafından yayılım ateşine tutulmuş birçok suçsuz insan boş yere acımasızca katledilmişti. Irak'ın başına geçen siyasiler bu tür bahaneleri her fırsatta yaratıyorlardı.

Irak yönetimi 1978 yılında Türkiye'de öğrencilerin tahsil yapmalarını yasaklayarak Türkiye'ye ve Türk'lere karşı düşmanlığını ortaya koymuş ve Türkmen-

öğrenciler, sosyalist ülkelere tahsil için gitmeye teşvik edilmişlerdir. Türkmenlere karşı uygulanan şiddet ve sindirme politikası, 1979 yılında General El-Bekir'in istifası ve Devrim Komuta Konseyi Başkanlığını kuzeni Saddam Hüseyin'e bırakmasından sonra da devam etti. Irak ordusunda

Abdullah Abdurrahman عبد الله عبد الرحمن

görev yapmış, emekli olduktan sonra uzun süre "Türkmen Kardeşlik Ocağının" başkanlığını üstlenmiş Emekli Albay Abdullah Abdurrahman ile Bağdat Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. Necdet Koçak, Dr.Rıza Demirci, Müteahhit Adil Şerif ve Binbaşı Halit Akkoyunlu gibi Türkmenlerin ileri gelen şahsiyetleri Saddam tarafından rejime karşı oldukları gerekçesiyle tutuklanmış, bunlardan Rıza Demirci tutuklu iken hayatını kaybetmiş, diğerleri de Türkiye'ye casusluk yaptıkları iddiası ile 16 Ocak 1980 tarihinde idam edilmişlerdir. Türkiye'nin bu olaya fazla tepki göstermemesi Saddam'ı daha da cesaretlendirmiştir.

1980-1988 yılları arasında süren Irak-İran Savaşında yine en çok zarar gören toplum Türkmenler oldu. Savaş sırasında Batının sanayici ülkelerinin de katkısıyla Saddam Rejimi yoğun bir şekilde silahlanmış, bölgede tehlikeli bir durum yaratılmıştır.

Bu dönemde Saddam rejimi, Türkmenlerin millî kimliklerini yok etmek ve ülkedeki varlıklarına son vermek amacı ile çeşitli baskılar ve asimilasyon politikaları uygulamıştır. Örnek olarak; 20 Ekim 1981'de Türkmenlerin Irak'ın güney bölgelerine sürülmeleri, 27 Eylül 1984'de arazilerinin istimlak edilerek güneyden getirilen Araplara dağıtılması, 8 Nisan 1984 ve 11 Eylül 1989'da Kerkük'te gayrimenkul satın almalarının yasaklanması gösterilebilir.

1985 yılında Kerkük'te Türk bölgelerini kapayan ve askeri güçler tarafından gerçekleştirilen, geniş çaplı bir arama tarama operasyonu yapıldı. Benzeri uygulamalar diğer Türk bölgelerinde de yoğunlaştırıldı. Baas yönetiminin Musul bölgesinde birçok Türk'ün idam edilmesine yol açan bu zulümlerinden etkilenenler arasında bir de kadın vardı. Katledilen Türkmenlerin arasında bulunan Hatice Muhsin Al-i Vahab hamile olduğu halde idam edilmişti. Bu bölgede Türkmenlere uygulanan zulüm ve yıldırmanın boyutunu göstermesi bakımından bu çok çarpıcı ve düşündürücü bir örnektir. Hakkında Türkiye'de hiç kimse ağıtlar yakmadı. Nutuklar atmadı.

2 Ağustos 1990'da Irak kuvvetlerinin Kuveyt'e girmesi ve müttefik kuvvetlerin olaya el koyması ile Saddam Kuveyt'teki askerlerini geri çekmek zorunda kalmış, bu tarihten sonra Irak'a uygulanan ambargo Irak halkını dolayısıyla Türkmen toplumunu iyice sefillemişmiştir. Saddam'ın zor durumda kalmasını fırsat bilen Kürtler ise hem Halepçe katliamının öcünü almak bahanesiyle hem de bu durumdan istifade ederek 18 Mart 1991'de

Hüseyin Sankâhya حسين صانري كهدية

ayaklandılar. Kerkük'e girerek Baas Partisinin önde gelenlerini öldürüp, iş yerlerini tahrip ettiler. Tapu dairelerini basarak, arşivlere el koydular. Resmî ve özel birçok Türkmen'e ait emlak ve tapu kayıtlarını imha ettiler. Bu olaylar sonrası Saddam'a bağlı askeri birliklerin bölgeye yaptıkları saldırılar sırasında, diğer Kuzey Irak halkı gibi Türkmenler de kuzeye sürülerek Türkiye'ye iltica etmek zorunda bırakıldı.

28 Mart 1991 tarihinde bir Türkmen bucağı olan

Altınköprü'ye giren Saddam'ın Cumhuriyet Muha-fızları sokaklarda rast gele ateş ederek birçok suçsuz ve masum Türkmen'i, Ramazan ayında, oruçlarını bile açmaya fırsat vermeden katletti. seksen yedi Türkmen kurşuna dizilerek şehit edildi.

Irak'ta Türkmenlere karşı zulüm hiç bitmedi. Yönetim, içinde bulunduğu krize rağmen Türkmenlerle uğraşmaya devam ediyor, birçok masum Türkmen sudan gerekçelerle alınarak ya zindanlarda çürümeye terk ediliyor, ya da idam sehпасına yollanıyordu. Bağdat yönetimi, Türkmenlerin yaşadığı köy ve kasabalardan onları göçe zorlamayı sürdürüyordu. Kerkük'te yaşanan bir olay durumun vahametini göz önüne sermeye yetecek bir örnek teşkil etmekteydi:

Ekim 1995 de, Bektaş Ali Feyzullah adlı Türkmen, evinden alınarak Kerkük Emniyet Müdürlüğü'ne götürülmüş ve kendisine bir gün içinde kentten ayrılması söylenmişti. Süre dolduğunda, Bektaş'ın evine gelen emniyet güçleri evin kızı Zehra ile karşılaşmışlardı. Zehra, "Ey ahali, ben Kerkük'ün kızuyım. Bu şehirden asla göç etmeyeceğim. Bu zulüm politikasını protesto etmek, Türkmenlere bağımsızlık yolunu açmak ve Türkmen sözcüğünü yükseltmek

uğruna, şimdi kendimi yakacağım. Kerkük bize kalacaktır. Katillere ve zalimlere ölüm" diye haykırarak üzerine gaz dökerek ateşledi. Herkes dehşet içinde bu Türkmen kızının yanışını izlerken takvimler 16 Ekim 1995'i göstermekteydi. Bu acı olaydan üç gün sonra, 19 Ekim günü, Zehra'nın ailesi Kerkük'ten Erbil'e gönderildi.

Türkmenlere yönelik sindirme ve yok etme politikası günümüzde de hız kesmeden devam etmek-te. Büyük güçler yöntem değiştirdi, silah değiştirdi, isim değiştirdi ama maşalar hep aynı kaldı. Bölgedeki Kürt gruplar sürekli olarak Türkmenlerin Kerkük bölgesindeki varlıklarını yok etmek için her türlü entrikanın içinde oldular. Musul-Kerkük bölgesi emperyalist emeller için elde tutulması gereken bir petrol bölgesi olabilir. Ancak, Musul-Kerkük; Türkler için ne petrol ne de stratejik değeri olan bir yer değildir. Burası Türk milleti için şeref ve haysiyet bölgesidir.

SEN GİTTİN SUDAN BAHANELERLE

•
Hasan Sami BOLAK

Sen de gittin sudan bahanelerle
Kırılmış kâsedir gururum artık
Her gün selâmını göndersen bile
Uyku tutmaz oldu huzûrum artık!

Sevgi boy vermezmiş yaban bağlarda
Kurudu diktiğim güller ard arda
Bir zaman şahinken ben şu dağlarda
Şimdi kanadımdan vurgunum artık!

Gittiğinden beri kalmadı huzur
Güllerde koku yok, gökyüzünde nûr
Sensiz bilmem nasıl mutlu olunur
Dibine karanlık bir mumum artık!

Gönül avunmuyor, geçmiyor zaman
Ne bir aşk ateşi ne de bir duman
Bir kış ortasında kaldım ki aman
Ne yaşım yanıyor, ne kurum artık!

Yüzünde tel duvak, elinde kına
Gelin olup gittin bir başkasına
Kalsan... yıldızları verirdim sana
Avutmaz gönlümü sürurum artık!

Sen de gittin sudan bahanelerle
Neylesem kaderi yenmem nafîle
Can düşmanı oldum mesafelerle
Seni sevmek benim kusurum artık!

AZİZ ATAM

•
Aydil EROL

İnanılmaz bir inançla “Geldikleri gibi giderler!..” demiştin... Geldikleri gibi gittiler... Bugünküler de: “Başımızın üzerinde yerleri var. Yeter ki gelsinler. Her ne isterlerse seve seve veririz...” diyorlar.

“Benim hayatta biricik övüncüm, Türk olarak yaratılmamdır” demiştin. Türklüğümüzden utanan biz olduk.

Şöyle söylemiştin: “Türk milleti zekidir, çalışkandır.” Bu zeki milletin zekâsından şüphe eden “se-bük-magzlar” çıktı.

“Hürriyet ve istiklâl benim karakterimdir” buyurmuştun. Ellerin kapısında yerlere kapananları çok gördük...

“Memleket dayanışma isteyen bir birliğe muhtaçtır. Alelâde politikacılıkla milleti parçalamak hıyanettir” senin sözlerindi. Buna rağmen bilmem kaç çeşit etnik gurup icat edildi.

“Türk milletinin damarındaki cevher-i aslisi”nden söz eden de sendin. O mübarek kana “zehir” diyen nâbekârlar için kıyametler koparıldı.

“Süngü, kuvvet, şeref ve haysiyetin müdafaa edemediği hatlar; başka hiçbir prensiple müdafaa edilemez” de senin sözlerindi. Ne yazık ki, şeref ve haysiyetin ayaklar altında süründüğüne şahit olduk.

Bir gün şöyle konuşmuştun: “Düşman kim ve hangi millettense olsun bence birdir.” Bugünküler de şöyle diyorlar: “Türk olmasın da, kim olursa olsun!..”

“Ordu, Türk ordusu!.. İşte bütün milletin göğsünü itimat, gurur duygularıyla kabartan şanlı ad!.. Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir. Ordumuz, Türk topraklarının ve Türkiye idealini gerçekleştirmek için harcamakta olduğumuz sistemli çalışmaların yenilmesi imkânsız teminatıdır”, “Askerî hareket, siyasî faaliyetin ümitsiz olduğu noktada başlar” diyen de sendin... O kutlu ocağa uzanan dilleri koparamadık, elleri kıramadık.

“Türkiye Cumhuriyeti anlamınca kadın, bütün Türk tarihinde olduğu gibi bugün de en muhterem mevkiye, her şeyin üstünde yüksek ve şerefli bir mevcudiyettir” diye nitelendirdiğin Türk kadını

günümüzde müstefreşe veya koket olarak görmek isteyenlerden geçilmiyor. Sonra da feminizm nutukları atmaktan geri kalmıyorlar.

“Milletimiz din ve dil gibi kuvvetli iki fazilete maliktir. Bu faziletleri hiçbir kuvvet, milletimizin kalp ve vicdanından çekip alamamıştır ve alamaz”, “Ezan ve Kuran’ı Türklerden başka hiçbir Müslüman millet bu kadar güzel okuyamaz.” Bunları da senden dinlemiştik; lâkin senin bile imanından şüphe eden densizler zuhur etti.

Yüzyıllar ötesinden sesler getiren, Mete Han’ı hatırlatan bu konuşma da senindi Aziz Atam: “Türk vatanının bir karış toprağı için bütün bir millet bir vücut olarak ayağı kalkar...” Böyle dediğin hâlde, “bu cennet vatani” babalarının çiftliği sanan “entel”ler danteller ortaya çıktı.

“Beni Türk doktorlarına emanet ediniz” demiştin. Cebinde üç beş kuruş gören, tedavi için soluğu Amerikalarda alır oldu... Sanki Türk doktorları yabancı meslektaşlarından geri kalyormuş, çok zaman onları geçmiyormuş gibi!..

29 Ekim 1923’te şunları söylemiştin: “Onların (dış Türklerin) bize yaklaşmasını bekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gerekir.” Senin bu sözleri söylemeden 70 yıl sonra “Adriyatik’ten Çin Seddine” nutukları atılırken, ekâbir takımından aynı konuda şunları duymak bahtsızlığına uğradık: “Hazırlıksız yakalandık!..”

“Basın milletin vicdanının müşterek sesidir” diyen Atam, Anıtkabir’den bir kulak ver: O basın, büyük çokluğuyla, şimdi kimlerin borazanı?..

Bütün ömrün boyunca Türk diye diye, Türklük diye diye didindiğin, durduğun hâlde sana da çeşitli kisveler giydirmeye yeltenenler olmadı değil. Hâl-buki şunları da söyleyen sendin: “Biz ne bolşevikiz, ne de komünist; ne biri, ne diğeri olamayız. Çünkü biz milliyetperver ve dinimize hürmetkârız”

Sana, Türklüğe ve Türk ordusuna uzanmaya yeltenenlere hadlerini bildiremedik, dillerini koparamadık; kara çalan kalemlerini kıramadık; o bet sesleri susturamadık...

Bağışla bizi Aziz Atam!..

QARA DASTAN

Almas ILDIRIM

Kimsə bilməz Tanrıdağın yaşını,
Duman almış Altayların başını,
Uçurmuşdur başdan dövlət quşunu,
Sətvətinə yüz çevirmiş zaman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Dörd bir yana dağılmış Türk soyları,
Sönmüş ocaq, köçüb getmiş boyları,
Dərdli-dərdli axar bozqır çayları,
Saxlar içdən gizli ümid, güman hey...
Qoca Türkün düşdüyü gün yaman hey...

Ağ alına qara yazı yazılmış,
Yaylalarda düyün-dərnək pozulmuş,
Gəlinlərin gur saçları çözülmüş,
Yada qalmış, dilər eldən aman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Dağdan-dağa çarpıb getmiş doğanlar,
Qayalarda iz buraxmış al qanlar,
Ordulara buyruq verməz elxanlar
Nərdə qalmış Sədlər yıxan fərman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Xarab olmuş Buxarası, Başkəndi,
Mətəm tutmuş Səmərqəndi, Daşkəndi,
Kəndi söylər, tökər gözdən yaş kəndi
Nə ozan var, nə yazan, nə şaman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Qazan, Başqurd batmış, Qırım sürülmüş,
Mənim çəkik gözlü yarım süzölmüş,
Qonum-qonşum, bütün varım sürülmüş,
Bulunurmu Sibiryada iman hey?
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Desen: Ramazan TÜRKMEN

Türk elləri bir-birinə yadlanır,
Qazax, qırğız, türkmən, özbək adlanır,
Azəri Türk yanar, içdən odlanır,
Ana yurdun içdən halı duman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Orqun çağlar, yatmış ellər ayılmaz,
Tarım çayı doğru yola qoyulmaz,
Hey səslənir Amu-Dərya, duyulmaz,
Sır-Dəryada qalmamışdır dərman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Xəzər coşar, xəbər salar Kürünə,
Axıb gedər Kür sürünə-sürünə,
İdil ağlar, Altın Ordu yədinə,
Aral kəndi varlığında peşman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd yaman hey...

Azərbaycan dərd içində doğulmuş,
Sevənləri diyar-diyar qovulmuş,
Ağla, şair, ağla, yurdun dağılmış,
Nərdə qopuz, nərdə qırıq kaman hey?..
Nərdə böyük Vətən - nərdə Turan hey!..

MESUT DİKEL İLE GELENEKSEL TÜRK İSLAM SANATLARI ÜZERİNE • TÖRE

Hezarfen bir Üstad olarak tanınıyorsunuz, kendinizden, uğraştığınız sanatlardan ve çalışmalarınızdan bahsederek bizlere biraz bilgi verebilir misiniz ?

Allah Razı olsun, çok teşekkür ederim inceliğiniz için.

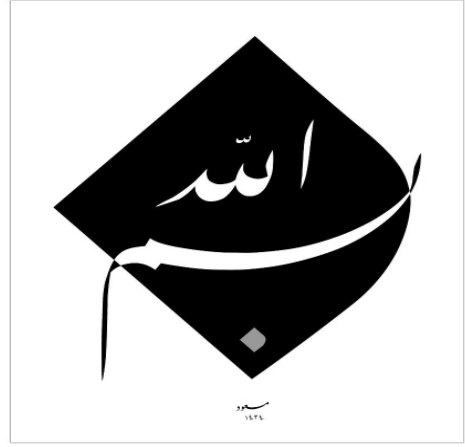
Silifke kökenli fotoğrafçı, köklü Türkmen bir ailenin evladıyım. Mersin/Erdemli’de doğup büyüdüm. Sanat ile tanışmam aslında ilkokul sıralarında başladı. Ailemin Fotoğrafçı olması, daha renkli fotoğrafların olmadığı zamanlar babamla birlikte siyah beyaz fotoğrafların kuru pastellerle boyanması benim sanat dolu renkli dünyamı oluşturmaya başladı. Daha ortaokul sıralarında piyasaya tabela ve resim yapmaya başladım. Lise yıllarında babamın karanlık odasını atölye olarak kullanmam benim sanatımı geliştirmemde büyük rol oynadı. O küçük odam benim herşeyim oldu.

Bitmek tükenmez bir enerji ile hem piyasaya tabella işleri, hemde durmadan özgün resimler yapıyordum.

1986 yılında İstanbul Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Grafik Ana Sanat dalına adım atmam burada birbirinden çok değerli hocaların atölyelerine düzenli devam etmem sanata bakış açımı çok değiştirdi. Bilhassa Hezarfen Sanatçı Prof. Dr. Mehmet Zeki Kuşoğlu hocamın benim üzerimde gayretleri çok büyüktür. Allah hocam’dan ve diğer hocalarımdan razı olsun.

Mehmet Zeki Kuşoğlu hocamın yönlendirmesi ile Tezhip, Minyatür, Metal Kesme ve sedefle tanışmak nasip oldu. Yine bu dönemlerde Prof. Dr. İsmail Avcı, Prof. Dr. Ali Candaş, Prof. Dr. Erol Özden, Prof. Dr. İsmail Hakkı Demirtaş, Prof. Dr. Berika İpekbayrak gibi çok değerli hocalardan, Resim, Özgün Baskı, Heykel, İllüstrasyon dersleri aldım. Öğrencilik yıllarımda kendi başıma çalışıp okuduğum için, reklam sektöründe serbest Grafiker Resamlık yaptım. Kitap kapakları, kitap illüstrasyonları ve resimlemeleri gibi bir çok çalışmalara imza attım.

Kurumsal manada bir çok şirketin Amblem ve Logolarını gerçekleştirdim. Kapalı çarşıya piyasa işi tabir ettiğimiz minyatür çalışmaları yaptım. Yine Kubbealtı akademisinde tezhip derslerine iştirak ettim.

Okul biter bitmez Adana’ya yerleştim ve kendime hemen bir reklam şirketi kurdum. Yıllarca eşim ile birlikte Reklam sektörüne, Grafik-Tasarım, İllüstrasyon, Logo, Kurumsal kimlik, Fotografi ve Reklam kampanyaları çalışmaları gerçekleştirdik. Aynı zamanda Sanat atölyemde de Resim ve ilgi duyduğum sanatı icra etmeye devam ettim. Resim alanında yüzden fazla karma sergiye iştirak ettim. 41 kez kişisel sergi açtım. Uluslararası festival ve sanat kamplarına katıldım, Çeşitli ödüller aldım. Günlük ortalama 17-18 saat çalışarak ve bu saat dilimini en iyi kullanmaya gayret göstererek birbirinden farklı bir çok sanat disiplini ile uğraştım. İncirlik vasıtası ile Amerikaya iki bine yakın tablo yaptım. Bu hiç küçümsenmeyecek büyük bir rakamdır.

Gün geldi sanat bağımlılığı had safhaya ulaştı ve altı yıl önce Reklamcılık sektöründen elimi ayağımı aniden çektim. Ve kendimi tamamen atölyeme kapatıp ilgi duyduğum sanatlara daha fazla zaman ayırdım.

Adana Ressamlar Derneği başkanlık görevini dolu dolu olarak dört yıl sürdürdüm. Halen 2002 yılından

beri Adana Sanat Konseyi Başkan yardımcılığını sürdürmekteyim. Adana sivil toplum kuruluşları ile güç birliği yaparak Ulusal ve Uluslararası sanat etkinliklerini gerçekleştirdik.

Son yıllarda gelen istekler doğrultusunda Atölyemde Klasik olarak Tezhip, Minyatür, Ebru, Kaat'ı, Naht, Sedef-Metal oyuğu Sanatı, Airbrush Resimleme, gibi sanatların eğitimini vermeye başladım. Son altı yıldır Mektuplaşma usulü ile Hattat Davut Bektaş hocamdan Sülüs-Nesih dersleri almaktayım. Yine aynı usul ile Talik yazı üstadım Hattat Mahmut Şahin hocamızdan Talik meşkini tamamlayıp 2011 yılında icazet aldım. Mektuplaşma usulünde genelde elektronik posta ile çalışmalarımı gönderiyorum. Eğitim olarak hoca eli görmediğimiz için uzaktan biraz zor oluyor ama her zorluğun ardındaki güzellikler herşeye bedel.

Hat sanatına birazcık vakıf olmam bana büyük faydalar sağladı. Yaklaşık 25 yıldır hiç ara vermeden yapmaya çalıştığım ve bu alanda çok az sayılı sanatçının bulunduğu Metal ve Sedef oyuğu sanatını daha bilinçli yapmama vesile oldu. Bu sanatlarda en büyük desteği ve bilgiyi veren Hezarfen sanatçı Prof. Dr. Mehmet Zeki Kuşoğlu hocam'a bir kez daha şükranlarımı sunuyorum. Tabi Hat hocam Davut Bektaş bey'in üzerimdeki emekleri de çok büyüktür.

Adana'da yaşamam zaman açısından büyük avantaj ama bilgi ve malzeme açısından adeta çöl desem doğrudur. Bizler bu çölde bir vaha kurma peşindeyiz. Galiba yıllardır verdiğimiz emeklerimizin karşılığını yavaş yavaş görmeye başlıyoruz. Yetiştirdiğimiz talebeler bu sanatı tanıtmaya başladı buralarda. Adana'da bu sanatlar bu fakirin ve talebelerimizin sayesinde tanınmaya başladı. Hattat Davut Bektaş hocamızın izni ile Hüsn-i Hat sanatında bildiğimiz yere kadar ilmimizi Adana ve Mersinde paylaşmaya

başladık. Şükürler olsun ki bir yandan öğretirken bir yandan da öğrenmeye devam ediyoruz.

Ebru sanatını kendi başıma icra ettiğim 1988-1990 yıllarında ülkemde bile Ebru sanatını yapan beş-altı kişinin olması herşeyi kendi başıma keşfederek yapmak zorunda kalışım ayrı bir olay. belki de bir ebrucunun üç ayda öğreneceği bilgiyi bu fakir 20 yılda ancak öğrendi. O yüzden Ebru sanatını tamamen kendi başıma öğrendim hemde 'Uveysi' olarak. biraz geliştirdikten sonra ustaların yaptıkları tabi ki bizlere ışık oldu. Bunların başında Merhum Mustafa Düzgünman, Ebrucu Alparslan Babaoğlu gelir. Onların ebrularına bakarak birşeyler yapma çabamız boşa gitmedi şükürler olsun. Allah onlardan da razı olsun.

Sedef ve Metal kesmeyi sedefkar dostlarımın kakma işleminin aksine malzemeyi yalın olarak değerlendiriyorum genellikle. 3-4 mm sarı metalleri ve sedeflerin üzerine Hüsn-i hatları yazımın anatomisine sadık kalarak en hassas şekilde tamamen el testeresi kullanarak kesmeye çalışıyorum. 3-5 mm kalınlığında 40-50 cm çapındaki yoğun bir istifin kesimi günde üç dört saat çalışma ile bazen 400-500 saat sürdüğü oluyor. Ama sonuçta yüzlerce yıl kalabilecek bir eser ortaya çıkıyor. Aynı şekilde sedef kabuklarını kesiyorum. kırılmadığı sürece yüzlerce hattat binlerce yıl kalabilir. Kısaca geleceğe aktarılacak çalışmalar gerçekleştiriyorum. tahrip edilmediği sürece binlerce yıl kalabilir. Bazı sanat uzmanları ve antikacılar geleceğin müzeli eserleri veya geleceğin antikalı olarak değerlendiriyorlar. Bize düşen de doğru olarak devamlı üretmek artık. Üretirken de bilgimizi aktarmak, paylaşmak.

Atölyemizde ki bir avuç talebe arkadaşlarımla birlikte Adana da Geleneksel Türk Sanatları üzerine sergiler açıyoruz. Bu sergilerimiz inanılmaz ilgi görüyor ve bizlere şevk veriyor. Ve bu yönde de eğitim

talepleri de her geçen gün artıyor. Almış olduğumuz klasik eğitim ve terbiyenin dışına çıkmadan, taviz vermeden bu sanatı nasıl aldıysak o şekilde emanet olarak vermeye çalışıyoruz. Mirasyedi değil Emanetçi ve bu emanetin sorumluluğunu bilenlerden olarak hareket ediyoruz çok şükür. Rabbimin büyük bir lütfu olsa gerek, üstadım Hezarfen Prof. Dr. Mehmet Zeki Kuşoğlu gibi Hattat Davut Betaş gibi hocalarımın talebesi olma şerefi bu fakire nasip oldu. Mehmet Zeki Kuşoğlu hocamın yirmiden fazla sanat disiplini bilmesi ve icra etmesi bu yüzyılda çok büyük bir sanatkar olduğunu gösterir. Bu fakire de birazcık bulaşmış olsa gerek aynı anda on'dan fazla sanat disiplini ile uğraşmıyor olmamı

Rabbimin bana özel bir lütfu olarak görüyorum. Bunları sıralamam gerekirse, Grafik-Tasarım, İllüstrasyon, Animasyon, Özgün baskı, Heykel, Fotograf, Resim, Minyatür, Ebru, Tezhip, Hüsn-i Hat, Naht Sanatı, Sedefkarlık, Metal ve sedef Oygu Sanatı, Kaat'ı sanatı gibi. Bunlara son zamanlarda Tesbih sanatı da eklenecek inşallah. Başta bütün bu sanatları yapmak zor gibi görünse de Hepsine düzenli bir vakit ayırınca uzun vadede oluyor.

Geleneksel Türk İslam Sanatlarını, Türk milletinin omuzlarında çok farklı yükselmesi ve bu alanda ciddi

söz sahibi olmasının sebebini Rabbimin güzel lütfu olarak görüyorum. Bu necip, soylu milletin kendi gibi sanatının da soylu olduğunu tarihin her safhasında görmekteyiz. Bizler bu kadim sanatlarımızı doğru olarak hakkı ile yapmak zorundayız.

Bu sanatlarımızı bir hobi sanatı olarak görmememiz lazım. Aksi takdirde batı sanatlarında olduğu gibi yıpranma başlar. Batı kendi sanatlarını kendi kültürü içinde yoğurmaktadır. Bizlerin kültürü onbinlerce yıllık bir birikimin sonucu olarak Anadolu'ya kadar yayılmış, günümüze kadar ulaşmıştır. İslamla şereflenen Türk milleti bu sanatlarımızı yüreğinde taşıdığı tertemiz inancı ile gelebilecek en üst seviyelere taşımıştır. Günümüzde bu yönden baktığımızda bu sanatları icra eden herkese bir sorumluluk düşüyor. Bizler daha çok üretmek ve öğretmek zorundayız. Gelecek kuşaklara güzel şeyler ve kendi kültürümüzü bırakmak açısından.

Allahtan isteğim şudur ki, nefesimin son demine kadar çalışıp üretmeyi nasip etsin. Elimden kalemi düşürmesin. Türk-İslam Geleneğine bağlı olarak icra ettiğim sanatlara bağlı kalarak, Geçmişte yaşamış üstadlarımıza ve çok değerli hocalarıma ve layık bir insan olmak en büyük emelimizdir.

MÂBED-Î BÛSEM

•

Hakan İlhan KURT

Bir mühre tutunur, en bâkir yemin;
En kadim tebessüm, delilim desem.
Şu çekip giden gün, şu titrek zemin
Benim bil, sendendir, mâbed-î bûsem.

Bu kadar mı derin, bu kadar ırak;
Selâma varmaz mı, sahi yol-sorak?
Ansızın sînemden sızan her merak,
Benim bil, sendendir, mâbed-î bûsem.

Hiç mi yüreğine oturmaz bir kez,
Şakağına hiç mi ateş yürümez?
İsyana açılan en zebûn menfez
Benim bil, sendendir, mâbed-î bûsem.

İster tut adımı, toprak toprak yay;
İster hükmün cebri tahakküme say.
Gök üstten vurdukça gerildiğim yay,
Benim bil, sendendir, mâbed-î bûsem.

Kuşattın dağımı, bağrıma vurup;
Hülâsa efsûnla vâdime durup...
Bir lâhza gözümde çırpınan gurup,
Benim bil, sendendir, mâbed-î bûsem.

Nâzar-ı mûsikî vezninde âlem,
Neş'eye mecâl yok, izninde âlem,
Kıyâm et, billahi hüznünde âlem
Benim bil, sendendir, mâbed-î bûsem.

DİLEMMÂ

•

Nuray ALPER

Desen: Y. Kemal YOZGAT

Zaman; saçlarımızı kırık umutlarla tararken, kalplerimizin pencerelerinden içeri sızıp iki isim sundu bize; Bir isyânın gölgesi kadar savruk, “unutma”yı fısıldadı kimimize... Sahibini tanıyan ses âşinâlığında “hatırlamak” dedi bazen de. Her şey ve herkes bu iki istikâmet üzere tayin edildi aslında, tema ve sınırlarıyla. Şekiller müstağni, renkler müstesnâ.

“Ah ömrüm...” diye başlayan her tümce bir meşgâle ile yarım kaldığında... hep mırıldandığımız şarkının bir sabah kalkıp da adını bulamadığımızda... lalettayin hareket ve hızlarla kılınan namaz sonlarının teşekkürü çok gören fasıllarında... kederle ıslanan çocuğun yüzüne bakarken, gözlerimiz uzakları adımlamayıp, ellerimiz ona uzanma ihtiyacı duymadığında... Güzel değil unutmak.

Geldiğimiz diyârı, varacağımız menzil detayını(!) atladığımızda... Sonra, “nasılsa hep var!” fikrini bilinçaltında saklayarak hâkîki dostu ihmâl ettiğimizde güzel değil.

Derviş dağlarda gezer, elinde tesbihi yanık yanık hû çeker. Bir gün, bir yörük kızına rastlar, güzel mi güzel. Ona nereye gittiğini sorar. Sarp dağların ardını işaret eden genç kız nişanlısına haluş götürdüğünü söyler utanarak ve ekler; “yesin de güçlensin diye...” Bu defa kaç haluş götürdüğünü sorar dağ gezgini. Daha büyük bir mahcûbiyetle eğilir genç kız, al al olan yanaklarına bir tebessüm yollar hâya ve der ki; “derviş baba, insan sevdiğine götürdüğünü hiç sayar mı!?...”

Sonra koş a koş a kayalıklı dağların olduğu yere doğru yol alır. Derviş gözleri dolu ve şaşkın kızın ardından bakabilir. Tesbihini yüreğine biraz daha bastırır, başını göğe kaldırır ve sessizce mırıldanır; “insan sevdiğine götürdüğünü sayar mı?”

Sevgili’ye götürülenlerin adedini unutmak güzeldir. Yolda kaldığında elinden tutup yürümesine yardım edilen ihtiyâr, yola düştüğünde elinden tutup kaldırılan günâhkâr, yolu bilemediğinde elinden tutup hedefine ulaştırılan çocuk/bahar, Sevgili içirse ve O’nun uğruna unutulmuşlar arasına girmişse güzeldir.

Yolculardan bigâne yola revân olunduğunda...

Akşama varıp da sabahın hayrı, sabaha varınca akşamın sevâbı akıldan çıktığında...

Bir elin sunduğunu diğeri duymadığında...

Gün olup, öfke ve zulmün ardında küllenip yitenlere, yok olup gidenlere kırgınlık sebebi bile hatırlanamadığında... Uzak durma elzemliğinin idrâki ile ama acıdan bîzâr olan gönülle şuur, sebeplere takılmadığında... güzeldir unutmak.

Önüne bakmak, âni tatmak, ümit duymak, kötülüklerden sıyrılmak olunca güzeldir.

Kimimize hatırlamanın hikmetini öğreten, kimimize unutmak nimetini verdi. Bir desen sisli. Bir ince çizgi. Sağımızda; “mü’min bir delikten iki defa sokulmaz” diyen Efendimizin hasret kaldığımız sesi, sol yanımızda “iki şeyi unut; başkasına yaptığın iyiliği, başkasının sana yaptığı kötülüğü” diyen Lokman Hekim tavsiyesi. Kur’an müjdesinin âyet âyet hatırlatan ve “unutma” inzarında bulunan inceliği. Peki dengesini şaşırması bir pusula çağında ölçü ne? Sarılamadıklarımız...

Bir gece yürüyüşünde, elleri boşlukta ansızın duran ve gayri ihtiyârî simâsını semâyâ kaldıran kadın unuttuğunu mu hatırlamış, yoksa hep hatırladıklarını mı unuttu o an? Unutmak ve hatırlamak. Gül ile mermer tezâti. Gül, gün batımında yumuşak, kırılğan, mahzun. Mermer toprak üzerinde sert, sarsılmaz, mağrur. Gül üzgün, mermer bahtiyâr öyle mi? Zâhiri yönüyle görünen bu elbet. Hüzne hüsn ile bakmayı bilenler için bâtinî hilkât; gül, her bahar döküldüğü yerden açmaya ve yapraklarını salıverdiği anlarda dâhi zikrinde daim olmaya namzetken; mermer, soğuğu cansız bedenine çekmeye mahkûm. Gül kanarsa kırmızı, susarsa beyaz, solarsa sarı. Hayran bakışların muhatabı. Mermer çoğu kez üzerine yazılanlara müdahale edemeyen mezar taşı. Tüm sertliğine rağmen kederli gözlerin kısa zamanlı arkadaşı..

“Yok tâkati hicrânına lutf eyle efendim/dil-haste-i aşkın olan Esrârı unutma” diyen Esrar Dede unutmayacağını teminâtıyla hatırlananlardan olma iştîyâk ve ricasını ağırlarken mısralarında “Benim sâdik yârim kara topraktır.” diyen Veysel güzeli toprağın nezdinde aşkın hâkimine ahde vefâsını göstermiştir aslında. Hatırlamıştır.

İnsana sunulan iki seçeneğin kullanım sahası kul elinde. Cümle Kapısı’nın ilk sahifelerinde Nazan Bekiroğlu, Nisan yağmurunun hep aynı kaldığını söylüyor da bir soru yöneliyor okuruna; “Neyim ben? Yılan mı istirdide mi? Nisan yağmuru yılan ağzında zehre dönüşüyor da istirdidenin karnında sedef oluyor.”

Onun için kimimiz yanlış kimimiz doğruyu “unutan” ve “hatırlayan”lardan olduk.

Onun için kimimizce dünya ateşi, hasret ve firâk iken kimimizin vuslatı sayıldı. Kimimizce araç addedilenler, bazılarımızda amaç makamına terfî etti de amaçlara koşarken araçlara vurulan bir nesil vuku buldu. Kimilerimiz Kâbe’ye bakarken yâri, kimilerimiz ise ağıyârî tefekkür eyledik. Onun için kimimiz secdelerde öteleri, kimimiz bekâsı olmayanı diledik. Kimilerimiz için toprak yaşam ve iktidârken, ölmeden ölmenin sırrına varmak oldu kimilerimizde. Kimimiz evlâdının yüzüne kudret, bazen de kaygıyla nazar kılarken kimimiz emânet şuuruna hâkim olduk. Kimimiz kendine sunulanları armağan telâkki edip şükür hisleriyle dolarken kimimiz başkasının olana göz sürdü, söz sürdü, is sürdü ve öğrenemedi bir gün yetinmeyi. Başkasının olana. Ekmeğe, rûha, bedene, suya, mülke ve mısırâya...

Unuttuğumuzu hatırlarken kimimiz, hatırladığımızı unuttu bir diğeri.

Onun için;

Kimi terk-i nâm ü şâna kimi îtibâre düştü. ()*

(*)Şeyh Galip/Gazel

“Kan Meclisi 1915 = Aşk ve Vatan 1915”

•
Fatih OĞUZ*

“Büyük Vatanın büyük iki evladı demek burada yatıyor ...” diye yüreğimden geçirdiğim şahsiyetler Berlin Türk Şehitliği’nde mezarları bulunan Dr. Bahaeddin Şakir ve Trabzon’un eski Valisi Cemal Azmi Bey’dir.

Türk tarihinde anlaşılması güç veya anlaşılmama gayreti üzere bir konumda tutulması istenilen İttihat ve Terakki Cemiyeti’ne mensup bu iki Vatan evladı, 1922 senesinde, o dönemin zorunlu şartlar nedeniyle buldukları Berlin’de aile fertleri önünde hunharca şehit edildi.

Dr. Bahaeddin Şakir ve Cemal Azmi Bey, Berlin sokağında “sonsuzluk” nefesi veren ilk olmadılar. Bu iki Vatan evladına kıyan karanlık lobiler 1921 senesinde, oturduğu evinin yakınlarında Talat Paşa’yı şehit ettiler.

Berlin Türk Şehitliği ardından İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin kurucusu Talat Paşa’nın şehit olduğu yere gittim. O yere vardığımda zihnimde adeta bir tarih treni kalktı. Uğradığı her istasyondan koca yürekli insanları alarak sonsuzluğa doğru hareket halindeydi.

Berlin bu istasyonlardan biridir. Bu istasyondan kimler binmedi ki tarih trenine? Mustafa Kemal Paşa, Enver Paşa, Mehmet Akif Ersoy, Celal Nuri İleri gibi mümtaz şahsiyetler.

Berlin, Türk-Alman ilişkilerinde özel bir yere sahiptir. Bu ilişki kuru bir stratejik ortaklığın sonucu değildi. Berlin’e yerelden uluslararası diplomatik itibar kazandıran ünlü siyaset ve devlet adamı Alman Otto v. Bismarck’dır.

Son 200 yıl içerisinde yetişmiş ender dehalardan biri olan Bismarck, Türk-Alman ilişkilerine en net açıklamayı şu sözleriyle getirmiş : “Türk ve Alman milletleri arasındaki sevgi o denli eskidir ki, bu asla parçalanmayacaktır.”

Türk-Alman ilişkilerinin “50 Yıl İşçi Göçü” ile sınırlandırılmaması gerektiğini savunurum. Almanya’da doğmuş ve burada yetişmiş, Alman

felsefesi, kültür ve edebiyatıyla ilgilenen bir Avrupa Türk’ü olarak ortak paydalarımızın dikkat çekici olduğu kanaati bende güçlüdür. Bazı Alman şehirlerin taşıdığı “Türk” veya “Hun” adlarına bakılırsa tarihi yakınlığımız nedeniyle şuna inanırım: Siyasi ve devlet stratejilerini kenara bıraktığımızda göreceğimiz şudur ki, Türk-Alman tarafları birbirine yönelik hep saygıyla, hürmetle, dostça ve yeri geldiğinde itinayla yaklaşmışlardır.

Sanatçı-Yazar Ahmet Şafak’ın “Kan Meclisi 1915” romanında kaleme aldığı bir diyalog bu görüşümü destekler mahiyettedir.

Diyalogun geçtiği bölüme değinmeden romanın bende bıraktığı izlenime kısaca temas etmek istiyorum. İtiraf etmeliyim ki, “Kan Meclisi 1915” can sıkımadan, zamanı boğazlamadan okuduğum en güzel romanlardan biridir.

Tarihi polisiye romanı olan “Kan Meclisi 1915” zor bir zaman dilimini anlatmakta. Ahmet Şafak “Kan Meclisi 1915” romanıyla adeta, ülkemizin gündeminde “mayın alanı” olan “1915 Yılı”nı, tarihi olayları ve tarihi şahsiyetleri birbiriyle çatıştırmadan, kavgaya tutuşturmadan; her ferdi ve olayları kendi psikolojisi içerisinde ifade etmeyi başarmıştır.

Bir roman düşünün ki, 1. Cihan Harbinin acımasızlığını, Enver Paşa’nın çelik kararlılığını, Ziya Gökalp’in ilmi tahlillerini, vatan çocuklarının endişelerini, İttihatçıların olağanüstü fedakarlıklarını, emperyalist odakların entrikalarını, fitne ve isyan başkaldırılarını, yerli ve yabancı istihbaratçıların faaliyetlerini, gençlerin çaresiz aşklarını, Hürriyet mücadelesini; bir ahenk içerisinde okuyucusuyla buluşturmakta.

Romanın dili çok net ve bugünkü meselelere “sebep-sonuç” kılavuzuyla açıklık getiriyor.

Diyaloga geri dönecek olursak, romanın kahramanı Almanya’da tıp tahsili görmüş Ahmet Kemal isminde genç bir Adli Tıp Hekimi. Bu genç hekim Berlin’den başlayan tren yolculuğunda Helga

isminde genç ve güzel bir Alman hanımla tanışıyor. Genç hekim gönlüne hakim olamayıp güzel Alman bayana aşık oluyor. Tren yolculuğu esnasında Ahmet Kemal ve Helga'nın konuşma imkanları oluyor ve Ahmet Kemal şunları söylemekte: “Şimdi Alman İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu, Hıristiyan dünyanın en dişlileri ile savaşıyor değil mi? Bu durum da tuhaf bence... Yani harp yoldaşlığı yapmamızın altında bile sadece milli menfaatlerin yattığını söyleyemeyiz. Her ne kadar, bizi sizinle ittifaka iten sebep mecburiyet ise de şu dakikada adını koyamayacağımız, sanki asırlar öncesinden bir tanışıklık, dünyanın belli coğrafyalarında birlikte avlanıp, at sürmüşlüğümüz var gibi. Bu durum Kayzer ile Padişah'ın dostluğuna ya da Enver Paşa'nın Almancılığına bağlanamayacak kadar derinlerde bir şeymiş gibi geliyor...”

Bu diyalogu okuduğumda kendimi bir an Ahmet Kemal'in yerine koyabilme rahatlığını hissettim.

Bu diyalogun sahibi Ahmet Şafak her iki milletin mevcudiyetine hakim olduğunu gösteriyor. Bu kaniya varabilmeniz için bu milletin tarihi sürecini iyi analiz etmek gerekir.

Ahmet Şafak bugünkü sıkıntıların ve meselelerin analizini “Kan Meclisi 1915” olarak romanlaştırmış.

“Aşk ve Vatan” özetine muhatap olan Ahmet Kemal dava adamı olmanın sınavına attığı ilk adım romanın son sayfasıdır.

Bir dava adamın yaşam özeti gibi; onlar sonsuzluğa doğru ilk adımı atarken sıradan insanlar yaşam kitabının son sayfasını çevirmekte.

Bazı romanlar vardır insanın eline aldığına ve okumaya başladığına pişman eder. “Kan Meclisi 1915” romanında ise yaşadığım tek pişmanlığım daha erken okumamış olmam.

Özellikle Berlin seyahatı öncesi bu eseri okumuş olsaydım, Bahaeddin Şakir ve Cemal Azmi Bey ziyaretim daha bir anlam taşıyor olacaktı. Talat Paşa'nın şehit edildiği yerde ittihatçı bir yol arkadaşı olarak dua edebilme imkânım olurdu.

Türk-Alman ilişkilerini bilindik ve klişeleşmiş söylemlerden kurtarmanın adıdır “Kan Meclisi 1915”.

“Kan Meclisi 1915” mutlaka Almanca'ya çevrilmeli ve Alman Kültür-Edebiyat dünyasıyla en kısa zamanda tanışmalıdır.

Ahmet Şafak, noktası konulmamış cümle tadında romanı bitirdiğinden ötürü, okuyucu romanın ikinci

bölümüyle kavuşturmalı. İttihatçıların Berlin dönemi, Enver Paşa ile Naciye Sultan'ın çileli hayatları veya Ahmet Kemal'in Cumhuriyet döneminde Adli Tıp'daki yükselişi vd. konular olabilir.

Ahmet Şafak'ın bu ikinci bölümü bizden mahrum bırakmayacağını düşünüyorum.

Biraz da romanın önemine vurgu yapmak istiyorum. Bir milletin hafızasını canlı tutmak noktasında dava yükümlülüğünde romanlara ihtiyacı vardır.

Romanların ne kadar mühim olduğuna Maksim Gorki'den örnek vereceğim. Lenin ilk kalabalık mitinglerini yaptığı sırada insanlar şunu söylemiştir: “Bu konuşmacının anlattıklarının aynısı Maksim Gorki hikayelerinde yazıyordu.”

Maksim Gorki'nin sayesinde Lenin'in anlattıkları halka aşına geliyor edebiyat sayesinde fikirler halkta karşılık buluyordu. Maksim Gorki yıllarca ezilen işçi sınıfın zorluklarını ve acılarını romanlarında anlatmıştı. Rus halkını sömüren Kilise ve Sermaye sahiplerinin kirli oyunlarına işaret etmişti. “Burjuva, bolşevik vb.” kelimeleri çok ustaca halkın belleğine yerleştirmeyi bilen usta kalemdi.

Bu nedenle Lenin, Çar rejimini ihtilalle bertaraf etmek, halkın yoğun desteğini almak ve devrimlerini hayata geçirmek için edebiyatın etkisini kullandı.

Türk milliyetçileri olarak, özellikle yazarları hayatta olan romanlarımıza sahip çıkmalıyız. Romanlarımızı halkımızla buluşturmalıyız.

Yetenekli gençlerimizi ve yazar arkadaşlarımızı romanlara yönlendirmeliyiz.

Türk milliyetçisi gençlerimiz “Kan Meclisi 1915” romanını mutlak almalı ve olabildiğince çevrelerine ulaştırmalıdır.

Yaşanmışlıklar; bizim hikayelerimizdir!

Anlatacak hikayeniz yoksa, yarınlarınızın hikayeleri sizin imzanızı taşımaz!

Sizin imzanızı taşımayan hikayelerin geleceğinize katkısı yoktur.

Hatta bu yabancı imzalar, geleceğinizi geçmişten bozmaya çalışan zihin mimarlarıdır.

Biz hikayelerimize sahip çıkmalıyız.

Türk Milletinin çok büyük hikayeleri var.

Bu hikayeleri yazarak gelecek nesillere milletin davasını emanet edebiliriz.

Kan Meclisi 1915'i yazdığı için Ahmet Şafak'ı bir kez daha kutluyorum.

KALK AYAĞA KALK

•
Dr. Sakin ÖNER

-Mazimizi red, istikbalimizi tehdit eden gelişmeler karşısında kılı kıpırdamayan asil milletime-

Bu vatan bizlere ata mirası
Bedeli ödendi kan ile canla
Hiçbir değerle olmaz kıyası
Bayrağın al rengi boyandı kanla

Düşmanı İzmir’de getirdik dize
Hürriyet, istiklâl emanet bize
Canından esirge gelmesin göze
Yücelt vatanını yarış cihanla

Ama sen ne yaptın sahip çıkmadın
Emanete gözün bizi bakmadın
Bu bayrağı yükseklerde tutmadın
Uğraşmadın bir gün ilim irfanla

Sevr paçavrasını yırtıp atanlar
Vatan toprağında şehit yatanlar
Bayrağı göklerde şanla tutanlar
Yaşadılar her an ezan Kur’an’la

Türkün Müslümanız dedik oturduk
Mirası har vurduk harman savurduk
Sattık değerleri hayaller kurduk
Bitirdik her şeyi yağma talanla

Satmadığın bir tek vatanın kaldı
Onu da sen değil ecdâdın aldı
Bir onurun vardı şimdi ne oldu
Bir yatağa girdin akrep yılanla

Uşak olduk kabadayı güçlere
Vatanı yem yaptık gözü açlara
Hilâli eş tuttuk (yıldız) haçlara
Değerler karıştı sapla samanla

Millî devlet güçlü ordu ne oldu
Önce birlik beraberlik kayboldu
Tek milletlik bir hain el hep böldü
Kavgalıyız bugün dostla düşmanla

Peşmerge reisi meydan okuyor
Gelene gidene diskur çekiyor
Barış da huzur da ona bakıyor
Milletim ne hale geldin zamanla

Türkün tarihinde yok böyle zillet
Onursuz yaşamak onulmaz illet
Öldü de el etek öpmemi millet
Haysiyet korunmaz feryat figanla

Ey asil milletim, kalk ayağa kalk
Susunluğu bırak dön mazine bak
Ya şu bendini yık ya kendini yak
Yaşa adam gibi şerefle şanla

Not: 7. Kıtadaki (yıldız) kelimesi ile Musevilerin Davut’un altı köşeli yıldızı kastedilmiştir. Bu mısradaki vurgulanan nevezuhur “Dinlerarası diyalog” safatasıdır.

TÜRK BİRLİĞİ, FELSEFE VE SELAHADDİN HALİLOVA

•

İkbal VURUCU

XX. yüzyılın başında Türk dünyası düşünürleri ve aydınları, Türkçülük ve Turancılık hareketlerinin, hem kuramını inşa eden hem de eylem alanında uygulamaya sokan toplumsal edimcileridir. Bu toplumsal hareketlerin oluşması içinde gereken koşullara yani, iktisadi, kültürel, psikolojik ortamları haizdir. Osmanlı ülkesinde de bu düşünceler, söz konusu Kuzey ve Azerbaycan Türkleri vasıtasıyla intisap etmiştir. Siyasal yaklaşımlarında, bireycilikten toplumculuğa farklı tonlarda renklere sahip olsalar da, bu Türk dünyası aydınları Osmanlı'da Türk düşüncesinin gelişiminde önemli rol oynamışlardır.

Osmanlı devletinin içinde bulunduğu, siyasi, kültürel, toplumsal şartlar Türkçü düşüncenin gelişimini geciktirmiş olsa da son kertede Osmanlı imparatorluğunun bir Türk devletine dönüşümüne evrilen bir yol çizmiştir.

Bugün de aynı şekilde 20. yy başındaki gibi siyasi, kültürel, düşünsel, ekonomik açıdan yeni bir dönemeçteyiz. Farklı siyasi hareketlerin birbirleriyle yarıştığı ve sosyal hareketlere yol açan ideolojiler yine Türk düşüncesinde etkili olmaya devam etmektedir. Türkçü düşünce açısından birbirine benzeyen bir durum söz konusudur. Öyle bir benzeşim ki, o vakit diliminde “İttihadı Anasır”ı tartışıyorduk şimdi “Anayasal Vatandaşlık”ı. Başka bir aynılık ise, Türkçü ve Turancı hareketlerin fikri ve eylem alanında yine Türk dünyasının biz Türkiye aydınlarına öncülük ettiği gerçeğidir. “Turancıyız ama ...” ile başlayan bedbin olumsuzlama biçimi, Türkiye Turancılarındaki düşünsel kararsızlık olarak bariz bir şekilde temayüz etmektedir. Bu alanda ciddi anlamda fikir üreten ve örgütlenen Türk dünyası aydınları ile Türkiye aydınları kıyaslama kabul etmez bir özgelik taşır.

Türkiye’de Turancılığın, daha siyasi rejimin kuruluşundan itibaren olumsuzlanması bunda şüphesiz etkili olmuştur. Dışlanan Turancılığa

Kemalist batıcı elit tarafından şiddetli itham ve tahkirlerle zihinsel baskı uygulanmış, ötekileştirilen farklılıklar üzerinde kendi batıcı hegemonyalarını meşrulaştırmışlardır. Özellikle 1944 Türkçülük olaylarıyla Türkiye’de vatandaşların Turancılık algısını ırkçılık ithamıyla etiketleyerek bir özdeşlik kurmuş ve böylece olumsuzlanmıştır. Bu davada ki iddianamenin eğitim sisteminde okutulması olumsuzlanan milliyetçilik ve Turancılığın toplum-sallaşmasını da sağlamıştır. Sistem kendini anti-milliyetçi ve anti-Turancı olarak konumlamıştır. Cumhuriyet dönemi Turancılığının belirgin sorunu “meşruiyet” alanındadır.

1991 yılından itibaren bağımsızlıklarını ellerine alan Türk cumhuriyetlerinin Türkiye’de yarattığı hava hiç şüphesiz Türk birliği kuruluyor mu gibi düşünce ve algıların oluşmasına vesile olmuştur. Fakat bahsettiğimiz bu olumsuzlama etkisine bağlı olarak Türk siyasi elitleri Turancılığın kurulması gibi bir durumun söz konusu olmadığını dünya siyasi arenasında anlatmak için uzun süre çaba sarf etmişler ve hâlâ etmektedirler.

Olguların sağlıklı bir biçimde gözlemlenebilmesi ve sonuçlarının belli bir yöne doğru kanalize edilebilmesi, nitelikli sonuçlara ulaşabilmek için güçlü kuramlara gereksinim vardır. Bunun epistemolojik alt yapısının oluşması demek Türk birliği gibi sosyo-kültürel ve politik projelerin tedricen daha güçlü, sağlam temellerinin inşa edilmesi demektir.

Bunları anlatmamızın sebebi Türkiye’de Türk Dünyası Felsefe Merkezi kurma çalışmaları yürüten ve kısa bir süre önce Ötüken Neşriyattan “Doğu’dan Batı’ya Felsefe Köprüsü” isimli Türk felsefe araştırmalarında çığır açacağına inandığımız eseri yayınlanan Prof. Dr. Selahaddin HALİLOV’un Türk Dünyası’nın Birliği için felsefenin önemine ve gerekliliğine olan inancını bir konferansta dile getirmiş olmasıdır.

Bir dönem, ASAM gibi dünyanın önde gelen stratejik araştırma merkezini bünyesinde bulunduran Avrasya Bir Vakfı düzenli olarak cumartesi günleri konferanslar gerçekleştirmektedir. 15 Kasım 2008 tarihinde, Kültür faaliyetleri kapsamında Türk Dünyası'nın dünyaca ünlü felsefecisi Prof. Dr. Selahaddin HALİLOV'u misafir etti. Konu "Milli Potansiyelin Harekete Geçirilmesinde Felsefenin Rolü" idi. Konferansı Azerbaycanlı sosyolog ve TDSB Genel Başkan Yardımcısı Dr. Ebulfez SÜLEYMANLI yönetti.

HALİLOV hoca, "milletler için hayati önem taşıyan düşünce büyüklüğünü ve onun sonucunda bir mefkûreyi insanlığa sunabilmek toplumların başarabilecekleri en zor işlerden" olduğunu vurgulamıştır. "Bunun için ilmi mecrada düşünce alanında çok sayıda insanın gayrete getirilmesi için; gerekli imkân, mekan ve zamanın emre amade kılınması icap etmektedir. Bu amiller içerisinde dünyadaki gelişmeleri ve bu gelişmelerin hızını dikkate aldığımızda zamanın önceliği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Özellikle felsefe alanında tahsil yapacak ve kendini geliştirecek insanların zamanlarının en büyük kısmını her türlü endişe ve zorluktan uzak bu alana yönlentmeleri gerekmektedir." HALİLOV hoca, tez elden bize felsefe gereklidir, dememekte yavaş yavaş ama sağlam bir temel atılması gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Bunun için yüzlerce binlerce felsefeciye değil milyonda bir felsefeci yetişse yeter, demektedir. Her bir milyonda bir, düşünen, yazan, çalışan felsefe sevdalısı Türk, kaynağının bizim olduğumuz bir felsefesinin yaratılması için yeterli olduğunu söylemektedir.

Felsefe yeni bir kültür, medeniyet, toplum, nizam-ı alem için çok önemlidir. Bu sebeple HALİLOV hoca, "felsefe bilimini diğer bilimlerden ayıran önemli bir konu var" demektedir. O da "hiçbir toplum taklit yaparak milli felsefe ortaya koyamaz ve mefkûre oluşturamaz." Örnek göstererek düşüncelerine açıklık getirir: "Oysaki matematik bilimlerin tamamı bir bakıma başkalarından ilham alan, onları taklit ederek geliştirilebilen bilimlerdir. Felsefe insanların hangi ırktan olduklarına, nerede doğacaklarına hangi tabiat şartlarına maruz kalacaklarına hükmedemeyeceklerini kabul eder, fakat daha sonra kendi iradesi dışında o coğrafya da bulunan insanların birlikte yaşadıkları topraklara ruh vermesini ve oradaki topluma kişilik kazandırmasını temin eder."

Konferansın ilerleyen bölümlerinde ise hoca, Türk felsefesi açısından can alıcı konulara değinir. Ona

göre, "insan diğer canlılardan farklı olarak önce kendi özünü idrak eder. Sonra çevresini temaşa eder, yaşadığı insanlarla beraber bu çevrede değerler oluşturur ve bunu insanlık alemine takdim eder, onun değerlerine katar. Bu süreci çevreden kişiye doğru da düşünebiliriz. Her iki durumda da değerlerin olgunlaşma alanı milli alandır. Yani bir şey milli olmadan evrenselliğe geçemez. Burada Aristo'nun şu sözünü hatırlamalıyız; 'Nadan adamlar sade ferdî düşünürler. İnsanlık değerine sahip olanlar ise bütün insanlığı düşünürler.' Bundan da anlaşılmalıdır ki felsefedeki millilik insanlığın fikir ve ruh dünyasına sunulan bizim milli varlığımızın, milli simamızın bir ifadesidir."

Prof. Dr. HALİLOV, konuşmasının bence önemli olan şu görüşünü dile getirir. Ona göre, felsefenin diğer bilimler gibi ama onlardan daha da ileri bir düzeyde sürekliliği icap ettirdiğini belirtir. "Bir zamanlar var olmuş bir felsefe ile bugünü anlayabilmek ve geleceğe ulaşabilmek imkânsızdır. Ama o geçmişin değerleriyle sürekli bir şekilde zamanımızı ve geleceğimizi bütünleştirerek gerçek bir felsefe inşa edebiliriz." Hoca, bir Türk felsefesinin varlığı konusunda çeşitli ülkelerde katıldığı felsefe etkinliklerinde muhatap olduğu ilginç ve bir o kadarda düşündürücü tartışma ve soruları aktardı. Bu konuda hoca diyor ki, "Ben milletler arası görüşmelerde, bilim camiasında Türk milletinin büyüklüğü ile ilgili ifadelerle karşılaşıyorum. Ama sonra bana şunu soruyorlar; 'Peki şimdi neden büyük değilsiniz?' Bir felsefeci açısından bunun anlamı felsefe yokluğundandır".

HALİLOV hoca sormaktadır: Hangi felsefi düşünce, hangi felsefi metinlerin kaynağı bizim kültürümüzün ürünüdür, bizim aslımıza aittir? Bizim diyebileceğimiz bir felsefi, bilimsel ortam yaratılabilmiş ve ilkeleri belirlenmiş midir? Cevabını, maalesef bizim kabul edilen Farabi, İbn Sina Yunan felsefi metinlerinin bir türevidir ve şerhidir, diye vermektedir. Aklımıza takılıyor, Farabi, İbn Sina Yunan felsefesinin bir şerhçisi olduğuna göre Türk felsefesinin ana konusu, metinleri, nelerdir?

Bizde sık sık sorulan Mevlana, Yunus Emre vb. düşünürlerin bir felsefi gelenek sayılıp sayılamayacağı konusunda kesinlikle hayır, diye cevap vermektedir HALİLOV hoca. Çünkü onlar bir rahatlama aracı, keskin zeka ürünü hikmetlerdir. Fakat düşüncelerinde bir süreklilik olmadığı için felsefi özellik taşımaz, demektedir.

gerçeklerle de karşılaşmış. Bu konuda bizim için ayrıca üzerinde düşünmemiz gereken bir konu. Batıda “bilim dünyası Farabi’yi, İbni Sina’yı, Arapça yazdıkları için Arap zannetmektedirler. Oysaki milli felsefenin başka bir dille yazılmış olması onun millilik vasfını yok etmez.” Hocaya göre, “Türk Dünyasında son dönemde yapılan önemli hatalardan biri bizim felsefe dünyamızda oluşturulan ve Arapça olarak meydana gelmiş literatürü bilim dünyamızdan dışlamak olmuştur. Bu literatürün yerine Türkçe karşılıklarını koyamadığımız gibi Fransızca, İngilizce, Rusça gibi dillerden bir literatürle karşı karşıyayız.” Bu durumu HALİLOV hoca, “Türk Dünyasında felsefenin bugün istenilen seviyede olamamasının sebeplerinden “biri” olarak değerlendirir. Fakat asla umutsuzluğa kapılmamamız gerekmektedir. “Buradan ileriye baktığımızda bize ümit veren bazı imkânlarımız var: Türk Coğrafyasının genişliği, Türk nüfusunun fazlalığı, ortak bir dil kullanabilmek imkânları ve birbirimize güven duymamız milli felsefenin oluşturulabilmesi için heyecan vericidir. Coğrafyamızın genişliği çok fazla kültürle temas halinde olmak ve onları özümseyerek önemli kültürel zenginliklere ulaşmamızı, nüfusumuzun çokluğu Türk Dünyasından filozof çıkma ihmali, ortak dilimizin olması milli mefkûrenin daha kolay anlatılması ve anlaşılmasını mümkün kılmaktadır. Bunun için özellikle Türk Dünyasının gençlerinin bu konuda eğitime yönlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir.”

Büyük ülkü sahibi olmak büyüklük fikrine sahip milletlerin bir özelliğidir. Toplumun değer atfedilmiş biçimi olarak millette aslında bir iddiası olmanın göstergesidir. Ben bir “milletim” çünkü millet olma iddiam vardır. İddia sadece tahayyüldeki bir unsur değil o milleti teşkil eden her bir bireyin düşüncesinde, ruhunda, eylemlerinde mündemiç olan pınarıdır. Kolektif bilinçte mevcut olup bireylere intisap eder. Büyük ülkü aynı zamanda tedricen bir medeniyet tasavvuru da doğurur ve dünyayı biçimlendirmeye başlar. Şüphesiz ki bugün için tek medeniyet Batı medeniyetidir. Ve modernizm olarak adlandırılmaktadır. Biz Müslüman ve Türklerin yeni bir medeniyet sahibi olabilmesi için Durmuş Hocaoğlu üstadın sürekli vurguladığı gibi öncelikle modernizmi yakalamamız gerekir ve sonrasında ise bu medeniyeti geçmemiz, ondan çok farklı bir “dünyevi hakimiyet” kuralmalıyız. Bu dünyevi hakimiyet sadece ruhi değil bundan öte ekonomik, maddidir. “Bu dünya ile barışılması”dır. Bu dünya

ile barışılması ise ontolojik ve aksiyolojik olarak meşruiyet kazanması ile kabildir.

Azerbaycanlı bir Türk alim Türkiye’de Türk Birliğini inşa edecek gençlerin yetiştirilmesi ve fikir üretimi için bir Felsefe Merkezi kurmak için çalışıyor. Bizde ise felsefe, bırakın Türk Birliğinin emrine vermeyi, Batılı felsefeyi tek felsefe kabul eden zümrelerin egemenliğinde sefalet içindedir. En azından bir Türk felsefesi var mı, mümkün mü, tartışmaktan uzağız.

Bu noktadan hareketle, hiçbir medeniyet saf kendi kökleri üzerinde bir varlık oluşturamaz. Dışarıdan etkilenmeler gerçekleştirir. Bu zeminde kendi özgün yaratımı meydana çıkar. Bu sebeple her medeniyetin temelinde güçlü bir felsefi gelenek bulunur. İslam ve Batı medeniyetlerinin temelinde de asla inkarı kabil olmayan bir güçlü felsefe geleneği bulunmaktadır. O zaman kurulacak bir Türk-İslam medeniyet projesinde de felsefeye büyük görevler düşmektedir. Unutulmamalıdır ki, her yıkılan sistem bir arayış içindedir. Batı medeniyetindeki bütün boyutlarıyla bir kriz içerisinde bulunması biz Türklerin hem siyasi ve kültürel hem toplumsal felsefi bir temel aramamız için öncülüğünü beklemektedir.

Desen: Üzeyir ÇAYCI

EYLÜL KUŞATMASI

•

Yahya AKENGİN

Ben hatırlarım hep, hatırlamalı insan
Renklerin ilk rengini, rüzgarların ilk uğultusunu
Daima bir tutam eylül çıkar geçmiş zamanlardan
Sarışın bir hüznle gülümser eylüllerin sonu

Dalıp aynalarda saçların kırlarına ve anlar,
İnsan neler derlediğini ömrün yollarından
Şu telinde bir sevda baharının şavkı var
Şu çizgide bir eski yaz gecesi uzar

Girip delice tutkularla kolkola
Yürüse de isyan vadilerinde günahlarla
Yine de susturulmuş bir yanı vardır kalbin
Bahtımız okunur çehresinde bütün eylüllerin

Bazan bir hazinedir cevapsız sorulardaki sırlar
Dağ sularının suru yüzündeki yalnızlık
Kır çiçeklerine ne söylerse içimde o var
Unutma şairliğim, biz hep eylüllerde kucaklaştık

Düşün, düşen yaprak solsun solan çiçek
İnletsin ıssız yöreleri bir yetim gibi sam yeli
Vedalaştığımız herşey yine bize dönecek
Bunları hatırlatır sonbaharın şefkatli eli

Ben hatırlarım hep, hatırlamalı insan
Yardan ayrılışların yürekte yeşerttiği duaları
Öyle başladığını ölümsüz efsanelerin
İlklere kadar işler hatırası mevsimlerin
Lakin eylüllerinki biraz daha derin

KAHRAMAN -İdeal Bir Tip Arayışı-

•
Ali BÜYÜKÇAPAR*

Yaşayan ve yaşatan insanlarla devam eden toplum hayatının kendine özgü diri ve duyarlı bölgeler oluşturduğunu belirtmekte yarar var.

Fikir denilen belirsizlik alanının insan varlığı içerisinde kendi anlamını bulması hayli düşündürücü, bunun niteliği üzerine eğilmek şart. Mekan, zaman bağlamına yerleştirdiğimiz insanın kendi özgül yapısı, hayatı ve olguları anlamada çok ama çok önemli görülüyor.

Mekan binlerce yıldır aynı zeminde duruyor, zaman bilinmezlerle dolu ama insan?

Erciyes'i seyreden onbinlerce göz ona bakıp ne destanlar söylediler, zaman ise akıp gidiyor, siz buna daire deyin, düz çizgi deyin isterseniz de helezonik yapı olarak tasarlayın değişmeyen gerçekle karşılaşacak belki de susup kalacaksınız.

Mekan ve zaman farklı denemelerin konusu olarak orada dursun biz insan faktörüne gelelim, birkaç kelam edelim.

İnsan meçhul değildir ?

Organik bütünlüğü ile sistematize edilen insan sırları aralayan elin sahibidir. Varlık, bilgi, ahlak olguları ile çerçevelediğimiz insan buralardan aldığı ilhamlarla kendi karanlığını aydınlatmanın oradan da ufuklar ötesine ulaşmanın özlemine mahkûmdur.

Doğum ve ölüm noktaları belirgin olmakla birlikte insan bütüne ulaşmak ya da fert olarak varlık nişanesinin tezahürü olmakla kendi mecrasında akıp gidecektir.

İnsan mutlak varlığa talip, duyarlı bir koordinatın özüdür.

Hakikat, gerçek, değer kavramlarının sınırsız dünyasında her dem yeniliklerle buluşan insan bunu ancak kahraman tiplmesiyle yapabilir.

Türk milletinin kahramanları nerede ?

Demir örsünde dövüldüğümüz anın bizlere kahraman olarak tanıttığı örnekler kimler? Anadolu coğrafyasına sıkıştırılan kendi Ergenekonuna mahkum edilen Türk Milleti'nin önünde yürüyen Alperenler kim?

Kendi varlık dünyasını inşa edemeyen, eşiyile, işiyile, devletiyile dahası organik varlığı ile çelişkiler yaşayanlardan kahramanlık beklemek abes! Bolivya dağlarının şakilerini ideal tip olarak milletimizin önüne serenlerin elbette bir bildikleri olmalı değil mi? Kitle hareketlerinin olduğu mekanları süsleyen posterlere bir bakın, oralarda afişe edilen sözüm ona kahramanların

bizimle ne alakası var Allah aşkına?

Kahraman tipi aramak için Bolivya dağlarına gitmek akıl işi mi?

Halka halka devam eden varlık akışımıza ideal örnekler koymak zorundayız. Son yüzyılın insan kaynaklarının hep savaşı, kavgayı, anarşiyi, toplumsal şiddeti öven bir yapı içerisinde olmasının kompl olduğunu belirtmek istiyorum.

Ahlâklı İnsan Nerede ?

Dünya ile barışık, devletinin kültürel kodlarını çözebilen erdemli insanlar nerede? Bilgi çağının bilge insanları nerede? Kahraman oluşturmak adına mahbus damlarına mahkûm edilen şahıslarla ikibinli yılları idare etmek çok zor. Acındırıp, kitle önünde mazlum rolü verilen daha sonrada bunu kazanılmış bir hak gibi görerek insanlarımızın başına binlerce bela getiren insanları çok iyi tanımak zorundayız.

Türk düşüncesi kahramanını yeniden tanımlamalıdır!

Kent dokusunda yaşanan, hayli karmaşa getiren günlük ilişkiler ağında insan hangi örnekle hayatını devam ettirmelidir? Durağanlık isteyen, yerleşik kültürel değerlerle yorumlanması elzem olan bu günkü Türkiye'yi köy, kasaba ya da ayakları yere basmayan uçuk ideal tiplerle anlamlı kılmak istersek olan bundan farklı olmayacaktır!

İman – ibadet, ahlak, hukuk, iktisat ve estetik olgularla şekillenen bir Türk kahraman tipinin Anadolu gerçeğinden doğacağına inanıyorum.

Demokrasi kültürünün hesabını daha sonraki yazılarımızda yapacak, önce insani kimlik üzerinde duracağız. Genel yalanlara itibar etmeyelim. İnsan karanlığını aydınlatılmadan hiçbir şey yapamayız. Dünden yarınlara taşıdığımız nitelik yeni insan inşasına elverişli midir ? Son yüzyılda coğrafyalar değişti, ütopyalar zamanın gökkuşakların da eridi gitti, kasaba kahramanlarının ne adı kaldı ne de şanı, peki bizimle birlikte ezelden ebede akıp giden ne kaldı?

Hikmet

Adalet

Cesaret

İffet

İşte ikibinli yılların Türklük fikri kendi potasını bu dört nitelikte bulacak devletiyile barışık, milletine aşık, Hakk'a kulluk erdemi yüreklere muştı gibi yayılacaktır.

IRAK TÜRKMEN EDEBİYATINDAN NESİR ÖRNEKLERİ - III

Yrd. Doç. Dr. Hatem TÜRK*

Kerkük Seni Yazdım

Kemal Beyatlı'nın, Kerkük Seni Yazdım adlı roman-anı türündeki kitabı, Irak Türkmenlerinin son zamanlarda yaşadıklarına ayna tutan önemli bir eserdir. Yazar tarafından numaralandırılarak on dört bölüme ayrılan roman, küçük boyda yayınlanmıştır. Romanda yazar, özellikle Irak Türkleri dışındaki okurlara hitap eden on yedi adet açıklayıcı bilgiyi dipnot olarak vermiştir. On dört bölümden oluşan romanın her bölümünden önce ayrı bir sayfada epigraflar vardır. Romanın bitiminden sonra da ayrıca bir epigraf daha kullanılmıştır. Yazarın *Şafağa Doğru* adlı tiyatro eserinin devamı niteliğinde düşünülebilecek bu romanda anlatılanlar, önceki esere göre daha açıktır. Yazar, anlatmak istediklerini *Şafağa Doğru*'da kahraman adlandırmalarından hareketle verirken "*Seni Yazdım Kerkük*"te böyle bir tasarrufa girmeden her şeyi açıkça anlatmayı tercih etmiştir.

Roman, mekân-insan düzleminde seyreder. Kerkük, romanda birinci tekil kişi anlatıcının doğduğundan beri kendisiyle aynileştirdiği bir kenttir. Romanın anlatıcı kişisi, zaman zaman çocukluğundan itibaren romanın anlatma zamanına kadarki süreci hatıralarına dayanarak anlatır. Fakat anlatma zamanı, romanda:

"Amerikan güçlerinin peşmergelerle birlikte Kerkük'ü işgal etmelerinin üçüncü haftasıydı." (1) cümlesiyle anlatılır. Bu esnada romanın anlatıcı kişinin de:

"Aradan onca yıl geçti, yedi sekiz yaşlarından bu güne kadar kırk yıl civarında zaman geçmesine rağmen hala o elektrik direği yerinde duruyor." (2) cümlesinden yaşını aşağı yukarı tespit etmek mümkündür. Kitabın anı-roman tarzında kaleme alınmış olmasından dolayı yazarıyla kahramanın aynılığı de bu sayede teyit edilmiş olur.

Romanın kahramanı, babasından kalan topraklarının yerini ve akıbetini öğrenmek için evinden Gürgür Baba oteline gitmektedir. Yolda çocukluğundan beri kendisinde bir iz bırakmış olan elektrik direğine gözü çarpar. Fakat elektrik direğinin talan edildiğini görür. Peşmergelerin Amerika'nın

gücünü de arkalarına alarak Kerkük şehrini istila etmelerinin bir sonucudur bu. Peşmergeler, tıpkı şehrin her tarafını, her kurumunu, her yerini istila ettikleri gibi bu elektrik direğini de talan etmişlerdir.

Amerika'nın ikinci kez Irak'ı işgalinin sonucunda tüm dünyanın gözleri yeniden bu petrol zengini topraklara çevrilmiştir. Bu yüzden işgalle birlikte dünyanın değişik ülkelerinden gelen gazeteciler de Kerkük'e yerleşmişlerdir. İşgalle birlikte babadan kalma topraklarının istilacıların eline geçmesi korkusundan dolayı anlatıcı kahraman, baba dostu olan ve Kerkük'ün hemen her yerini iyi bilen adeta yürüten bir arşiv olan Hüseyin amcadan topraklarının akıbetini öğrenmek için geldiği otelde yabancılara tesadüf eder. Yabancılar ona: "seksen yılı aşkın bir zamandır" büyük devletlerin Kerkük üzerinde oyunlar oynadığını hatırlatır. Yazarın hafızasındaki tarih, aslında Türkiye'nin bu topraklardan çekildiği tarihtir.

Anlatıcı, otelin içindeki kalabalık ortamda bir tesadüf sonucu Türk gazeteci Ayfer'le tanışır. Anlatıcının kendi isminin de Cemal olduğu bu tanışmada anlaşılır. Ayfer de diğer dünya gazetecileri gibi Kerkük'teki gelişmeleri yerinde tespit edip sorumlu müdür olduğu gazetesine ulaştırmak ve tespitlerde bulunmak için yeni gelmiş gazetecilerden biridir.

Cemal, 1995'te Irak'ta hüküm süren Saddam Hüseyin'in Baas Partisi rejiminin yıldırma politikalarından Türkiye'ye kaçmış Kerküklü aydınlardan biridir. O da Saddam Hüseyin rejiminin Amerika tarafından devrilmesinden sonra memleketine dönmüştür. Cemal, Saddam rejiminin ondan öncekiler gibi Kerkük'teki Türklere iyi davranmadığını ifade eder. Kerkük'teki Türklerin Saddam tarafından işkencelere uğratılmasından sonra Cemal'in annesi:

"Git oğlum, buralarda kalma seni de yakalayıp ipe asarlar. Babanı razı ederim. Senin bir nefesin kalsın o bana yeter oğlum, ..." (3)

diyerek oğlunun zalim diktatörün adamlarınca işkenceyle öldürülmektense başka yerlere gitmesini ister.

Cemal'in, memleketine dönmüş olması Ayfer için de bulunmaz bir fırsat olmuştur zira Ayfer ondan kendisi için rehberlik etmesini ister. Romanın bundan

*Giresun Ün., Fen Edb. Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Böl. Öğr. Üyesi.

sonraki kısmında Cemal, Ayfer'e Iraktaki son durum, Kerkük'ün genel durumu, peşmergeler, Saddam, Amerika, Türkiye gibi konularda bilgi ve tecrübelerini aktarır. Romanın bu kurgusal yapısı Cemal'in söylemek istediklerini rahat bir şekilde ifade etmesine yardımcı olmuştur. Ayfer ile Cemal, Kerkük ve civarının nabzını tutmak için sık sık söz konusu bölgeyi dolaşırlar. Bu esnada şehrin savaş hali gözler önüne serilir.

Savaşın başlamasından sonra şehrin içindeki hizmet birimleri ortadan kaybolmuşlardır. Şehirdeki devlet dairelerine ait bütün araçlar, Süleymaniye ve Erbil'e götürülmüştür. Sokaklar çöp yığınlarıyla kalmış, kanalizasyon suları açıktan akmaya, bunun sonucunda da mikrop ve hastalıklar insanlara musallat olmaya başlamıştır. Gerek şehrin temizliğiyle gerekse hastalıklarla hiç kimse ilgilenmemekte insanlar kaderlerine terk edilmektedir. Sokaklar, çöpleri karıştıran kedi ve köpeklerle doludur. Yığın yığın çöplere basmamak ve lağım suyuna batmamak için yolda yürümek marifet gerektirmektedir.

Cemal, Kerkük sokaklarını Ayfer'e tanıtırken 10 Nisan 2003 tarihinde silahlı üç grubun Kerkük'e saldırdığını söyler. Bunların birincisi, uyduların yönlendirmesiyle Amerikan uçaklarıdır. Diğer iki grup da Süleymaniye'den Talabani'nin ve Erbil'den gelen Barzani'nin Kürt gruplarıdır. Cemal bu gruplardan sonra bir de dördüncü grubu ekler. Cemal'e göre o grup uykuya daldığı için bu saldırıya katılamamıştır:

"-Türkiye! diyorum. Arkasından var gücümle önümdeki taşa vurdum. Taş yuvarlandıkça yuvarlandı. Bu uçsuz bucaksız evrende yuvarlandığım gibi." (4)

Romanın pek çok yerinde Cemal'in Türkiye'ye dair görüşleri vardır. Saddam'ın zulmünden kaçan Cemal, Türkiye'ye sığınmıştır. Fakat İstanbul'da polis onu oturma izni olmadığı için sınır dışı eder. Bu duruma çok içerleyen Cemal, Türkiye Irak sınırındaki Habur sınır kapısından peşmergelere kaçak diye teslim edilir. Peşmergeler de ona "Sen Türkiye'nin casusu-sun" diye eziyet ederler. Cemal, bu durumdan sonra "Saddam da aynı suçtan bizi perişan etmişti. Şimdi de Kürtler! Türkiye ise bizlere karşı med cezirli tutumu zaman zaman Saddam'ın pençesine attı, şimdi ise peşmergelerin..." diyerek Türkiye Devletine karşı memnuniyetsizliğini dile getirir. Cemal, Saddam'ın devrilmesinden sonra Türkiye'nin bölgedeki olaylar karşısında aldığı tutumu da eleştirir. Ona göre Irak'taki bütün Türkler, Türk ordusunun bölgeye girerek ağırlığını koymasını beklemiştir. Kendisi de bu bekleme sürecinde Türkiye'deki yaşadığı bütün

tatsızlıkları unutmuş, ümitle Türk ordusunun Irak'ın kuzeyinden içeri girmesini beklemektedir. Fakat 1 Mart tezkeresi TBMM'den olumsuz neticeyle çıkınca Türkmenler sükût-ı hayale uğramışlar, seksen yıllık özelemleri bir anda berheva olmuştur. Cemal'e göre bu sonuç, Türkmenleri şahlandırmış, "vatan uğruna güdülen davada kendine güvenmekten başka yol olmadığı" anlaşılmıştır. Cemal'e göre bu durumun ana nedeni de siyasettir. Ona göre devletler, menfaat uyuşmazlığında en yakın dostlarını da silip atarlar. İşte Türkiye de Türkmenleri, şalvarlılar olarak tarif ettikleri peşmergelerin kucağına atmıştır.

Şehrin yönetimini devralan Kürt gruplar, insanların güven içinde yaşamasına, gazetecilik yapmasına müsaade etmemektedirler. Bu nedenle de Ayfer'in fotoğraf makinesine el koyarlar. Bunun yanında bu sonradan gelen Kürt gruplar, sokakları, arsaları da zapt etmişlerdir. 10 Nisan'da Saddam rejiminin kapanmasından sonra Kerkük sokakları bir anda yabancı işportacılarla dolmuştur. Bu işportacılar, silah başta olmak üzere her türlü eşyayı Kerkük'te rahatça pazarlamaktadırlar. Cemal, buna benzer bir durumun İran-Irak savaşları sırasında da Irak'ın güneyinden gelen yeni yerleşimci Araplar tarafından yapıldığını hatırlamaktadır. Üstelik 14 Temmuz 1959 tarihinde hemen hemen aynı durum yine yaşanmıştır. O zaman da peşmergeler Kerkük'ü talan etmişler, şehirdeki her şeye zarar vermişlerdir. Onlar adeta şehrin dokusu için zararlı haşerattırlar.

Romanın anlatıcısı Cemal, 1980'li yılların ortalarında Saddam tarafından Türkmenlere karşı bir ekonomi kırımının başlatıldığını hatırlar. O zaman Türkmen iş adamlarının dükkânları hedef alınmış, devletin emniyet güçlerinin gözetiminde zengin tüccarların dükkânları yağmalatılmıştır. O zamanlarda her gün savaştan dönen şehit cenazelerinin yanında bir de dükkânların, depoların yağmalanmış olması Türkmenlerin acılarını daha da arttırmıştır. 1975'ten sonra on binlerce yabancı, devletin büyük desteğiyle Kerkük'e yeni yerleşimci olarak gelmiştir. Saddam'ın Kerkük'ü Araplaştırma politikasının sonucu olan bu olayda on bin dolar, iki yüz metre kare arsa yerleşimcilere verilmiş, arsalarla hemen ev yapılması için de uzun vadeli düşük faizli kredi sağlanmıştır. Yerleşimcilerin şehirde yaşamaları için bütün kolaylıklar devlet tarafından sağlanmış, karşılığında da yirmi yıl Kerkük'ü terk etmeme şartı koşulmuştur. Memuriyetlere yeni gelenler yerleştirilmekle birlikte bu aileler aynı zamanda rejimin birer ajanı olarak çalıştırılmıştır. Devletin dikta gücünü

arkalarına alan bu aileler, yerli halka da istedikleri gibi davranmışlar, istedikleriyle evlenmişler, istediklerini devlete rejim düşmanı diye jurnallemişlerdir. Yerli halk, yerleşimcilerle akrabalık ilişkilerine girmek istemese de romanda anlatılan Sümbül örneğinde olduğu gibi baskıyla onlara boyun eğdirilmiştir.

Saddam'ın devrilmesinden sonra Kerkük'teki Türkmenler de sevinmişler, zalim diktatörden kurtuluşu heyecanla karşılamışlardır. Cemal'in düşüncelerine göre Türkmenler, "Ne yazık ki canavarın bir pençesinden kurtulup diğer pençesine yakalandıklarını bilmiyorlardı." canavarın bir pençesi Saddam iken diğer pençesi de peşmergelere.

Cemal, romanda Ayfer'e Kerkük'ün durumu ve buradaki unsurlar hakkında bilgi verirken Kürt gruplarından da bahseder. Ona göre Kürtlerin elebaşları, uzun yıllardır Amerika, Rusya, İran ve Saddam'dan aldıkları kölelik bahşişleriyle kuzeydeki kendi ailelerini güçlendirmişlerdir. Kendi aileleri bölgenin en zenginleriyken Kürt grupları açlık ve rezalet içerisinde yaşamaktadırlar. Kürt gençler peşmergeye katılmak için zorlanmışlar, katılmayanlar aç kalmışlardır. Hatta Saddam da Kürt liderlerle iş birliği içerisindeydi çünkü Saddam'ın o kadar katlettikleri içerisinde hiçbir Kürt ileri geleni yoktur. Cemal'e göre bu bölgede oynanan oyunun senaryosunu Amerika, İngiltere ve İsrail yazmış baş aktörlüğü de Saddam, Barzani ve Talabani oynamışlardır. Cemal, Saddam'ın İran-Irak savaşlarında Talabani ve Barzani ile görüşmelerine karşın Saddam'la hiçbir Türkmen liderin görüşmemesinin nedenini bu toprakları asıl sevenlerin Türkmenler olduğuna bağlar. Saddam, ona göre asmaya Türkmen liderlerden başlamıştır.

Romanda Ayfer zaman zaman Cemal'e sorular sorar. Cemal'in verdiği cevaplar, Ayfer'in durum tespitine yaramaktadır. Ayfer'in "Siz de kendinize bir silahlı güç oluştursaydınız" sorusuna karşı Cemal, Amerika, Rusya, İran, Araplar ve İsrail gibi silah ve ekonomik gücü elinde tutan aktörlerin hiçbirinin Türkmenlerle bir çıkar ilişkilerinin olmadığını nedenleriyle tek tek sayar. En sonunda da "Gel gelelim Türkiye'ye! Onu anlamak o kadar zor ki..."(5) diyerek Türkiye'ye olan sitemini bir kere daha dile getirir.

Cemal, arsa ortakları olan Hüseyin Amca'dan Cahit Bey'i bulması gerektiğini öğrenir. Cahit Bey, Kerkük Tapu Dairesi'nde kıdemli mühendistir. Hafızası çok güçlü olduğu için toplum onu arşiv kişi olarak tanır. Cemal, Ayfer ile birlikte Cahit Bey'den arsalarının yerini öğreneceklerdir. Cemal, 10 Nisan 2003'te tıpkı

Mart 1991'de olduğu gibi peşmergelerin Kerkük Nüfus Müdürlüğü ve Tapu Müdürlüğü'ne saldırdıklarını hatırlar. Saldırganlar buradaki belgeleri yakmışlardır. Amerikan güçleri de Bağdat'ta Petrol ve Planlama Bakanlıkları hariç tüm bakanlıkların ve bunlara bağlı dairelerin talan edilmesine göz yummuşlardır.

Cahit Bey, Cemal'in arsasının yerini gösterir. Fakat arsaya Kürt yerleşimcilerin ev yapmakta olduğunu görürler. Ayfer de bu durumu fotoğraflar. Cahit Bey, yerleşimcilere buranın Cemal'e ait olduğunu söyleyince yerleşimciler sinirlenir aralarında tartışma çıkar. Yerleşimciler, kendilerinin Süleymaniye'den toplanıp buralara getirildiğini, istedikleri yerde ev yapmaları için para da verildiğini söyleyerek tehditler savurur ve silah çekerler. Bu durum Kerkük'ün pek çok yerlisinin başına gelen olağan bir durum olmuştur artık. Cemal ve annesi bu duruma çok üzülür. Cemal, Ayfer'le birlikte valilik makamına gider. Ayfer, Amerikan askerleriyle dolu bu binada röportaj yapma bahanesiyle randevu alabilir. Yetkili ile konuşan ikili tapu senedi ile birlikte dilekçeyi verir. Fakat yetkili, kendilerine umut vermeyip "Biz sizi ararız" diyerek onları geçiştirir. Cemal ve Ayfer, bu işten bir sonuç çıkmayacağını anlayınca yeniden Kerkük'teki olayları araştırmaya devam ederler.

Kerkük yakınlarında Saddam dönemine ait toplu mezarların ortaya çıktığı duyulunca Türkmenler galeyana gelir. Herkes kayıp yakınlarına ulaşmaya çalışır. Türkmenlerin önder kişileri, merasimle defnedilirler. Bu olay da hafızalardaki acıları bir kere daha tazeler. Kerkük'te her güneş acıya doğar. Ayfer, kıyımların neden hep Türkmenlere yapıldığını sorunca Cemal, Türkmenler ile Kürtleri karşılaştırır. Ona göre Türkmenler, aynı ailenin uslu; Kürtler de haylaz çocuklarıdır. Kürtler,

"...haylaz çocuk rolünü oynuyorlar. Doğaları bu. Sarp kayaların eteğinde yetişmiş ve sonradan şehre inmişler. Ama şehrin özelliğine ayak uyduramamışlar, uyduramıyorlar, bir türlü alışılmış adetlerinden ayrılamıyorlar. Türkmenler ise, ikinci çocuk rolünü almışlar. Bu ikinci rol; sakın çocuk, sessiz etrafını rahatsız etmediği için dünyanın dikkatini çekmiyor. İşte Türkmenler şimdi bunun bedelini ödüyorlar..."(6) der. Bütün bunların nedeni de Cemal'e göre, bu topraklardaki, herkesin muhtaç olduğu ama kendilerine dert olan petroldür.

Cemal ile Ayfer, Kerkük sokaklarında gezinirken Rahimava meydanında Saddam döneminden kalma eski diktatörün porselenden yapılmış resminin halk

tarafından talan edilmiş olduğunu ve yerine şimdi başka birisinin tablosunun yapılmakta olduğunu görürler. Cemal, bu kişinin Molla Mustafa Barzani olduğunu anlar. Ona göre buradaki resmi olan kişinin kim olduğu önemli değildir, zira nasıl olsa gelen de geçen de aynıdır. Cemal ile Ayfer, bu görüntüye dalmışken caddeden sarı bayraklı birkaç araba geçer. Dikkatlerini oraya çeviren ikili, bir müddet sonra başka grupların da aynı taciz edici tavırlarla sokaklarda gövde gösterisi yaptığını şahit olurlar. Bu durum da son zamanların olağan bir görüntüsüdür. Şehirde Talabani ve Barzani grupları birbirlerine karşı güç ve nüfuz gösterisi yapmaktadırlar.

Cemal ile Ayfer'in şehrin nabzını tutmak için dolaştığına şahit olan bir şoför, bu durum ile ilgili Ayfer'in sorusuna:

"Eğer doğrudan bunlar aynı topluluğun iki kardeşi olmuş olsalardı (!) Talabani Irak İran savaşı sırasında Saddam'la anlaşarak Kürtlerden Çahuş gücünü kurup Barzani taraftarından 25 – 30 000 kişiyi öldürtmezdi. Buna karşılığta Barzani 1996'da Saddam'la anlaşarak Talabani taraftarından otuz bine yakın peşmergeyi öldürtmezdi! Birakin öldürmeyi bugün dünya tarafından lanetlenen Saddam'ı, Barzani dost seçip ve onunla işbirliği yapıp sözüm ona öz kardeşlerini öldürttü!" (7)

der. Amerika destekli Kürt grupların bölgede güçlerini arttırmaları, Türkmenler ve diğer unsurların canını sıkmaktadır. Zira bu Kürt gruplar, elde etmiş oldukları güçle diğer unsurlar üzerinde her türlü baskıyı kullanmaktadır. Bölge, gittikçe artan bir kaos ortamına doğru sürüklenmektedir. Her yerde çatışmalar çıkmakta, Türkmen bölgelerinde cinayetler işlenmektedir. Bunun neticesinde de Kerkük'teki Türkler, Amerika ve onun güdümündeki yeni yönetime karşı, işlenen cinayetler için yürüyüşler yapmaktadır. Bu yürüyüşler de eli silahlı düzensiz peşmergeleri daha da kinli hale getirmektedir.

Türkiye'den bir gazeteci olarak gelen Ayfer, kendisine Kerkük ve Kerkük'ün son durumunu anlatan Cemal'e:

"Sancılarla yüklü bu şehir, acılarını deşirmende öğütürken aslında seni öğütüyordu..." (8)

diyerek onu Kerkük'le aynıleştirir. Kerkük'ün acılarını Cemal'de; Cemal'inkini Kerkük'te görür. Cemal, Ayfer'in bu duygusuna karşı çocukluğunda arkadaşları arasında söylenen bir tekerlemeyi söyler:

"Mennen sen yoldaşığ"

Bir kutu kumaşığ" (9)

Burada Cemal, Ayfer ile soy birliğinden dolayı ona

bir yakınlık göstermektedir.

Dünyada üzerine en çok şiir yazılan şehrin İstanbul olduğunu söyleyen Ayfer'e karşılık Cemal de bunun ikincisinin Kerkük olduğunu söyler. Ayfer, Kerkük gezisinin sonucunda tüm Türkmenler için Kerkük'ün çok önemli bir yere sahip olduğunu anladığını itiraf eder. Ona göre "Türkmenler için Kerkük bir solunum yoludur."

Cemal'e göre, Kerkük'ün onca düşmanı Türkmenleri bu şehre aşık etmiştir. Ona göre bu şehre gelenler, önce bir lokma ekmeğe muhtaçken Türkmenler onların karınlarını doyururlar, onlara sahip çıkarlar. Fakat karnı doyunca ilk fırsatta ihanet etmişlerdir. Kerkük'te Türkmenlere yapılan 14 Temmuz 1959 katliamının baş aktörü Molla Mustafa Barzani'dir. Celal Talabani de bu katliama bizzat katılanlardan birisidir. Bu katliamda peşmergeler, pek çok Türk'ü şehit etmişlerdir. (10)

Romanın sonunda Cemal, her zaman olduğu gibi Ayfer'in kaldığı otele gelip onunla buluşmak ister. Fakat bu sefer Ayfer'i bulamaz. Bu gelişinde Cemal'in annesi Ayfer'e Türkmen külçesi adlı geleneksel bir kurabiye göndermiştir. Ayfer'i bulamayınca kurabiye de Cemal'in elinde kalakalır. Elindekini orada bulunan bir Türkmen otel görevlisine veren Cemal, "Türkmen külçesi ancak Türkmen'e kısmet oluyormuş meğer..." diyerek otelden çıkar.

Romanda, Türkiye'nin bu topraktan çekilmesinden beri süregelen ve bir dünya sorunu haline alan Kerkük sorunu Cemal'in bakış açısıyla anlatılır. Cemal, olaylara Kerküklü Türkmen olarak bakar. Bilindiği gibi Kerkük, içinde başka unsurlar olmakla birlikte aslı Türk olan bir yerleşim yeridir. Fakat siyasi gelişmeler her zaman bu toprakların sorunlarla anılmasını getirmiş ve süreç içerisinde kentin demografik yapısında değişimlere neden olmuştur. İşte bu nüfus değişimleri şehirdeki yapıyı kökünden değiştirmiş ve kaos durumunu körüklemiştir. Dünyanın büyük devletlerinin petrol nedeniyle bu topraklarda çıkarlarının olması iç çekişmelerle uğraşan yerel unsurların şehrin yönetiminden ve doğal zenginliklerinden uzak kalmasını sağlamıştır. Bu sayede çatışmalardaki güçler dengesi zaman zaman değişse de bitmeyen çatışmalar zenginliğin büyük güçlerin elinde olmasını sağlamıştır.

Roman'da Cemal'in bakış açısıyla bölgedeki hemen bütün unsurlar değerlendirilmeye alınır. Cemal, bölgedeki Türkmenleri temsil eder. Romanın diğer önemli kahramanı olan Ayfer de Türk'tür. Romanda Cemal'in şahsında yazar, Türkiye'ye sürekli sitem-

lerde bulunur. Ayfer, gazeteci olarak tarafsızlığı ile romanda bulunurken Türkiye asıllı olarak da Cemal (Irak Türkleri)'in sitemlerine maruz kalır. Cemal'e göre Türkiye, doğal hakkını kullanarak Kerkük'te olayların içinde, soydaşlarının yanında bulunmalıdır. Bu olmadığı için de Cemal, roman boyunca Türkiye'ye karşı sitemlerini dile getirir.

Romanın dikkat çeken özelliklerinden birisi her bölümden önce yazarın kullandığı epigraflardır. On beş kere kullanılan bu epigraflar, romanın vermek istediği duygulara zaman zaman göndermelerle yardımcı olur. Yazarın bu kullanımı, romana ayrı bir tat vermiştir denilebilir.

Bu bölümler ayrıca düşünüldüğünde ortaya bir Kerkük şiiri çıkar. 147 mısradan oluşan bu uzun, aşırı duygusal şiirde yazarın pek çok Kerküklü şair gibi şiire ne kadar yakın olduğu görülebilir. Bu şiir parçaları bütünüyle düşünüldüğünde en az romanın tamamı kadar duygu ve edebi tür açısından doyurucudur denilebilir.

*“bu şehirde dantel işlenir
her ilmikte tığ bir sancı düğümler
bu şehirde kara neft
kimine maraz kapısı
kimine dert
bu şehrin üstünden bulutlar gelir geçer
bulutlar bazen kuzeyden bazen güneyden
gelir geçer, gelir geçer
bu şehirde bulutlardan rahmet yağmaz
bu şehirde bulutlar yürek deşer” (11)*

Yazarın kendisiyle özdeşleştirdiği Kerkük'ü “bu şehir” olarak anlattığı söz konusu manzum parçalarda zaman-mekân algılaması vardır. Roman için bir leitmotif özelliği taşıyan bu şiirler, roman akışında yazar ve şehir arasındaki aynılığı gösterir. Hemen her bölümde yinelenen “*bu şehrin üstünden bulutlar gelir geçer / bulutlar bazen kuzeyden bazen güneyden / gelir geçer, gelir geçer*” mısralarıyla Irak ve Kerkük'ün maruz kaldığı saldırıların arasında doğrudan bir ilişki düşünülebilir. Bilindiği gibi Irak, coğrafi konumu dolayısıyla “*güney-kuzey*” yönlerinden düşman saldırılarına hedef olmuştur.

Romanda bir leitmotif olarak tekrar edilen mısralar, Kırgız yazar Cengiz Aytmatov'un benzer cümlelerini akla getirmektedir. Aytmatov da mensubu olduğu Kırgızların yaşama mücadelesine ışık tutan romanında sıklıkla benzer bir motifi kullanmaktadır:

*“Bu yerlerde trenler doğudan batıya, batıdan doğuya gider - gelirlerdi
Bu yerlerde, demir yolunun iki yanında Sarı Özek*

bozkırı, sarı kumlu geniş bozkırların bomboş orta bölgesi uzanıyordu.

Bu yerlerde, Meridyenlerin Greenwich'ten başlayarak sayılması gibi bütün uzaklıklar demir yoluna göre hesaplanırdı...

Trenler ise doğudan batıya, batıdan doğuya gider - gelirlerdi...” (12)

İki roman arasındaki söz konusu benzerlik, ortak hafızaya ait iki toplumun iki yazarının milli sorunlar karşısındaki ortak duyarlılığı ile açıklanabilir.

Sonuç olarak Kemal Beyatlı, anı roman türündeki eserinde 2000'li yılların dünya kamuoyunu en çok meşgul eden konularından biri olan Irak sorununa bir Türkmen aydınının bakışıyla yaklaşmaktadır. Romanın toplumsal ve siyasal gerçekliğe bakışının yanında türle ilgili değeri de dikkatlerden kaçmamaktadır

DİPNOTLAR:

(1)Kerkük Seni Yazdım., s. 17.

(2)Kerkük Seni Yazdım., s. 13-14.

(3)Kerkük Seni Yazdım., s. 17.

(4)Kerkük Seni Yazdım. s. 42.

(5)Kerkük Seni Yazdım. s. 91.

(6)Kerkük Seni Yazdım. s. 128.

(7)Kerkük Seni Yazdım. s. 137-138.

(8)Kerkük Seni Yazdım. s. 176.

(9)Kerkük Seni Yazdım. s. 177.

(10)Şehadetlerinden beri Türkiye'de de acı hatıralarda bulunun bu şehitler şunlardır: Ata Hayrullah - albay -İhsan Hayrullah - yarbay doktor, Salahattin Avcı - iş adamı, Mehmet Avcı - Memur, Nihat Fuat Muhtar - öğretmen, Cihat Fuat Muhtar - öğrenci, Emel Fuat Muhtar - öğrenci - 12 yaşında, Kasım Neftçi - Arazi sahibi, Ali Neftçi - Serbest meslek, Osman Hıdır - Kahve Sahibi, Cahit Fahrettin - Öğrenci, Zuhur İzzet Casim - Çaycı, Kahve Sahibi, Şakir Zeynel - Kahve Sahibi, Gani Nakib- Memur, Kemal Abdulsamet - Mühendis, Fatih Yunus Ali - Teknisyen, Cuma Kamber - Teknisyen, Enver Abbas - Öğrenci, Kazım Abbas Bektaş - Öğrenci, Hacı Necmettin Abdullah - Serbest Meslek, Hasib Ali - İşçi, Nurettin Aziz - İşçi, İbrahim Ramazan - Tamirci, Abdul Halik İsmail - Öğrenci, Abdullah Ali Bayatlı - Teknisyen, Salahattin Kayacı - İşçi, Abbas Kadir - Öğrenci, Salahattin Köprülü - Polis, İbrahim Hemze - Kasap, Adil Abdülhamit - Öğretmen, Abdullah Ahmet - İşçi, Habib Ali - Abdul Gani Seyit Mehmet - Sadık Kaleli - Halil Şakır - Serbest İş, Salah Terzi - Serbest İş. Özellikle 80 yıldır zaman zaman tekrar edegelen bu gibi facialarda Türkmenler ilk hedef seçilmişlerdir. Bu ve buna benzer katliamlar için ayrıca bakınız: Erşat Hüzmüzlü,

Irak'ta Türkmen Gerçeği, Kerkük Vakfı, İstanbul. 2006, s. 105-119.

(11)Kerkük Seni Yazdım., s. 71.

(12)Cengiz Aytmatov, Gün Uzar Yüzyıl Olur, (Rusçadan Çeviren: Mehmet Özgül) Cem Yayınevi, nisan 1997, s. 34-35.

BEN TÜRK'ÜM...

•
Abdullah BEYCEOĞLU

Desen: Y. Kemal YOZGAT

Ben Türk'üm;
Mevsimplere, iklimlere sığmayan bir ırkın çocuğu,
Damarlarında üç kıtanın ırmakları dolaşan.

Ben Türk'üm;
Kalbi ihlâsın nuruyla yıkanmış,
Alnında vatan sevdası ışıldayan.

Ben Türk'üm;
Âlemlerin Nûru'nun çok önceden işaret ettiği,
Bir çağı kapatıp diğerini açan.

Ben Türk'üm;
Anasını, sevdasını, yurdunu bırakıp,
Bir karış toprak için yaban ellerde yatan.

Ben Türk'üm;
Beşeriyete örnek olmakla görevlendirilmiş,
Asaletin yıldızlarını göğsüne şerefle takan.

Ben Türk'üm;
Medeniyetleri savaşla şereflendirip,
Mağlubiyetle nişanlandırıran.

Ben Türk'üm;
Bilge Kağan'ın, Kürşad'ın davasını bir gün olsun
unutmadan,
Yüreğinde taşıyan.

Ben Türk'üm;
Altını üstünü kurcalamadan kimliğinin,
Türk olmanın gururunu yaşayan.

Ben Türk'üm;
Kırmadan onun bunun soyunu,
Herkese yaşayacağı topraklar sunan.

Ben Türk'üm;
Onur sayıp bu millete mensup olmayı,
Adını küçük pankartlarla ufaltmayan.

Ben Türk'üm;
Tanrı Dağı'nda seyrederken bizi Bozkurtlar,
İlmini, fikrini ve ömrünü bu millete adayan.

Ben Türk'üm;
Bölünse de vücudu yüzlerce yerden,
Kanının son damlasıyla tarihe zaferler yazan.

Sen TÜRK'sün;
Eğilse de şerefsizler kahpenin önünde,
Kirlenirse de şehitlerin temiz ve namuslu kanı,
Peşkeş çekilse de birilerine vatan,
Üstelik "dahili ve harici bedhahlarsa" bu ihaneti
yapan,

KORKMA!

Sen Türk'sün;
"Üstte gök çökmedikçe,
Altta yer delinmedikçe,
Senin iline ve töreni kim bozabilir?"

Desen: Kenan EROĞLU

HAZRETİ PİR MEVLÂNA OKYANUSTAN BİR DAMLA

•
Ali Naili ERDEM*

On birinci yüz yılın ortalarında yeni bir yurt bulmak için Orta Asya'dan Anadolu'ya akanlar Türkistan'dan geçerken Ahmet Yesevi adlı gönül erinin hikmet dolu sözlerini de beraberinde götürüyorlardı:

*“Sünnet imiş, kâfir olsa, incitme sen
Hüda bizardır, katı yürekli, gönül incitenden
Allah şahit, öyle kula hazır, siccin,
Bilginlerden duyup bu sözü söyledim işte.”*

dizeleri ile Alperenler, Horasan Erleri, Abdallar ve Ozanlar Anadolu'nun ufkuna götürüldüler. Sonra ne olduysa oldu son yıllar içinde insanın ebedi ve ezeli olan bu ilâhi yönü, kendini dünyaya, insanlığa ait olan yöne teslim etti. Ve yönetenlerin çokça önemli bir kısmı gönül kırmayı marifet sandılar.

Şair Molla Cami'nin *“Peygamber değildi ama kitabı vardı.”* diyerek yücelttiği Hazreti Pir Mevlâna, Moğol istilasının taş taş üstünde bırakmadığı Konya'ya göç ettiği zaman çaresizlik içinde kıvrananlar, Tanrıdan sadece huzur istiyorlardı. Moğol istilası her güzel şeyi yıkmış gökler ağlıyor, toprak ölümlerle sarsılıyordu. Sevecenlik katledilmiş, gönüller tarumardı.

Her evde, her bedende işkencelerin ve ölümlerin acıları vardı. Umutsuzluk bir kara bulut gibi ahalinin üzerine çökmüştü. Böylesine elim ve muzdarip bir ortamda Mevlâna, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli birer Allah dostu olarak şifa kaynağı oldular.

O gönül sultanlarından biri olan Mevlâna evrene sığmayacak kadar yüce bir varlıktır. Müjdelere veren bir ilâhi ses ve çaresizlikler içinde çırpınanlara teselli sunan bir yüce sevdadır. Mevlâna her şeyin insan olduğunu ve evrenin insan için var edildiğini söyleyen dildir.

İster akıl gözüyle ister gönül gözüyle bakılsın, onun yolunun aşk ve ahlâk yolu olduğu rahatlıkla anlaşılır. Bu aşk, tanrısal bir buyruk olup Yaradan'ın vasıflarındandır. Bir konuşmasında; *“Efendi, bilmiş ol ki edep insanın bedenindeki ruhtur. İnsan ile hayvan arasındaki fark edeptir.”* diyen Mevlâna'yı bugün ziyarete gidenler, kabrinin girişinde **“EDEP YA HU”**yu okumaktadırlar.

“İnsan Edeptir” diyen Mevlana, *“Unutmayalım ki, evrenden süzülüp gelen her insan evrenin ruhuna sahiptir. Dünya mutlak varlığın yansıması olup onun bütün güzelliklerini taşımaktadır.”* buyuruyor. Hazreti Pir, taassubun hiçbir şekline yakınlık duymamış olup; yobazın karşısına dikilmiş bir gönül eğitimcisidir.

Bir Allah dostu, hak aşığı olan Mevlâna, beden dar kalıplarından kurtulup ruhun sonsuzluğunda kanat çırpmayı yaşam kılmış bir hoşgörü sultanı, bir insanlık hazinesi, bir iyimserlik güneşi ve bir aşk okyanusu olarak zaman ve mekân üstüdür. Sabrın tezgahında şükür dokumuş bir alçak gönüllülük padişahı olarak sevgiyi kible, gönül mabedinde de kitabı insan kılmıştır. O sınırsız bir aşkın, bir kutsal

inancın semazeni olarak; saziyla, sözüyle, musikisi ve şiiri ile mısra mısra, harf harf tüm insanlara ilâhi vuslatı sunmuştur. Esasında ölümden yaşamayı, üzüntülerde sevinci bulmayı öğütleyen bir sevda ateşi olarak bir sırrı ezel, bir sırrı ebedi, bir hudutsuz mavera, ilâhi nurla nurlanmış bir bedir olarak ilâhi aşkın denizinde şekerin suda eridiği gibi erimiş denizin kendisi olmuştur.

O, aşka aşık olarak tek mil aşk, tek mil inanç ve tek mil heyecandır. Hemen her sözü ciltler dolusu hikmetleri içerir. Ona göre ölmekle dirilmek, varlıkta yok olmak, yoklukta var olmak, hasret içinde daima vuslatı yaşamak, bedenden cana, zamandan zamansızlığa yol bulmak hep bu yücelten aşkla mümkündür. “*Aşksız olma ki ölü olmayasın. Aşkta öl ki diri kalasın. Bil ki aşk olmasaydı dünya donar kalırdı.*” sözleri ile o, aşkla bütünleşmenin yaşamın şartı olduğunu anlatmaktadır. “*Ölümden sonra mezarımı yerlerde aramayın, ariflerin gönülleri bizim türbemizdir*” diyor...

Sema, bir gösteri değildir. Bir semazenin “*Hamdım, piştim, yandım Elhamdülillah!*” nidası yüreklerinize raks eder. Ve *senden kurtul, hakkı bul* ritmi gönlünüzde tahtını kurar.

Artık ruh kendini saran bedenden çıkmış, sevda bahçelerinin ufkundadır... Ve varoluş kapısından onun,

*“Can güzel, cana biçilen paha güzel
Hasret hasret kavuşman Allah’a güzel
Gerçek yüce varlığınla yok olduğum
Ne yok ki bu varlıktan daha güzel”*

seslenişiyse girersiniz.

Söz buraya gelmişken onun şiir dünyasında birlikte kısa bir gezintiye çıkalım. “*Fihi-mâifih*” adlı eserinde, “*Horasan’da yaşasaydım orada şiir yazmak ve söylemek ayıp olduğu için sadece vaaz vererek fikirlerimi söyleyecektim. Ama Anadolu insanının ve müritlerimin şiir sevmesi sebebiyle şiir yazdım*” demiştir. Oğlu Sultan Veled’in “*İbtidanâme*” adlı eserinden Mevlâna’nın, Şems’in ölümünden sonra kendini tamamen şiire verdiğini öğreniyoruz. Şiirlerini her ortamda; yıkanırken, gezerken, otururken ve sema ederken kısacası her fırsatta Hüsametdin Çelebi’ye yazdırmıştır. Doğrusu Mevlâna bir duygu, bir sevgi, bir sınırsız heyecan ve seraba aşk dolu bir gönül eridir. Bir konuşmasında, “*Harfi, sözü ve sesi birbirine vurup parçalayayım da bunlar olmaksızın seninle konuşayım.*” derken hiçbir

aracın, harf dahi olsa Allah ile arasına girmemesinin ilâhi aşkıyla tutuşmuştur.

13. yüzyılda yazılmış olmalarına karşın şiirleri çağımızın şiiri denecek kadar taze, diri ve canlıdır. Evrensel nitelikleri ile dünyamızın çokça ötesinde söylenmektedir. Abartmadan söyleyebiliriz ki, Mevlâna evrensel bir gönül şairidir. Nitekim “*Bir ayağım İslâm prensipleri üzerinde, diğer ayağımla yetmiş iki milleti dolaşıyorum.*” demiştir. Aynı çağda yaşayan Yunus Emre de “*Yetmiş iki millete aynı gözle bakarım*” sözünün sahibidir. Her iki söz de TEVHİT’tir. Yarattıranın, Yaradan’dan ötürü sevilidir. Benlik duyguları yok olmuş, egoları sıfırlanmış; din, dil, ırk gözetilmeden insanlar sevgi halesiyle kuşatılmıştır. Asırlar öncesinin bu sevgi, aşk ve insanlık mihveri kapitalizmin kanatları altında eriyip gitti ve menfaat mihveri dünyanın merkezi oldu. Artık benlik duygularının ve egolarının getirisine odaklanmış olanların saltanatı var.

İnsanlık ve sevgi dininin kurucusu olan Mevlâna bu konuda, “*Temiz ve saf kişilerin meclisine rahmet yağar derler. Bizim anıldığımız meclise ALLAH yağar.*” demiştir.

Dünlerin bu yüce sevgisinin bugünlerin dünyasında kuru bir dere yatağına döndüğünü görmenin acısı, düşünen ve hissedenlerde çok derin bir yaradır. Ahlâk tarihinin çocukları diye tanımlanan toplumumuzun ahlâk ve hukuk dışı bir ortamda yaşamayı adeta yeğlediğini hissetmek ve görmek tam bir işkencedir. Dünü ve yarını her an bugün yapan, bütün zamanlara “*bir an – içre*” düğüm vuran sınırsızlığı, sonsuzluğu, süresizliği, tenden arılaştırıran, candan belirli kılan ve varlığı yokluk potasında bir ilâhi zaman içre var eden nurların, şairinin şiirlerinde imbiikten geçen seziler, zarafetin ufkunda billûrlaşan deyişler, ilâhi aşkın bahçelerinde yıl on iki ay müjde çiçeklerinin açılışı gözlemlenir.

Şunu kesinlikle söyleyebiliriz ki, şiir onda yaşama bakışın aracıdır. Arap ve Fars edebiyatına en üst dereceden vakıf olduğu kadar Yunancayı bilmesinin yanında İslâm bilgi ve felsefesine hakimdir. Bütün bu nitelikleri sebebiyle,

*“Bizce gönül kırmalar yoktur
Yolumuz baştanbaşa var oluş yoludur
Yaşam yoludur, huzurdur, barıştır”*

sözlerini yaşam çerçevesi olarak belirlemiştir.

Mevlâna’yı anlamaya çalışırken zamanı aşmanın ve zamanı aşarak yaşamının da bir olgunluk meselesi

olduğunu görüyoruz. Hazreti Pir'in "Şu bilinen zamanı, bir an için aşabilsen, senin için 'niçin ve nasıl' diye hiçbir soru kalmaz. Bunun için gönül eri, can dostu olmak, bedenden, tenden el çekmek, benlikten uzaklaşmak, deryada bir katre olmaya rıza göstermek, vuslattan öte bir hasreti tefekkür dolu vakitlere aşına kılmak gerek." sözleri içimizi aydınlatıyor.

Mevlâna bir arayışın adamıdır. Bu arayışın en güzelini bir ilâhi hasretin doruğunda yaşamış, şiirle söylemiş, şiirden taşan duyarlılığı da sema ile bezemiş ve yepyeni ilâhi bir musikiyi yaratmıştır. Şiir, musiki ve sema diyor. Bıkmadan, usanmadan tekrarlayarak yaşamını sürdüren mizacıyla, "İnsan devamlı hareket halindedir. Hareket insanı bir arayışa iter: Aramaksa, insanın kurtuluşudur. Bu da gerçeği arayıştır." Gerçeği bulmak, gerçeği görmek ve gerçeği yaşamak Mevlâna'nın bütün dünyasıdır.

"Bir can var canında o canı ara
Beden dağındaki gizli mücevheri ara
Ey yürüyüp giden dost, bütün gücünle ara
Ama dışarıda değil, aradığını kendinde ara."

Bu dörtlüğünde de görülmektedir ki bedenle ilgisi yok. Mücevheri ara diyor. Bir başka deyişle, Allah'ın evi diye tanımladığı gönülle ve gönlün içindeki hazineyle ilgilen diye yakarıyor. Çünkü O, İslâmiyet'in insaniyete eşit olduğunu bilincindedir. Yaşamının esas anlamının da bu olduğunu saziyle, sözüyle, semasıyla anlatmanın tutkusuyla tüm insanları Hakk'ın birliğine ve ilâhi aşka çağırır.

"Gel, ne olursan ol yine gel
Mecusi, putperest olsan da gel
Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhi değil
Tövbeni yüz kere bozsan da gel"

Bu bir aşk, bu bir sevda, bu bir inanç, bu bir dostluk ve bu bir hoşgörü ve barış çağrısıdır. Bu çağrı nerede ve ne zaman unutuldu ki uzunca bir zamandır toplumsal bir histeri geçiren insanımız; hemen hemen her konuda kavga eden, hakaret eden yani hiç kimsenin birbirini anlamaya niyetli olmadığı bir ortama sürüklendi. Oysa "Gel" mısralarındaki anlamıyla evreni ve hayatı devamlı bir sevgi ve hoşgörü halesi içinde yorumlayan Mevlâna, yaşamı gelişim, değişim ve yenileşmenin içinde değerlendirmiş, durağanlıktan uzak, sürekli hareket olarak belirtmiştir. "Şu hayatta tek başına inzivada kalarak, sadece ken-

di sesinin yankısını duyarak, hakikati keşfedemezsin. Kendini ancak bir başka insanın aynasında tam olarak görebilirsin. Başına ne gelirse gelsin, karamsarlığa kapılma. Bütün kapılar kapansa bile, sonunda O, sana kimsenin bilmediği gizli bir patika açar. Sen şu anda göremesen de, dar geçitlerin ardında nice cennet bahçeleri vardır. ŞÜKRET! İsteddiğini elde edince şükretmek kolaydır. Aslolan dileğin gerçekleşmediğinde de şükredebilmektir. Şükür ve sabır iki sonsuz hazinedir: Ve sabretmek öyle durup beklemek değildir, ileri görüşlü olmak demektir. Sabır, dikene bakıp gülü, geceye bakıp günü tahayyül etmektir" buyurmuştur.

"Şu hem var, hem de yok olan dünyadan
Azar azar yoklar gittiler, varlar geliyorlar"

mısraları da aynı düşüncenin şiirleşmiş halidir.

Keza:
"Eski mallar satanların nöbeti geçti
Yeni şeyler satıyoruz.
Bu pazar bizim pazarımız şimdi."

Bunları okudukça aklınıza ister istemez Kuantum'la ilgili görüşler geliyor ve bütün bunları Mevlâna 700 yıl önce söylemişti diyorsunuz.

"Çok insan gördüm, üzerinde elbise yok
Çok elbise gördüm içinde insan yok."

Dünün bu muhteşem duyarlılığı karşısında bugünün, özle ilgilenmek varken öz olmayana itibar etmenin ve onu çıkararak özü unutturma yanlışlığının toplumumuzu nasıl bir kaosa getirdiğini düşünmek ve üzülmemek mümkün değildir.

Sevgi dolu Allah'tan, korku dolu yöneticilere sığınma yanlışlığının azabı rahmanilerin gününü karartmakla kalmıyor, vicdanı pak olanları da yarınların endişesi harap ediyor. Bütün bir dünya Mevlâna'ya koşarken bizim ondan uzaklaşmamızın anlamsız yönü yoktur.

Bütün bir ömrünü insanların iyiye, güzele ve doğruya ulaşmasına harcayan Mevlâna;

"Ben hacetler kiblesiyim, gönlün kiblesiyim
Cuma mescidi değilim, insanlık mescidiyim ben
Saf aynayım, sırrım dökülmemiş, paslanmamışım
Ben kin dolu bir gönül değilim
Tur-u Sina'nın gönlüyüm."

mısraları ne olurdu tüm insanlar tarafından benimse-
nir olsaydı da dünyamız kan revan içinde kalmasaydı.
En azından kendi toplumumuz tarafından anlaşılıp
uygulansaydı da bazı gazetelerin sayfaları analarını
doğrayan, çocuklarını lime lime eden, eşlerini bin
yerinden bıçaklayan dehşet sahneleriyle dolu
olmasaydı. Hangi yönden bakılırsa bakılsın o, bir aşk
piridir. Bu aşk kendinden geçme, kendini aşmadır. Bu
aydınlık, iyimser ve sevinçle donatılmış olan aşma
hali insanı nefesinden, bencilliğinden kur-taran bir
tapınmadır. “*Alemde maksat insandır*” diyen Mevlâna,
yüce kitabımız Kur’an-ı Kerim’deki “*İnsan ki o sorumlu.*”
ilkesini savunmuştur. Ve “*Gerçek, bizim istediğimiz gibi değildir. Esas olan büyüklük, insanları olduğu gibi kabul etmektir. Unutmayalım ki dünyanın herhangi bir köşesinde bir çocuk ölüyorsa, o çocuğun ölümünden hepimiz ayrı ayrı pay sahibiyiz ve sorumluyuz. Bir yerde ölen de, öldüren de, yok olan da, yok eden de hep biziz. Çünkü her insanın varlığı, yaratılışının ve yaşantısının bir müşterek es-eridir*” der.

Mevlâna’da insan, varlık ağacının meyvesidir ve bu insan ölümlü ile ölümsüzü, eğri ile doğruyu, iyi ile kötüyü insancıl yapısında toplayan bir bütünleştiricidir.

“*Suret, suretsizlikten meydana geldi
Varlık peteğini ören arıdır
Arıyı vücuda getiren
Mum ve petek değildir
Ari biziz, şekil ve çokluk sadece
Bizim imal ettiğimiz mumdur.
Şekil ve cisim bizden vücuda geldi
Biz onlardan değil
Şarap bizden sarhoş oldu
Biz şaraptan değil.*”

Bu mısralarda insanlık şuurunun ve insan olmanın erdemliliğinin yüceliğini yaşıyoruz. Hazreti pir, insanı Kur’an’ın Tin suresindeki “*Biz insanı en güzel biçimde yarattık.*” ayetiyle benimsemiştir...

Yaratılışımızın özünde şer ve ıstırap yoktur. İyilik, sevgi ve hayır vardır. Yaradan bu meziyetleri ile insanı uyurgezer, pısrık, sönük, teslimiyetçi bir toplum oluşturmuş diye değil aksine gelişmeci, araştırmacı bir toplum kursun diye yaratmıştır. Mademki insan varlıkların en şerefliisidir, her nefeste Allah’ın yeryüzündeki halifesi olduğunu hatırlayarak buna yakışır şekilde yaşamalıdır. Ve unutulmamalıdır ki Allah cezacı değil, Rahman ve ödüllendiricidir.

Tasavvuf anlayışına göre Allah âlemi bilinmesi için yaratmış ve sadece insanı ona lâyük ve kâmil (olgun-aydın) bilgi ile donatıp Allah’ı bilebilir olarak var etmiştir.

Evrenin yaradılışını da:

“*Kendi hüsnün hublar şeklinde peyda eyledin,
Çeşm-i aşktan dönüp sonra temaşa eyledin.*”

mısraları ile tamamlamıştır. Mevlâna’nın deyişiyle
“*Hak, halkı, gizli güzelliğini göreceksin göz, hayran olacak gönül olsun diye halk etmiştir.*”

“*Her istediğini kendinde ara/Çünkü sen her şeysin!*” diyen Mevlâna’nın mısraları asırlar sonra büyük şair Yahya Kemal’in “*Bir sır gibiyiz az çok ilâh olduğumuzdan.*” mısraında yeniden ruhumuzu aydınlatan bir nûr olmuştur.

İnsan aşığı olan Mevlâna sevgi okyanuslarının sonsuzluğunda insanın sevgiyle yunup yıkanması tutkusuyla şiirde, sözde ve semada ömrünü “*Şeb-i Aruz*” gecesine hazırlamıştır.

“*İnsanı sevmek aslında Yaradanı sevmektir*” diyen Hazreti Pir, balçıktan yaratılan bedenle, nûrdan yaratılmış ruh arasındaki işbirliğini “*Hiç şüphe yok ki, aşağının aşağısı bir bedenle, yücenin yücresi bir candan meydana gelişi, bu iki zıttı Tanrı bir bedende toplamıştır*” diyerek en güzel şekliyle anlatmıştır.

Asırlar sonra Feyz-i Hindi;

“*Gökten yücesin topraktan bayağı
Yokluk zulmetiyle bağlhyasan toprak
İlâhi nûrun tecelligâhı isen Arş*”

dizelerinde aynı duygu ve düşüncüyü şiirleştirmiştir.

“*Hakiki Allah aşığı ezanı okurken ayağının altındaki minare su olup akar*” sözleri göstermelik, sahte ve yapmacık niyazların değil içten, gönülden ivazsız ve garazsız yakarışların Allah nezdinde makbul olduğunu anlatmaktadır. “*Ey oğul, bağlanma, hür olmaya bak. Ne zamana kadar altın ve gümüşün esiri olacaksın. Afiyet istiyorsan cihana meyletme. Ne kadar zengin olsan da ancak yiyebileceğin kadar yersin. Bak, çıplak geldik; giyindik, soyunduk, gidiyoruz. Ve bil ki aşk ve gönül inceliği helâl lokmadan meydana gelir. Bütün evreni araştırdım, iyi huydan başka liyakat bulamadım. Ben Kur’an’ın bendesiyim. Seçilmiş Muhammed’in ayağının tozuyum*” diyen Mevlâna’da insan, düşünceye sığmayacak kadar yücedir.

PAMUK

Mehmet ÖZGEDİK

-Hülya Ulugüler Hanımefendi'ye

Dededen kalma evimiz, üç hânedan oluşan bir mezre mahallesinin en uç noktasında, tarlanın başı ile kestane koruluğunun dibinde yer alır. Manzarası çok güzel bir tepenin üzerindedir. En yakın evle mesafesi dört yüz metreden fazladır. Patika yoldan gidilir. Keçi yolu da diyebilirsiniz.

Her yaz köye gider ve doğrudan mezreye çıkardım. Annem ,yaz aylarında,genellikle,orda yalnız otururdu. Geleceğimi önceden haber vermez, anneme sürpriz yapmayı severdim. Ormangülleri arasındaki yolda, kuşları ürkütmeyecek şekilde dikkatli adımlarla yürür, birden önüne çıkardım.”Geldin mi çocuğum,hay sağ olasin”dan başka ağzından söz çıkmaz,gözleri ile sever, adımlarımı takip ederek yanına gitmemi beklerdi.

Gene öyle yapacaktım. Bütün dikkatimi “Hırr!.. Hev hev!..” diye ünlenen bir ses berhava etti: Annem beni görmüştü. ”Geldin oğlum,Allah razi olsun!” Bu sefer ilâve bir cümle ağzından çıktı: ”Sus larci, git yerine!”

-Anne bu ne?

-Ne olacak, zağar işte. Ev zağarsız olmaz, sen gidince bu geldi.

“Demek öyle anne...” dercesine yüzüne baktım. Alındığımı sandı, bu sefer köpeği azarladı: ”Hırlayıp durma,bak Memet geldi.” O, hırlamaya devam edince “Pamuk, sana sus diyorum!”

Adını öğrendik, Pamuk’muş. Fino tipi bir köpek eniği. Bembeyaz, kar gibi. Sahiden de pamuk gibi.S evmeye yeltendim, annemin bacaklarına yapıştı: ”Bu تنها yerde, arkadaş işte, can yoldaşım olacak işte!” dedi annem, iç geçirerek. ”Haklısın anne,

ama bunun terbiyesi falan...” diyecektim ki lâfi ağzımdan aldı:

-O işler tamam, tertemiz. Adamdan akıllı, dediğim her bi şeyi öğrendi.

İyi ki “senden akıllı” demedi.

Kısa bir zaman sonra Pamuk bana da alışmaya başladı. Artık hırlamıyor, çağırınca yanıma geliyor, beni görünce kuyruğunu sallamaya başlıyor, başını bir sağa bir sola çevirerek sevimli sevimli bakıyordu. Evin önündeki devâsâ armut ağacına çıkardım.İnemedi garip, melil melil bana bakıyor, ben de zevkle yalvartıyordum. Annem dayanamadı, indirdim. Hemen sahibesinin yanına koştu. Bir iki hevledi. Annem, bu çocukça bulduğu eğlencemden fırsat bularak takılmayı ihmal etmedi:

-Okudun, devlette yer aldın, bu devletin akli yok, senden ne hayır bekler acaba. Elân büyümedin. İh, sen uslanmazsın!

Ben de onun açtığı yoldan devam ettim:

-Annee, az sonra teyzem gelir, kokumu almıştır. Seni şikâyet ederim.

-Hee, edersin. Teyzen ablam mı olur?

-Ne bileyim ben anne, anneanneme sorsaydın! Daha lâf ağzımdan çıkar çıkmaz, fasulye sırığına yapıştı:

-Seni terbiyesiz edepsiz, şimdi ben senin ağzına terbiye veririm. Hemen ellerini tuttum:

-O eskidendi anne, diyerek kucakladım. Sen misin

Hatice hanıma sarılan, Pamuk çıldırdı. Var gücü ile havlıyor, bana saldırmaya yelteniyor, fakat çekiniyor, bir ileri bir geri gidiyordu. İkimiz de gülmeye başladık. Annemin sinirleri yatışmış, ana oğul barışmıştı.

Birkaç yıl sonra torun torba anneme ziyarete gittik. Kızım köy hayatının tadını çıkarmaya çalışıyor, kâh büyük babaanneye kâh babaanneye dünyayı dar ediyordu. Onlar memnundu. Pamuk da afacanın tasallutundan kurtulamıyordu. Huzuru kaçmıştı. Nerde oturursa bizimki tepesindeydi:

-Kaçma; azıcık seveceem! Ne bu hır hır! Bir de havlıyooo! Pamuk gibi, değil mi? Gel bak, sana mama vereceğim!

diye söylene dil döke tüylerini okşuyor, kulaklarını çekiyor, babaannesinin verdiği bisküvileri zorla ağzına tıktırmaya çalışıyordu. Bir taraftan da hanımların endişeli sesleri yankılanıyordu: "Yapma, mikrop kaparsın, hasta olursun, şimdi dayak yiyeceksin" Bu ikazlar ve tehditler bizim kızın bir kulağından girip ötekenden çıkıyordu. Artık Pamuk'un da canına tak demişti. Afacan onunla uğraşmaya devam ederken birden yerinden fırladı; ne havladı ne hırladı; inlemeye başladı. Hepimizi tek tek süzdü."Kurtarın bu veletten beni!" der gibi bakıyor, âdeta yalvarıyordu. Bu hoş hareketiyle biz de oyuna girdik, gülmeye başladık. Pamuk, bu sefer annemin bacaklarına dolandı, peştemalına yapıştı. İnliyor, gözleri ile yalvarıyor, sanki "Huzurum kalmadı, beni bu canavarın elinden kurtar!" diyordu. Gene güldük. Baktı ki kimsenin kurtarıcı olmaya niyeti yok, çareyi kös kös ahırdaki yerine kaçmakta buldu.

Bizim kızın mâcerâsı köpekle oynamaktan ibâret kalsa iyi. Köyde her şey onun için keşfedilecek bir dünya. Çamur çoraktan anlamıyor, dalıyor. Çamur içinde su ile oynamayı pek sevdi. "Yapma, etme..." ııh, anlamıyor! Bir şey değil annesi ile papaz olacağız. Dinlemiyor. Kızdım, elinden tutup suyun yanından çektim. Bizimkisi bastı yaygarayı, "Annee, babaanne, babam beni oynatmıyo!" Çocuk daha çayırtısını bitirmemişti ki bir hırlama, bir havlama sesi ile ayağıma diş geçirmeye çalışan Pamuk'un saldırısı ile karşılaştım. Büyük köpek olsaydı doğduğuna pişman olurdu. İtekledim bıraktım. Bizimkisi "Ohh, ohhh, Pamuk beni seviyo, Pamuk beni seviyo!" diye tempo tutmaya başladı."Gel Pa-

muk, beraber oynayalım" Pamuk gözlerini kızıma dikmiş, bütün şefkatiyle süzüyor. Arada bir benim tarafa "zafer kazanmış kumandan edasıyla" bakıyor.

Pamuk, köy hayatının merkezinde sağlam bir yer edinmişti. Artık annemin de ayrılmaz parçası olmuştu: "Teyze burada, halam gelmiş, yenge otlakıyede, Hatice nerde kaldın?" deniyor, Pamuk sayesinde annemin attığı her adım biliniyordu. Her hareketi de anneme göreydi. Bir an bile gözden kaybetmezdi. Annemin gideceği yönde hızla gider, gelmeyince döner, annemi görür ve ancak ondan sonra tekrar giderdi. Bu büyük bağıllık, bu ayrılmaz beraberlik zaman zaman büyük bir dert oluyordu. Mesela, annemin ilçeye gitmesi bir meseleydi. Zavalılık peşinden gitmesin diye ahıra kapatılıyordu. Bu hapis hayatı tam bir işkenceye dönüşüyordu: Sahibesi dönene kadar çıldırıyor, darabaları tırmalıyor, bir an susmuyor, yorulmuyor, yerinde duramıyordu. Annem dönünce de dünyalar onun oluyordu. Evet, annem haklı çıkmıştı; Pamuk onun can yoldaşydı.

Hep ben sürpriz yapacak değildim elbette. Hayatın bana da acı bir sürprizi vardı: Vakit gelmiş ve annem ölmüştü! Apar topar memlekete gittim. Cenazeyi mezreden köye indirmişler. Pamuk da orda. Sessiz sedasız dolaşüyor, ayakbabaları kokluyor, sonra gelip avlunun köşesine kıvrılıyordu. Hiç eve girmeyen köpek annemin vefatı günü eve girmek için zorlamış, sokmamışlar. Cenazeyi takip ederek köye gelmiş. Hep peşinden yürümüş, hiç ileri geçmemiş.

Bir ara Pamuk kayboldu. Ara tara, soruştur; Pamuk yok. Bulma ümidini yitirdiğimiz zaman haberler gelmeye başladı: "Mezre evinizdeydi." "Dayınların mezre evinin avlusunda gördüm." "Teyzenin mezre evinin eşiğinde yatıyordu." Anlamıştım; annemin sık sık gittiği yerleri gezmiş. Bu süre içinde oraları gezmek kolay değildi. Yedi yüz metrelik dik bir yokuşu çıkacak, dere tepe, dağ bayır aşacak ve o evlere ulaşacaksınız. Şaşılacak bu davranış üzerine, cemaat sohbeti köpek üzerine yoğunlaştırmışken Pamuk uzaktan göründü. Eve gelmedi. Geri döndü.

-Merak etmeyin, dedim; boğuk bir sesle. Teyzemlere gidiyor, oradan dayımlara geçer ve gelir.

Öyle de oldu. Teyzemlerden döndü, eve uğramadan dayımlara geçti ve az sonra da geldi. Yavaşça mer-

divenleri indi. Hiç kimsenin yüzüne bakmadı, doğru eşikteki ayakkabıların yanına gitti. Bir bir kokladı. Aradığı yoktu. Kendinden geçmiş bir hâlde geri döndü, avlunun tam köşesine gitti. Yere uzandı. Patilerini öne uzatıp başını da onların arasına yerleştirdi. Herkes köpeği hayretle izliyor, tövbeye geliyordu. Biri “Aman, dikkatli olun, bu mezarı eşmeye bile kalkar!” dediği anda bir çığlık yükseldi: ”Tanrı’m, ben buna dayanmam!” deyip avluyu terk etti. O tarafa bakanın yüzünün şekli değişti. Çoğu avludan ayrıldı. Ben de baktım, uzaktaydım, önce bir şey göremedim. Pamuk’un yanına yaklaştım. Çömeldim. Pamuk ağlıyor, sicim gibi gözyaşı döküyor, derin derin iç geçiriyor. Ben ağlamamıştım, benim ağlamaya bile hakkım yoktu. Gene ağlayamadım. Elimi kaldırdım, ama okşayamadım. Benim ona bile hakkım yoktu.

Annemi defnederken Pamuk’u ahıra kapattık.

Evde üç kardeş baş başa kalmıştık. Babam mezreye gitti. Pamuk’u götürmek istedi, gitmedi. Eşiğin önüne kıvrıldı, yattı. O bize bakıyor, biz ona, ses yok. Etrafa göz gezdirdim. Bu evin her tarafında annemin nefesi var. Harcında gözyaşı var. Şimdi biz burada rahat rahat oturuyoruz. Birden patladım; gözyaşlarım sicim gibi akmaya başladı. Meğer bende ne kadar gözyaşı varmış. Boğuluyordum, nöbet geçirir gibiydim. Nefes almam değişmişti. Kardeşlerim korktu; hepsini uzaklaştırdım. Biri hayata biri de avluya çıktı. İkisi de ağlıyordu. Hırıltılı nefes alışımın yanında bir inleme sesi geliyor, fakat ne olduğunu anlayamıyordum. Küçük kız kardeşim bağırmağa başladı:

-Abii, abii! Pamuk’a bakar mısın?

Baktım, Pamuk ağlıyordu. İnleme sesi de ondandı.

Kız kardeşim bir yandan yazmasının ucuyla gözyaşlarını siliyor, bir yandan bana ve köpeğe bakıyordu. Çıktım. Ağlayan Pamuk’u okşadım, ağladım, gözyaşlarımız birbirine karıştı.

Ertesi günü mezar başına gitmek üzere hazırlandık. Kardeşlerimin kıyafetini beğenmedim; ”Düğüne

gider gibi hazırlanın!” dedim. Öyle yaptılar. Ben de annemin beğendiği takım elbiselerimden birini giydim. İki dirhem bir çekirdek. Evden çıkıyoruz, Pamuk ayaklandı. Gözleri açıldı, canlandı; kuyruk sallamaya başladı.

-Abi buna ne oldu şimdi.

-Bir şey olduğu yok. Bu kıyafetleri giydiğim zaman, rahmetli annemle ev gezmelerine giderdik. Annem gelecek sanıyor!

Kıyamet koptu. Kimseyi yatıştıramadım. Bütün akraba, eş, dost yeniden Pamuk’un duygu yoğunluğuyla yasa boğuldu.

Biz köyden ayrıldıktan sonra olanlar olmuş. Pamuk kaybolmuş. Uzak bir köyde görüldüğü haberi gelmiş. Annemi ararken oralara düşmüştü. Babam getirmişti, gördüm. Ama artık Pamuk o Pamuk değildi. Yaşamıyor, yaşamak istemiyor gibiydi. Gene kayboldu ve bir daha bulunamadı.

Mezredeki evimize gidiyorum. Yalnız. Etrafta insanı boğan bir sessizlik. Kuşlar bile susmuş. İns cins yok. Evin yolunu, ormangülleri neredeyse kapatmış. Ben gene yavaş adımlarla ilerliyorum. Avlunun ucundaki muslukta, her zamanki gibi, annem duruyor. Peştemalı, çevresi ile annem orda. Pamuk da etrafında hoplayıp zıplıyor. Fakat hiçbirinden ses çıkmıyor. Durdum. Hepsi kayboldu. Avlu o avlu değil, yer yer kestane, yaykın ve gürgen filizleri çıkmış. Avluyu ve evin çevresini ot kaplamış.

Evin kapısına doğru yürüdüm. Bir kütük parçasını çekip eşiğin önüne oturdum. Hiçbir şey düşünmüyorum. Bir sigara yaktım. Pamuk’u çıkardığım armut ağacı yıkılmış, yerine kestane ağacı büyümüş. Bahçeye bakmadım bile. Hangi yüzle bakacaktım.

Anladım ki annem bana ağlamamak için öldü. Ben kimseyi ağlatmamalıyım.

Acaba, Pamuk olsaydı? Ya Pamuk olsaydı? Bana bunu sormayın! Ne olur sormayın!

TÜRK KÜLTÜRLÜ HALKLARDA EMMİOĞLU

Yaşar KALAFAT*

*“Emmioğlu ve Emmikızının
kebinin gökte melekler kıyarmış”*

Türk kültürlü halkların sözlü kültürlerine de yansıyan aile içi ve dışı ilişkilerinde bireyler arası karşılıklı hakları ve sorumlulukları vardır. Hakların doğurduğu sorumluluklara tamamen uyulmasa da töreyi oluşturur veya töreden kaynaklanmışlardır. Kökenleri ne olursa olsun bunlar sözlü kültürde mesela halk edebiyatında yaşamaktadırlar. Emmioğlu manileri bunlardandır.

Az-çok değişiklikler arz etmiş olsa da Halk kültüründe emmi/amca çocuklarının da karşılıklı hakları vardır. Erkek kardeşi olamayan gelin adayının gelinlik kuşağını emmioğlu da bağlayabilir. Keza erkek kardeşi olmayan kıza emmioğlu kayınlık yapabilir, ona oğlan evi, o kayın bilader konumunda olduğu için at ve silah getirmelidir. Emmi kızı ere verilecek ise ilkin emmioğlunun kanaati sorulur ve istemesi halinde onun, emmioğlunun evlenmede öncelik hakkı vardır. Teyze anne yarısı olduğu gibi amca da baba yarısıdır.

*“Evlükleri değirmi
İnekleri yiğirmi
Vardım isem ben vardım
Emmim oğlu değil mi” (1)*

Ere varan kızın evlenme sürecinde ufak tüfek hataları olmuş ise, er olarak seçilen emmi oğlu ise bunlar yok sayılabilirler. Zira amcaoğlu el sayılmaz.

*Emmioğlu biçinde,
Köyneyi ter içinde.
Gettim terin silmeye
Qaldım tikan içinde”(2)*

*“Yolda buldum bir değnek
Pontulu/pantolonu benek benek
Emmim oğlu dururken
El benim neme gerek”(3)*

*“Saçın uzun değil mi?
Soyun bizim değil mi*

*Alırısam/alırsam ben aldım
Emmim kızı değil mi?” (4)*

Emmi kızı için geçerli olan sosyal kurallar doğal olarak emmi oğlu için de geçerlidir. Saçı uzun yani bayan iseniz ve aynı soydan iseniz, sizin seçilmede ve hoş görü ile karşılanmada farklı bir konumunuz vardır.

*“Kayadan atın beni
Kumlara katın beni
Emmim oğlu almazsa
Pazarda satın beni” (5)*

Ailede emmioğlu yok ise veya emmioğlunun eş olarak seçtiği başka birisi var ise o durumda emmi kızı için başka bir er söz konusu olabilir.

*“Emmim oğlu piyade
Ömrü de çok ziyade
Emmim oğlu dururken
Niye gidiyon yade” (6)*

*“Bergama'nın önü yazı
Yayılır ördeği kazı
Tabur Azziye'ye gelmiş
Yol gözlüyor emmim kızı” (7)*

*“Yemenimi yel attı
Emmimgile eletti
Ben bir şey bilmez idim
Emmim kızı belletti” (8)*

Yemeninin, yazmanın desmalın mendilin bir şekilde bir yerlere götürülmesi serilmesi gelin gidilecek istikamete işaret eder. Sözlülük, nişanlılık ve evlilik dönemlerinde akranlar akıl hocalığı yaparlarken en candan hoca emmi kızıdır.

*Emmioğlu olasan,
Mene bir şarf alasan
Hörem tökem dalına,
Baxasan şahlanasan” (9)*

“Ağ tavuk uçtu getti
Qanadı düştü getti
Köz olsun emi kızı
Emioğlu köçdü getti” (10)

Bir ailede iki gelin var ise bunlardan birisi emmi kızı olarak o eve gelin gelmiş ise o gelinin itibarı daha farklı olur.

“Kopa kopa vardımı
Karamığa varmış yüzü
Şu gelin yadırgı amma
Şu gelin emmiyin kızı” (11)

Emmi kızı olan gelinler dışardan sayılmazlar onlara vasiyet etmek, emanet bırakmak daha güven verici bulunmuştur.

“Elim yara emmim kızı
Çal belimin kuşağını
Gayri geleceğim güman
Büyüt kardeş uşağını” (12)

Bazen gaflette olunur, elini çabuk tutmayan emmi kızı, emmioğlunun elinden kaçmasına sebep olur ve akabinde yanar durur.

“Emmim oğlu sen misin?
Beni beğenmez misin?
Beni eller sararsa
Çatlayıp ölmez misin?” (13)

Bazen de emmi oğluna varmış olmak pişmanlıkla sonuçlanır.

“Deryanın gemisine
Tor attım birisine
Heç bir gardaş balası
Galmasın emisine” (14)

Eloğluna kaptırılmış emmi kızı sonradan pişmanlıklara yol açsa da kahretmek kaçırılan fırsatı geri getirmez.

“Penceresi cam cama
Elçi gönder amcana
Amcan beni vermezse
Turşu koysun fincana” (15)

Amca çocukları üzerlerine düşeni yapıp büyüklerini ikna edemezlerse, yapılacak bir şey kalmamışsa artık sorun büyüklerin, amcaların sorunudur. Bu tür ihtimallere karşı allah’a yalvarmak tek çaredir.

“Elek dalda asılsın
Emmim kızı nasılsın
İkimizin nikâhı
Bir kütüğe yazılsın” (16)

“Yaşa emimin oğlu yaşa
İn atını bağla taşa
Ne Sivas'ta eğlenirsin
Git öte olursun paşa” (17)

“Ağla kele Elif ağla
Üstümüze olur unak
Eğer emmisi gelir ise
Alişi'im keser inek” (18)

Evlenmede olduğu gibi emmilerin itibarları hayatın diğer safhalarında da önem arz eder. Adağın en büyüğü emmilere adanır ve bu durum ağıtlara da yansımıştır.

Daha geniş bilgi için bakınız, Yaşar Kalafat, *Türkülerin Dili İle Karşılaştırmalı Halk İnanmaları*, *Kültürümüzde Türkü Sempozyumu*, 22–24 Ekim 2011, Sivas Valiliği İl Kültür Müdürlüğü

- (1) Müjgan Üçer, Fatma Peşken, Murat Türkyılmaz, Mâni Benim Ezberim Sivas Ve Çevresi Manileri , Kitabevi, İstanbul, 2009, s 211
- (2) Mehseti Rüstem Qızı İsmail, El Sözü-Yurd Yaddaşı, Bakı ELM 2010 s.90
- (3) Ertuğrul Kapusuzoğlu, 194 Yozgat Kültür Takvimi
- (4) Müjgan Üçer, Fatma Peşken, Murat Türkyılmaz, Mâni Benim Ezberim Sivas Ve Çevresi Manileri, Kitabevi, İstanbul, 2009, s 212
- (5) Ertuğrul Kapusuzoğlu, 194 Yozgat Kültür Takvimi
- (6) Müjgan Üçer, Fatma Peşken, Murat Türkyılmaz, Mâni Benim Ezberim Sivas Ve Çevresi Manileri, Kitabevi, İstanbul, 2009 s. 109
- (7) Ahmet Z. Özdemir, Öyküleriyle Ağıtlar, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1994, s. 95
- (8) Ertuğrul Kapusuzoğlu, 194 Yozgat Kültür Takvimi
- (9) Mehseti Rüstem Qızı İsmail, El Sözü-Yurd Yaddaşı, Bakı ELM 2010 s.90
- (10) Yaşar Kalafat, Türk Kültürlü Halklarda Orta Asya'dan Orta Doğu'ya İnanç Göçü, Berikan yayınları, Ankara, 2011, s
- (11) Ahmet Z. Özdemir, Öyküleriyle Ağıtlar, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1994, s. 162
- (12) Ahmet Z. Özdemir, Öyküleriyle Ağıtlar, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1994, s. 108
- (13) Ertuğrul Kapusuzoğlu, 194 Yozgat Kültür Takvimi
- (14) Salih Şahin, Kuzeydoğu Kültüründe Kars Manileri (Derleme Araştırma İnceleme), Ankara, 2009
- (15) Işıl Altun, Kocaeli Suadiye/Çepni Halk Kültürü, İstanbul, 2008, s.286
- (16) Salih Şahin, Kuzeydoğu Kültüründe Kars Manileri (Derleme Araştırma İnceleme), Ankara, 2009
- (17) Ahmet Z. Özdemir, Öyküleriyle Ağıtlar, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1994, s. 108
- (18) Ahmet Z. Özdemir, Öyküleriyle Ağıtlar, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1994, s. 108

TAHAYYÜLÜME SAPLANMIŞ KIYMIK

•
ÜİKÜ BEŞTEPE*

Hayata bir film karesinden bakmak... Yeşilin be-reketini, sarının hüznünü, kırılan aynaların sesini bir film karesinin dehlizlerinde aramak... Korkuları, gamı, sılayı karelere mahkum etmek. İnsanın hayal dünyasını parça parça edip karelere sığdırmak... Zamanı bir film şeridinde düğümlemek...

Muhayyilemin şekle girmesi korkutur beni çoğu zaman... Ne zaman bir film izlesem, zamanın arkasında nefes nefese kaldığımı, dört köşeye sıkıştığımı hissederim. Her film karesi su verilmiş çelik gibi sertleşir, hayal dünyanın ortasına saplanmış bir kıymığa dönüşür. Okuduğum her kitapta tefekkürün sonsuzluğunda kaybolma şansına sahipken, bir filmde yönetmenin çektiği kadarıyla, oyuncunun hissettirebildiği kadarıyla yetinmek bana göre değil. Hele ki; bir kitabın gölgesinde sınırsız zamandan bir nefes çekmek, türkü kuşlarının peşinden koşmak, su gibi akmak varken... Siz bunları bilirken dört köşeye sıkışmak ister misiniz?

Bir kitabın sayfalarında uçurtma gibi özgürüm. Gökyüzüne dokunabilirim. Bir “yar”ın kenarında hayatın sıcak eline tutunabilirim. Susuz bir bedeviye aşk suyunu sunabilirim. Okurken aşk ile bakabilirim dünyaya, aşk ile duyabilirim, aşk ile görebilirim. Yeşil bir uykunun bal rengi gözlerine bir satır arasından düşebilirim. Siz bir kareden beni görebilir misiniz?

İki kere ikinin beş ettiği “Beşinci Mevsim” ancak bir kitabın açık kalan penceresinden görülebilir. Bize düşen her gün televizyon ya da bilgisayarlarımız yerine bu pencereyi açmak. Isık Göl’e ve San-Taş Vadisi’ne daha yakından bakmak. Isık Göl’de ancak beş-altı dakika görünüp kaybolan “Beyaz Gemi” yi yakalamak... Oraya gelmişken bir “Dişi Kurdun Rüyalari”na ortak olmak... Kırgızistan’a uzanıp Tolgonay’ın aşkını, annelik duygusunu, savaşın etkilerini, çocuğunu kaybetmenin verdiği acıyı yaşamak... Zulümler karşısında “Onlarda İnsandı”, “O Topraklar Bizimdi” diyebilmek... ”Bir Devrin

Romanı”ndan taşan bir Kerkük türküsünü kucaklayabilmek... ”Fatih-Harbiye” tramvayında “Huzur” bulabilmek... ”Çiçekler Büyür” diyerek “Sancı” çekmek... Bir bakışla “Üç Deniz Ötesi”ni görebilmek... Siz bir film karesinin penceresiz olduğunu bilir misiz?

İnsanız... Fıtrat olarak duygu ve hayallere ihtiyacımız var. Büyük şair boşuna söylememiş “İnsan bu âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar..” diye. Hayallerle, düşüncelerle değil de görsellerle meşbu bir zihinle ölümsüz olabilir misiniz?

Okumak ekmek, su gibi zaruri bir ihtiyaç. Hatta tekrar tekrar okumak ihtiyacı hissettiğim kitaplar olur çoğu zaman. Hayal değirmeninin suyunu kesmemek, tefekkür oklarıyla vurulup kendime dönmek için. Bu kitaplar annelerimizden yadigar kalan çeyiz sandıklarına benzer .Evimin baş köşesinde durur. Bu fikir sandıklarını açıp her baktığımda bir renk şöleni karşılar beni. Kızıllaşır gecenin karanlığı, bir kuş sürüsü havalanır yeşilliklerin arasından. Sonra içime işleyen bir sıcaklık yayılır. Hüznüm kaybolur. Çağlar gerisinden bir nefes içimi doldurur. Tekrar tekrar okurum işte bu yüzden o kitapları. Özümüzün de bir bahçivana ihtiyacı var çünkü. Bakımsız bir bahçede hiç gül biter mi? Ayrık otlarının sardığı zihin kendi özünü görebilir mi?

Soruyoruz kendimize... Tamam ama ne okuyalım, nasıl okuyalım, ne izleyelim? Gerçek okuyucu olmak işte bu aşamada önemli. Kitapları ve filmleri tahlil edelim. Filmleri, yazar veya kitapları müte-deyyin elit tarafından kabul görüyor diye seçemeyelim. Dilini ait olduğu toplumun sentaksına uygun kullanan, başarılı kurgusuyla akılda kalıcı kahramanlar oluşturabilen, kendi öz kültürüne yüksekte bakmayan eserleri okuyalım, filmleri izleyelim. Doğru yanlış tefrikini yapabilelim. Bu seçiciliği yaptığımızda iç alemimizi aydınlatacak bir güneş bulduk demektir. Bize düşen karanlıklar içinde kaybolmamak, doğru yönü bulmak için o güneşe her gün perdelerimizi açmak...

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNİN BUGÜNKÜ MESELELERİ

Hakan PAKSOY

Bugünün ahval ve şeraiti içinde Türk milliyetçileri:

Ya pergelin sivri ucunu merkeze koyup diğer ayağını mümkün olduğu kadar açarak milletin tamamını içine alacak bir daire çizecek ve böylece ilk planda Türkiye Türklüğünün birliğini gerçekleştirecekler ya da hiçbir şey yapmayıp küresel güçlerin planlarına teslim olacaklardır.

20. yüzyılın başında Türk milletinin istiklalinin kazanılmasında başat rol oynayan Türk milliyetçileri 21. yüzyılın girişinde küresel saldırı karşısında naçar vaziyette kalmışlar, oldukları yerde koşar gibi yapmaktadırlar.

Başlangıç için soru “bu millet için feday-ı can eden Türk milliyetçileri ve Ülkücülerin *niçin toplumsal karşılık görmediğidir?*” ama daha başlarken “bunun zamanı mı?” da denilebilir. Ancak bu soruya cevap bulmadan, Türk milletinin problemlerini çözmek mümkün değildir. Zamanı olmamak bir yana belki de geç kalınmışlık söz konusudur.

Ayrıca; “vakit kaybına tahammülümüz yoktur. Türk’ün ve Millet’in tanımı değiştirilmek isteniyor, şimdi bütün gücümüzü buna karşı koymaya teksif etmeliyiz” de denilebilir. Ancak bugüne kadar yapılan da tam budur. Her türlü saldırıya karşı yediden yetmişe bütün Türk milliyetçileri ve Ülkücüler bu salvoları bertaraf etmeye çalışmaktadırlar. Fakat o kadar güç kaybedilmiştir ki bu karşı duruşlar kifayet etmemektedir.

Bu arada özellikle “geçmişte –hatta bugün için bile- ben Türk milliyetçisiyim” diyen birtakım işbirlikçilerin, bu cefakâr dava adamlarının “oyalanması ve savunma halinde kalmasının sağlanması görevlerini” bihakkin yerine getirdiği de görülmektedir.

Öncelikle suçlamalara cevap vermekten vazgeçilmeli ve bugüne kadar alınmış olan savunma pozisyonundan çıkıp farklı stratejiler üreterek değişmek ve gelişmenin zamanıdır.

Savunmadan çıkmak için ne ya da ne yapmak gerekir? Diye sorulacak soruya verilecek ilk cevap gücün ve araçların gözden geçirilmesi olacaktır*.

Derhal yeni soru devreye girecektir: o halde araçlarımız nelerdir? Gücümüz nedir ve ne kadardır?

Bir fikrin araçları kavramlar ve bu kavramlara yüklenen anlamlar, gücü ise bu anlamların iman haline geldiği insanlar ile nihayet bu kişilerin inandırdıkları ve birlikte hareket etmeye ikna ettiği diğer insanlardır. Gücü gerek dünden taşınan gerekse yeni katılan insanlar oluşturmaktadır. Gücün artırılması için çalışmalar yapılmakla *birlikte daha rafine hale gelmek için aynı zamanda, geçmişin hatıralarına sığınarak, bazen bugünkü gelişmelere sebep olanlarla beraber hareket eden ya da onların değirmenine su taşıyanlarla ilişkileri yeniden değerlendirmek de gerekmektedir.*

Dolayısıyla insanlara mesaj verilirken kullanılan kavramlara, kullananların yüklediği anlamlar ile toplum ve bu anlamlandırma arasındaki ilişki incelenmeli, merhum Durmuş Hocaoğlu’nun çok doğru tespitleriyle; “*metodolojik*” olarak “*tenkid edilen şey şayet gayri kabili tashih ise iptal etmek, kabili tashih ise tashih etmek, hak ve hakikate doğru değiştirmek, tekâmül ettirmek, ilerletmek, mükemmelleştirmek.*”(1) çalışmaları yapılmalıdır.

Peki, bu kavramlar neler ya da hangileridir? Hangileri önceliklidir.

Türk – İslam, Müslüman –Türk, mukaddesatçılık, sağcılık, muhafazakârlık gibi kavramlar Türk milliyetçilerinin kendini tanımlarken referans olarak kullanılan kavramlardır. Kanaatimce en önemlisi ve üzerinde düşünülmesi gereken ilk kavram; Türk – İslam kavramı ve bu tamlama ile başlayan kavram İslam kavramı ve bu tamlama ile başlayan kavramlar yahut isimlendirmelerdir. *Türk – İslam Davası, Türk – İslam Ülkücülere/Ülkücülüğü, Türk – İslamYolu ilah.*

Türk ve İslam kelimeleri arasına tire işareti konu

larak veya herhangi bir bağlaç konulmadan ilk defa Rahmetli Osman Turan tarafından kullanılmış, ardından da merhum İbrahim Kafesoğlu Türk İslam Sentezi tabirini kullanmıştır.

Her ikisinin de kitaplarına bakıldığında, bu kavramın Türklerin büyük çoğunluğunun, özellikle egemenliği temsil edenlerin Müslüman olması ile birlikte, İslam'ı tercih ettiği dönemleri ve bu dönemdeki büyük siyasi gücün yarattığı medeniyet dönemini kast ettiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca, bu medeniyet hem siyasi güç hem de üslup itibarı ile emsallerinden farklı özelliklere sahiptir ve bu isimlendirme ile aynı zamanda bu farklılığa da vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla Türk – İslam Medeniyeti veya Sentezi siyasi bir düşünceden ziyade ilmi bir belirteç olarak kullanılmıştır. Ancak özellikle 70'li yılların ikinci yarısında çok zorlu şartların hüküm sürdüğü dönemde Türk – İslam Davası kavramı ortaya atılmış ve hızla yoğun bir şekilde kullanılır hale gelmiştir. Kavramı siyasi sahada ilk kullanan da Cennetmekân S. Ahmet Arvası Bey'dir.

Özellikle, kavramın siyasi anlam yüklenilerek ilk kullanıldığı dönemin şartları içinde dikkatle tahlil edilmesi gereken gelişmeler olmuştur. Hatta birkaç sayı çıkan ve derhal müdahale edilerek kapatılan, yayımlanan birkaç nüshasında Türk adının hemen hemen hiç geçmediği, Müslümanları "ittihada" ve "cihada" çağıran haftalık yayın organlarının varlığı hala hafızalarda yerini muhafaza ediyor olmalıdır. Bu gelişmeler daha ileriki yıllarda siyasi ayrılıklara da zemin oluşturmuş, aynı zamanda camiayı sarsan, zorlayan, fikri savrulmalara yol açan veya en azından patinaj yaptıran bir dizi gelişmelerin yaşanacağı bir sürece girilmiştir.

Bu zorlanmanın sebebi din siyaset ilişkisinin insanlık tarihiyle yaşıt karmaşıklığı ve zorluğu ile bu kavramı kullananların insan olduğu ile ilişkilidir.

İnsanlar bu kavramı, gerek bilgisizlik gerekse siyasi güç uğruna çok özensiz ve hoyrat kullanmış dolayısıyla zaten sıkıntılı olan kavramın içinin boşalmasına sebep olmuşlardır. Tabii, küresel ilişkilerde kartların yeniden karıştırıldığı** bir döneme girilmesi de sıkıntıyı daha fazla büyütmüş, camia her ikisini birden çözmeyi başaramamıştır. Hal böyle olunca da hayatın doğal akışı daralmayı beraberinde getirmiştir.

Bu kavramsallaşmada birbirinden farklı iki sosyolojik olgu vardır. İslam son ve mükemmel dindir. Artık O'nunla birlikte vahiy sonlanmış Din tamamlanmıştır. Ve bu Din, Yüce Yaratıcı'nın,

korumasındadır. Çünkü Din'nin sahibi Kendisidir ve O bütün âlemlerin Rab'bidir.

Ezel ve ebed arasında, yaratılmış ve yaratılacakların tamamının yaratıcısı O'dur. Dolayısıyla hâkimiyet alanının sınırları yoktur ve zamandan, mekândan, bütün benzerlik ya da farklılıklardan münezzehtir.

Türk ise bu yaratılmış olanlar içinde bir grup insan topluluğunun özel adıdır. Yani sınırları vardır. Bu sınırlar içinde hareket etmektedir.

Bu farklılıklar birtakım problemleri ve algılamaları ortaya çıkarmıştır. İlk olarak Türk İslam ya da Müslüman Türk denildiğinde *Türk olmayan Müslüman ile Müslüman olmayan Türk* problemi ortaya çıkmakta bununla kavramın mesajının sınırları daha da daraldığı görülmektedir.

Ayrıca bu iki olgunun işlevi veya mesajı yahut kullandığı araçları ya da metotları da birbirinden çokfarklıdır.

Dinin kaynağı *ilahidir* ve Din'de davet vardır, tebliğ vardır. Müslüman tebliğe memurdur. Peygamber Efendimizin hayatı bu konudaki en büyük delildir. Efendimiz gerek insanları gerek egemenlik sahiplerini tebliğ ve davetle İslam'a çağırmıştır. İnsanlara vaadi, hem bu dünyada hem öbür dünyada huzur ve mutluluktur.

Millet *insani* bir kavramdır ve doğasında önce o milletin devletini yani egemenliğinin tesisi ardından da bu egemenliğin diğer milletler ve devletler ya da insan toplulukları üzerinde genişleme talebi vardır. Bu talep her zaman kılıçla hayat veya karşılık bulmuştur. Yani egemenlik kılıç hakkıdır. Vaadi güç, güvenlik, refah ve maddi zenginliktir.

İlahi olanla *insani* olanın bir araya gelmesi insan hayatı için normal ve hatta gerekli olmakla birlikte bu zemin siyasi alana kayınca ciddi sıkıntılar doğmaktadır. Bunun İslam tarihi açısından en acıtıcı örneği Kerbela Vakasıdır. Hazreti Hüseyin'i şehit edenler de Peygamber Torununa "Allah için(!)" saldırmışlardır. Ve İslam Dünyasında 1400 yıldır acısı taptaze olan yara halen tam olarak iyileştirilememiştir.

Burada Türk – İslam Davası'nın alt ve yardımcı kavramları olan Nizam-ı Âlem ve İlay-i Kelimetullah'ın kullanıldığı cümlelere bir göz atmak doğru olacaktır. Bu cümlelerde küçük bir değişiklik yaparak maksadın daha anlaşılır ve daha az tartışılır hale gelmesini sağlamak esasa ulaşmamıza yardımcı olacaktır.

Bu kavramlar kullanılırken genellikle "*Nizam-ı Âlem için ya da İlay-i Kelimetullah için*" cüm-

leleri kurulur. Bu cümlelerin “*Nizam-ı Âlem ile ya da İlay-i Kelimetullah ile*” şeklinde kurulması hem daha doğru hem de maksadına daha uygun olacaktır. “*İle*” gitmekle “*için*” gitmek arasındaki fark müthiştir. “*İçin*” gidenin yanında uğruna mücadeleye ettiği değerlerin varlığı müphemdir. Yanında var olduğu şüpheli değerlerin gidilen yere götürülüp götürülemeyeceği de şüpheli hale gelecektir. Ama “*ile*” gidilen değerlerin gidenin yanında olduğuna dair en ufak bir şüpheye yer yoktur.

Burada yeni bir soru devreye girer, “peki, böyle olunca ne olacak? Ne işimize yarayacak?”

İlk olarak çok büyük çoğunluğumuzun karşı karşıya kaldığı; “önce Türk müslüman mısın? Ya da “bir gayri Müslim Türk’le Türk olmayan bir Müslüman’dan hangisini tercih edersin?” gibi saçmalıklar çok büyük ölçüde ortadan kalkacaktır.

Ardından etrafımızda, bizimle birlikte olan insan sayısı artacaktır. Önceki söylem esnasında *sadece kavramın anlatmak istediğine iman edenlerin bir araya geldiği bir topluluk halinden milletin bütün kesimlerinin bir araya gelebildiği bir hareket olabileme imkânı ortaya çıkacaktır.*

Tarihimiz insanlığa ders olacak muhteşemlikte uygulamalarla doludur. Bunlardan en önemlilerinden birisi de Osmanlı Türk devlet anlayışıdır. Osman Bey’den başlayarak Balkanlarda zirvesine ulaşan yaklaşım “istimalet yani hoşgörü ile kendi tarafına kazanma”(2) anlayışıdır. Zımnî uygulaması böyle bir anlayışın sonucudur. En azı 400 yıl süren Türk Gayri Türk ya da Müslim Gayri Müslim birlikteliğinin temelinde bu vardır. “Aşıkpaşazade ‘halkını emnü aman ile inandurdılar. Zira burdaki kâfirlerin rahatlığın işidüp civar vilayetlerden dahi adam gelmeye başladı’ diye yazmaktadır.”(3)

Atalarının yüzyıllarca âleme nizam verirken yaptıklarını Türk milliyetçileri neden yapmasın? Kendi fikrinden olmayanın da yanına gelebilmesi için, ona, niçin böyle bir imkân sunmasın? Eğer bu ülkede yaşayanlara kendini inandırıp bir çeşit “emnü aman” verebilirse neler olabileceğini hayal etmek çok zor bir şey değildir.

Değerli bilim ve fikir insanı Prof. Dr. Hasan Onat problemin en can alıcı kısmını “*Türkiye’de, dindar insanların, zihniyet planında ciddi sorunları vardır. İslam Dini hakkında doğru bilgi sahibi olmamaktan kaynaklanan... ya dinden çıkarsam korkusu...*” ve “*Müslüman olmasına rağmen birlikte Dini, dindar insanlar gibi anlamayan... insanların da din hakkında doğru bilgi sahibi olamamaktan kaynaklanan korkuları ve zihniyet problemleri vardır. Türkiye’deki din üzerinden yaşanan gerilimin sebebi bu bilgi boşluğudur.*”(4) şeklinde isabetle dile

getirmektedir. Buradan hareketle Türk milletinin yöneticisi olacak insanların özellikleri ile ilgili bir şartın ortaya konulması elzemdir.

İdareci ya da idareciler, kahir ekseriyeti Müslüman olan bu milletin Dinini çok iyi bilmek zorundadır. Bu, yönetenin yönettiği toplumu her yönüyle tanıması gerekliliği açısından bir zorunluktur ve aynı zamanda toplumdaki bilgi eksikliği giderilebilecek veya en azından yönetilebilir halde tutulabilecektir.

Aksi takdir yönetilen toplum rüzgâr önündeki sonbahar yaprağından farksız olacaktır.

Ancak yöneticinin ne kadar inandığı sadece onu ilgilendirmektedir. İnancıyla ilgili olarak neyi ne kadar yaptığı veya yapacağı ya da ne şekilde yaşadığı bireyin kendisinin iradesindedir***. Çünkü insan imanı ile ilgili hesabı ancak ve ancak Rabbine verecektir. Hiçbir kulun, bu hususta bir başkasına bir soru sorma hakkı dahi bulunmamaktadır. Yönetici de bir insan olarak, Rabbine yalnız yönelebilmelidir. *21. yüzyılın başında, Türk milletinin egemenliğinin paylaşılma hesabında sona gelindiği, özellikle bölge coğrafyasının yeniden şekillendirildiği, medeniyetler arası ittifak diyerek Türk ve İslam Medeniyetinin çökertilmesi ile sonuçlanacak bu süreci ancak kendileri de değiştirebilenler akamete uğratabilirler.*

**Tam da burada üç kıtada hâkim olan Türk Cihan Devleti laboratuvarına girmek doğru olacaktır. Tarihçi Kafadar “Uyruklarının iyiliklerinin ‘mucib-i devamı devlet ve ba’is-i nizam-ı memleket’ olduğunu anlatan” Osmanlı’nın aldığı yerlerde düzenleme yaparken eskiye nazaran “ba’zı maddeler ref ba’zı hususlar tahfif olundu” demekte ve devamında: “Ancak bu kimseyi şaşırtmamalı, ... pragmatik düşünceler söz konusu idi...” diye yazmaktadır. (Cemal Kafadar, Cogito, Osmanlılar Özel Sayısı, YKY, Sayı 19 Yaz 1999, Sah 53-54)*

(1)Yrd. Doç. Dr. Durmuş HOCAOĞLU, *Türk Milliyetçiliğinin En Büyük İhtiyacı: Öz-eleştiri, Türk Yurdu Sayı: 139-141, S. 95, Mart-Mayıs 1999*

** *İddia edilebilir ki; küresel planın bütün kurgusu Türk milleti üzerinedir çünkü Türkler halledildiğinde İslam Medeniyeti çökertilebilir hale gelmiş olacaktır. Türklerin çökertilmesi de ancak Türk milliyetçilerinin çökertilmesi ile mümkündür.*

(2)Halil İNALCIK Cogito, *Osmanlılar Özel Sayısı, YKY, Sayı 19, Yaz 1999, Sah 28*

(3)Halil İNALCIK a.g.e Sah. 28

(4)Prof. Dr. Hasan ONAT, *Türkiye ve Siyasal İslam, Türk Yurdu, Sayı: 116-117, S. 103, Nisan-Mayıs 1997*

****Rahmetli Başbuğ ölümünden 20 gün önce geldiği Maraş’ta, yemekte, “küfür ile bir devlet yıkılmaz zulüm ile yıkılır; adil olmayan idare zulümdür.” Cümlesi ile başladığı konuşmasını bu ana fikir üzerine kurmuştu. Adalet ve yönetim arasındaki ilişkiyi mükemmel bir şekilde özetleyen, beni çok etkileyen, muhteşem bir konuşmaydı.*

ZÜLFİKAR KALELİ YAPAR'IN "MESAJ" ŞİİRİ

•
Dr. Hüseyin YENİÇERİ

Dilin gücü en çok şiirde kendini gösterir. Nasıl ki Yunus, ete kemiğe bürünce ruh somutlaşıyorsa, dil de şiire malzeme olunca görünürlük kazanıyor. Zülfikar Kaleli Yapar'ın Mesaj adlı şiiri de ülkemizin geleceği için elini taşın altına koyanların verdiği mücadelenin başarısı için nelerin yerine getirilmesi gerektiğini somut ve net biçimde herkese iletiyor.

Kırk üç yıldır şiir yazdığını bildiğimiz Kaleli, şiirinin son dördlüğünde "...sazı bilmem, söz derim." derken âşık geleneğinin satsız sürdürücüsü olduğunu açıklamaktadır. Mesaj şiiri; gerek uyaklanmış düzeni, gerek birimi, gerek on birli hece ölçüsü ile yazılma ve gerekse son dördlükte mahlas kullanma gibi biçimsel özellikler bakımından tam bir halk şiiri örneğidir. Nitekim şair: "- Bana sorarsanız Kaleli, şiir bahanesiyle, 'SIR OKYANUSUNDA İNCİ' arıyor." Ve "-Halk âşıklarını tanımış olması da, şiir yazmasında önemli bir etken olmuştur. Sohbetin en koyusunun, en güzelinin âşıklarla yapıldığı inancındadır. Çünkü onlar başlı başına birer dünyadır." gibi sözleriyle Halk şiiri geleneğinin sürdürücüsü olduğunu ortaya koyuyor.

MESAJ

*Sığınp Allah'a çıkmışız yola
Bir kutlu sevdanın peşine düştük
Tüm çabamız mahcup olmamak kula
Yaradan Hudâ'nın peşine düştük.*

*Birlik olup hep el ele verelim
Bu birlikte neler olur görelim
Sizler benim kolum, ayağım, elim
Cilvenin, edanın peşine düştük.*

*Uzakta durmayın, yaklaşın hele
Solmasın, mümkünse su dökün güle
O gül yakın eder, kutlu menzile*

*Sudaki sedânın peşine düştük.
Kaleliyim sazı bilmem, söz derim
Çok düşünür, çok yorumlar, az derim
Kısa konuşurum lakin öz derim
Zevklere vedânın peşine düştük.*

Mesaj şiiri, ilk dördlükte de belirtildiği gibi "bir kutlu sevda"nın şiiridir. Bu kutlu sevda Türk Milliyetçiliği düşüncesidir. Çünkü Allah'a sığınarak yola çıkanlar, Türk Milliyetçileridir. Her milliyetçi bu yolun kutlu olduğunu bilir. Aslında genelde milliyetçiliği, özelde Türkçülüğü, Kaleli'nin hemşerisi olan Büyük Türkçü Nihal Atsız, bir şiirinde kutlu yol olarak vurgulamıştır: "...Çünkü bu yol kutludur gider Tanrı Dağı'na!" İlk dördlükte şairin vurguladığı bir duygu daha vardır. Bir tür – gizli de olsa- Allah'a yakarıyla açığa vurulan bu duygu, mahcup olmamaktır. Türk Milliyetçiliğinin başarıya ulaşamaması, şairi başkalarına karşı mahcup edecektir. Halbuki şair, ülküsünün başarıya ulaşacağına yürekte inanmaktadır. Öyle ki kendisini de sürdürücüsü kabul ettiği halk şairlerinin yarına umutlu bakışlarına o da sahiptir: Halk âşıkları bunca bol olan bir ülkenin yok olması, batması, söz konusu olamaz. Onlar birlik ve beraberliğin sembolüdürler.

İkinci dördlükte şiire bu mahcupluk duygusu damgasını vurmuştur. Başkalarına karşı mahcup olmamak için "Birlik olup hep el ele verelim." sözleri ilk dizeyi oluşturmaktadır. Kaleli, dirliğin birlikten kaynaklandığı bilincindedir. İkinci dizede "Bu birlikte neler olur, görelim." demekle birliğin sağlayacağı olumlu gelişmelere inançla baktığını belirtmeye çalışmıştır. Burada bir araya gelmeyi engelleyen hususlar sıralanmamıştır. Biz bunların irdelenmesini yararlı görüyoruz. Özellikle bir kutsal yolun yolun yolcularının bir araya gelmelerinde en büyük eksikliğin sevgisizlik olduğunu belirtelim. Bir davanın savunucuları en önce ve

her şeyden önce birbirlerini sevmeli, birbirlerinin açıklarını abartmamalıdır. Birbirlerinin aleyhinde konuşmamalıdır. Yanlışlıklar yapılmca yüz yüze konuşulmalı, yanlış tavırdan dönülme sağlanmalıdır. Türk Milliyetçiliği ülküsünün birinci derecede başarısı buna bağlıdır. Milliyetçiler birbirinizi sevmezseniz, milleti sevdiğinize kimseyi inandıramazsınız. İkinci dörtlüğün son dizesinde “Cilvenin edânın peşine düştük.” diyen şair ülkü yerine dikkatlerini dağıtanları eleştirmektedir. Ülküde çözümlenin, gevşemenin, hedef saptırmasının tehlikesine işaret etmektedir. Belki de ülkü erlerinin başka sevdalar peşinde koşmalarının birbirlerini sevmelerine engel olduğu sezgisi duyurulmak istenmiştir.

Üçüncü dörtlükte “Uzakta durmayın, yaklaşın hele” dizesi ile birlik temi sürmekle beraber öteki dizelerde dikkat bir kavram üzerine yoğunlaştırılmıştır. Bu “gül”dür. Şair gül motifini soyut bir kavram olan “ülkü” yerine kullanmış gibidir. Bu istiare ile soyut bir kavram somutlaşmıştır. Böylece ülkünün beslenmesi, güçlendirilmesi, ülkenin yarınları için tasarılar üretilmesi gereğini anlatmaya çalışmıştır. “Solmasın, mümkünse su dökün güle” dizesi is-

ter istemez bize bunları düşündürmektedir. Çünkü üçüncü dizede başta ele alınan kutlu yolu hatırlatan “kutlu menzil” ifadesine yer verilmiştir. Yine ülküye bizi yaklaştıracak olanın o gül olacağı ifadesi gülün ülkü olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Son dörtlükte şair, Türk Milliyetçiliğinin başarısının anahtarını sunar gibidir. “Zevklere vedânın peşine düştük.” dizesi şiiri tek başına alıp götürecektir bir yetkinliktir. Şair asıl zevkin Türk Milliyetçiliği ülküsünün başarısı olacağını bilinçaltına yerleştirmek için sıradan zevklerden vazgeçilmesi gereğini anlatmak amacındadır.

Şafak Türküsü, Çivinin İki Yüzü, Güneşe Gölge Düştü, Düşler Üşüdü, Manzara, Kitapsız Şiirler, Akıl Yanıyor, Esence gibi şiir kitapları bulunan Kaleli'nin genelde yöreselden milliyete sıçrayan bir anlayışı vardır. Kendi ifadesi ile “İç dünyamdaki geçmişe özlem, şiirimden soluğu olmuştur. ...Haksızlıklara, çirkinliklere bir başkaldırı, bir isyan vardır şiirlerimde.” demektedir. Ancak Mesaj şiiri her bakımdan “millî” yi yakalamış milliyetçi bir ülkücünün duası, yakarışı, iç dünyasının dışa vurumudur.

KABUS

Ahmet Tefik OZAN

Kurumuş ağaçlarla dolu bir ormandayım
Uzun geceler çökmüş, korkunç boşluklarına...
Uzadıkça büyüyen, derin bir uykudayım
Yapraklar boyun eğmiş, ölüm rüzgarlarına..

Ya ağaçlar değişti, ya ben çıldırıyorum..
Bu esrarlı sükuta mana veremiyorum
Titrek yapraklar susmuş, dereler akmaz olmuş..
Kuru dudaklarıma bir pınar arıyorum

Ruhuma korku salar, manasız haykırışlar..
Büyüyen gözlerime bir ışık arıyorum
Her yerde değişmeyen ölü, solgun bakışlar..
Ölümü nimet bilip, ona yalvarıyorum!..

DİRİLİŞ RUHU VE TÖRE

•
Hüseyin HATIL

Adına ister globalleşme ister küresel emperyalizm deyin bütün dünyayı kuşatan ve milletleri topyekûn hareket ettirebilecek güce ve iradeye sahip olan sömürü düzeni, milletimizi de etkisi altına almış ve istediği gibi yönlendirmektedir.

Bu kuşatmanın etkisi altında yazılı/görsel medya ve iletişim araçları tarafından yönlendirilen insanlık, bu çağdaş kölelik sisteminin izin verdiği ölçüde özgürdür.

Gerek maddi sahada gerekse manevi anlamda milletin bütün dinamiklerini zedeleyen, yıllardır kemire kemire tüketen yâda istediği biçime dönüştüren bu kölelik sisteminin etkisini kırmak yalnızca ve ancak Türk Milleti'ni öz değerleri ile buluşturmakla mümkündür.

Şahsiyetimiz, yaşadığımız toplum ve gelecek üzerine düşüncelerimizi gözden geçirelim. Bugün nasıl bir haldeyiz? Gidişatımız nereyedir? Ülkemiz, milletimiz ve insanlık nereye sürüklenmektedir?

Lütfen bu soruların cevaplarını düşünelim.

İdealizmden uzak, şuursuz bir gençlik. köşe dönücülüğün ve çabuk zengin olmanın üstün başarı, adam kayırmanın marifet sayıldığı bir toplumsal bakış açısı... Korkunun esiri bir topluluk ve manevi değerlerden koparılmış bir millet...

Uyuşturucu kullanımının ilköğretim düzeyine düştüğü, zinanın ve fuhşun normal karşılandığı, tarihin büyük şahsiyetlerine küfrün itibar gördüğü, iman hakikatlerine saldırının çağdaşlık sayıldığı, aile yapısının bozulduğu günümüzde, batıyı sorgusuz taklit etme ilericilik; efsanelere sığınarak, imanı şekilden ibaret sanmak ve yaşamaksa muhafazakârlık olarak kabul görmektedir.

Oysa ne ilericilik budur, ne de muhafazakârlık.

İman hakikatlerinden uzak ekonomik düzenin, ah-lâki değerleri bozulmuş toplumsal dokunun, güven bunalımındaki adalet sisteminin, umudun gittikçe azaldığı yaşam koşullarının ve gelecek kaygısının önüne geçebilmek ve iyiye, doğruya doğru bir yönelişi sağlamak milletin öz değerleri ile buluşması ile mümkündür.

Âşık Sefai'nin:

*“Töresiz yaşamak mı? Çıksın bedenden canım
Ruhsuz beden nicedir, nicedir asil kanım”*

Dizelerinde ifadesini bulan bu kutlu diriliş gerçekleşmediği sürece maddi bir silkiniş ve manevi bir kurtuluş da mümkün görünmemektedir.

Binlerce yıldır, maddi ve manevi planda en mükemmel sistemleri kurmuş, ilmi ve insani sahada kutup şahsiyetler yetiştirmiş, dünyaya adalet nakşetmiş yücelerin yolu olan Türk Töresi'ni; çağdaşlığın önünde engelmış gibi gösteren besleme aydın(!)ların faşist yaklaşımları ile cahiliye gelenekçisi aşiretlerin sapkın icraatları arasına sıkıştırıp, itibarsızlaştırılma çabası küresel emperyalizmin kölelik zihniyetinin tezahürüdür.

Töreysi böyle ifrat ve tefrit kutuplarında okumak yerine, şanlı mazide gerçekleştirilen büyük gelişme ve bırakılan ölmez eserlerde aramak gerekir.

Çünkü Türk Töresi; Mete Han'da teşkilat, Yesevi'de gönül, Osman Gazi'de devlet, İmam-ı Azam'da iman, Kanuni'de adalet, Mevlâna'da aşk, Yavuz'da cesaret, Yunus'ta sevgi, İbn-i Sina'da ilim, Mimar Sinan'da ahenk, Mustafa Kemal'de azimdir.

Günümüzde içerden ve dışarıdan derin kuşatmalar altında umudu kırılan ve şahsiyeti zedelenen Büyük Türk Milletinin bu kuşatmadan kurtuluşu Törede diriliş ile mümkündür.

Toplumunu değiştirmek için iletişim araçlarının bütün imkânlarını kullanan ve bilim, sanat, spor vb. her alanda uyguladığı toplum mühendisliği ile milletin kılcal damarlarına kadar giren sömürü düzenin yıkıcı etkisinden insanımızı kurtarmak, Töre'de dirilişe inanan samimi bir kadro ile başarılabilir.

Bilge Kağan'ın Orhun Kitabeleri'ne kazınan “Titre ve kendine dön” hitabını, fantastik bir slogan olarak algılayan efsane milliyetçiliğinin yerine; gençliğe, Türk Töresi'nin gösterdiği kutlu yolu anlatmak ve küresel kölelik düzeninin etkisine son vermek bu samimi kadronun esaslı görevi olmalıdır.

Türk Milleti'nin kurtuluşu, huzur ve güven dolu bir toplumsal yapı ve geleceğe umutla bakabilen mutlu yarınlar Töre'de diriliş ile mümkündür.

BEN VARIM**Kenan ÇARBOĞA**

Müslüman'ım, Türk'üm dünya durdukça
Ayyıldız'ın allarında ben varım
Muradımız semaya boy verdikçe
Yirmi dört boy dallarında ben varım

Yaradan'ım "Ordum" diye buyurmuş
Kut bahşetmiş, cümlesinden ayırmış
Hür adım tüm cihana duyurmuş
Adım adım illerinde ben varım

Kanında gezdirmiş Hazreti Âdem
Yafesoğlu Türk'üm, Nuh Nebi dedem
Bir ersem İbrahim soyundan madem
Şol Hazreç'in güllerinde ben varım

Zulkarneyn'le ne dur bildim ne durak
Dünyayı fethetti bendeki merak
Kürşad ile Vey Nehri'ni aşarak
Ötüken'in yollarında ben varım

Hun atları kişneyince doğuda
Sevinç sarar kara yeri, göğü de
Yol görünür dokuz tuğlu yığıda
Tümen tümen sellerinde ben varım

Yüreğimde iman, dilimde türkü
Ferimle dönerdi zamanın çarkı
Türk tarihi yazdı tarih de Türk'ü
Aylarında, yıllarında ben varım

Doğu, batı, güney, kuzey, dört yönde
Alperenim, akın ettim en önde
Bir vuruşta üç yağmayı bölende
Gazilerin ellerinde ben varım

Yesi'deki hikmet saçan ocağım
Erenleri kundaklayan kucağım
Mevlana'da güneş gibi sıcağım
Yunusların dillerinde ben varım

Nevruz'la gel edip bahara, yaza
Dalarım cenkteki yükselen toza
Selam olsun Köroğlu'na, Ayvaz'a
Çamlıbel'in bellerinde ben varım

Dinim İslâm, Peygamber'im hak benim
O'ndan özge bir rehberim yok benim
Ne mutlu ki Türkoğlu'yum, Türkmen'im
Tanrı Dağ'ın yellerinde ben varım

Müslüman'ım, Türk'üm dünya durdukça
Ayyıldız'ın allarında ben varım
Muradımız semaya boy verdikçe
Yirmi dört boy dallarında ben varım

YAMUK HÜSEYİN

Afşar ÇELİK

Belki arabamın lâstiği patlamasa onu hiç tanımayacaktım. Belki bu dar köy yollarında yanımdan son sürat geçerken kendisine küfrettiğim bir tankerci olarak kalacaktı aklımda.

Gelen geçene el ettim, hiçbiri durmadı. Güzün son ılık günleriydi... Yırtıp atmak istediğim kazağımın içinde terlemiştım. Yedek lâstiğim yoktu, cep telefonum da... Olsa bile burada kimi arayabilirdim ki? Allah'tan yanımda biraz para vardı... (Hoş dağ başında böyle kala kalınca o da pek rahatlatmıyor ya...)

Neyse... Kaza yaptığımı, koltuklarını kirleteceğimi düşündükleri için durmayan bir yığın lüks arabadan sonra çukurlarla dolu yola aldırılmadan gelen bir tanker epeyce toz kaldırarak yanımda durdu. Başka zaman olsa kızardım bu "densizliğe"... Şimdi... Yedek lastikten bisküvite kadar her şeyin emrinize amade olduğu şehre ulaşmak imkânına kavuşmuşum, tabii tankerci çok para istemezse...

Yüzü fena halde güneş yanığı biriydi şoför. Muhtemelen orman köylerinin birindendi, üç kuruş parasını biriktirip bu işi de yapıyordu. Her ne kadar araba sahibi bir şehirlî de olsam, çocukluğumu geçirdiğim kasabanın diline aşinalığım ve şimdiki düşük gelir seviyemle memleketin gerçek insanlarıyla anlaşabileceğime güvenim tamdı.

Basamağa tırmanıp kapıyı araladım:

- Selamınaleyküm kaptan... Lastiğim patladı. Stepne de yok... Bir lastikçiye kadar atar mısın beni?

Yanılmamıştım işte... Bu çukurlu yollarda her gün içi dışına çıkarak, toz toprak içinde yorgun, direksiyon sallayan köylü, sorgu sual etmeden aldı beni. Garip, ince bir gevşeme hissettim... Biz şüpheli şehirlîler için yaptığı akıl almaz bir şeydi... Ya ben bir hırsız olsaydım, ya da bir deli, eşkıya?... Bunları

sormadım elbette... Hapishane işi boncuklarla bezeli besmele, her yerde rastlanan, teknolojik bir ayıraç olarak tasarlanmış olsa da halkımızın hemen süsleme sanatlarının bir parçası haline getirdiği hologramlı bir çıkartmadaki "Allah'ın dediği olur!" yazısını görünce kendimi ninemim incir ve zeytin ağaçlarıyla sarılı evinde gibi hissettim. Bunların yanında şoförün kapısının yanında uzanan uzun çelik levreyi de görünce, adamın kendine güvenini tam olarak anladım...

Dikkatimi sonradan çeken şey adamın yüzü oldu... Şimdi şimdi neredeyse çiçek bozuğuna benzer yara izlerini fark ediyordum... Ama bunlar daha başkaydı sanki... Şakağındaki uzun kesik izi de olmasa başka türlü düşünemezdim... Bu iz ürkütücü bir hava veriyordu adama.

Kelimenin tam anlamıyla havadan sudan bir konuşma açtım:

- Ee kaptan... (ki bu kendinden fazla emin veya kırık yıllık ahbab gibi konuşma tarzının bazılarına gayet itici gelebileceğini hemen sonra düşünmekle birlikte lâfa bir yerden başlamak gerekiyordu...) . Havalarda soğuyor yavaş yavaş... Sizin işler de açılır artık... Apartmanların mazotu filân...

Beklemediğim bir sıcakkanlılıkla karşılık verince, macera filmlerinin kompleksli kötü adamlarına benzettiğim bu adam beni adamakıllı şaşırttı:

- Eh... Yazın işi başka, kışın işi başka be abicim... N'aparsın?... Kısmet...

- Biz apartmanda bu kış gene doğru dürüst ısınmayacağız ya hayırlısı...

- Niye abi?...

- Ne bileyim be kaptan?!... Bir ton da para topluyorlar her ay... Nereye harcıyorlar bilmiyorum ki?...

Sustu, bir müddet sözlerinin seçmeğe çalışır gibi. "Çatlak mıdır nedir ki?"

Tankeri durdurdu.

- Gel aşağı...

Ne yalan söyleyeyim, bu dağ başında, kafamı karpuz gibi yaracağından, cesedimi de böğürtlenlerin içine atacağından korktum.

Baktım, mazot deposunun üstündeki kutudan ekmek, peynir çıkardı. Ekmeği böldü, çarçabuk içine peynir ve domates yerleştirdiği ekmeklerden birini uzattı.

- Al... Şurada iki dakika eğleşelim hele...

Geriye doğru baktım...

- Kaptan, arabayı... Öylece bıraktım...

- Bırak şimdi arabayı, köydeki lastikçi bizim arkadaşır, ne zaman istesek kaldırır getiririz... Karnım da acıktı be... Gel iki lokma yiyelim, azıcık da sohbet ederiz...

Bir sonbahar çapkınlığı yüzümüzü ısıtıyordu. Zaten haylazlığıyla sabıkali gönlüm pek fazla diremedi bu teklife...

Geniş bir tepsi gibi düz bir kayanın üstüne oturduk. Ayaklarımızı uzattık... Sırtları meşe ormanlarıyla kaplı tepelerin ardında Karadeniz, bu altın sarısı gününde mavinin en melül tonuyla bakıyordu. Bu mavi, sanki göğsümün ortasına yerleşiyordu, kalbimin yanına, damarlarıma işliyordu.

- Şu maviye bak abicim be, şu yeşilin güzelliğine, hey güzel Allah'ım... Kusura bakma abi, adın neydi?

Güldüm:

- Ercan... Seninki kaptan?

- Hüseyin... Ama "Yamuk Hüseyin" derler, arkadaşlar...

Gene güldüm, sonra elimle ağzımı kapattım, hiç gocunmamıştı; o da güldü ama... Biraz mahzun, dalgın...

- Yok, yok aldırmam ben... Doğrusun, bir adama boşuna "yamuk" demezler... Niye durdum biliyor musun burada?..

- Yok... Bilemedim...

Ekmeğinden koca bir lokma ısırdı:

- Ne zaman bu dünyanın işlerine takılrsa kafam durdurum arabayı; şöyle bir etrafa bakarım, öylece haaa... Bomboş gibi... Ama değil...

Meraklanmışım:

- Şimdi n'oldu kaptan? Hayır... Aniden inince telâşlandım; ne yalan söyleyeyim dediğim bir şeye kızdın sandım...

- Kızdım, ama sana değil, bir şey dedin de ona... Bir şey hatırladım da... Baktım gene köpüreceğim... Sana ne kızayım be Ercan kardeş? Allah iyiliğini versin...

Ağzı dolu, hep çatık durduğunu tahmin ettiğim kaşları açılmış bir halde gülerken, benim de içimi neşeyle doldurdu.

- Az evvel "Kaloriferler yanmayacak..." filân diye...

- Hıhı... N'oldu ki?

- Ben neciyim?

- Tankerci... N'olmuş ki?

- Sen bayağı safmışsın be Ercan kardeş... Gene güldü... Bu seferki gülüşünden alındım doğrusu... Ama farkettiler:

- Kusura bakma... Ama bak sana ne anlatacağım... O zaman kalorifer niye yanmazmış, anlarsın...

-...

- Sustun?.. Meraklandın ha?... Bak şimdi Ercan kardeş... Senin kalorifer peteğinin vanasını kaç kişi tutar bilir misin?

- Bilmem? Kaç kişi?

- Üç kişi tutar abicim, üç kişi... Birincisi yakıtçı, sana istediği kalitede yakıtı yutturur ruhun bile duymaz, ikincisi yönetici nasıl yakıt aldığını kimse bilmez, istediği faturayı alır gene ruhun duymaz, üçüncüsü tankercidir... Onun başı kel midir ki bu avanta pastasından nasiplenmesin?

- O ne yapar ki?

- Haa bak ona gelince... İstersen sana onu şimdi anlatayım da hem tankercinin ne yapıp da parsayı kaptığını hem de benim niye yamulduğumu bir güzel anla...

Güneş yüzümü ısıtırken, tankercinin tekiyle peynir ekmeğe yemekten bu kadar hoşlanacağımı söyleseler hayatta inanmazdım.

- Eh Ercan Abicim... Senesini boş ver... İşe yeni başladığım yıllar... Fırtına gibiyim... Hep öyle derler ya... Ama harbiden öyle haa... Babam yeni ölmüştü

-Allah rahmet eylesin

- Köyde durasım yoktu. Sattım savdım tarlaları, askerde şofördüm; bir arkadaşın aklına uyup bir kamyon aldım...

Uzatmayalım... Baktım bu işi tek başıma yürütemeyeceğim... Kasayı söktürüp tanker taktırdım... Gene bir arkadaşın aklına uyup bir petrolcüyü anlaştım. Hem sefer başına hem ton başına para alıyordum. Yakıt işi temiz iş... Ankara kışın nasıldır bilir misin? Vallahi, de billâhi de adamın sümüğünü dondurur... E böyle yerde, hele de kışın iş biter mi? Bitmez ama... Gel zaman git zaman petrolcüyü aramız şeker renk oldu... Ben "Acep nedendir ki?" diye kukumav kuşu gibi düşünürken beni bu işe soğan arkadaş –arkadaşlığı batasıca- Şopar Harun geldi yanıma:

- Oğlum sen manyak mısın? Her seferinde fullüyorsun tankeri... Herifin asabını bozuyorsun.. dedi.

Ben hâlâ malak gibi dinliyordum:

- Kimin lan? dedim şaşkınlıkla...

- Petrolcünün ulan! Herifin yakıtı kaçta aldığı biliyon mu sen? Bu böyle gitmez oğlum, hepimizin ocağını batırmadan aklını başına al!.. Sen bu işten para kazanmak istiyor musun, istemiyor musun?

- İstiyorum...

- Hah! O zaman dediklerimi aynen yapacaksın... Deponun birine basacaksın suyu... Yoksa bir daha bu âlemde hiç kimse sana iş vermez bilmiş olasin. Dedi...

- Sen ne yaptın kaptan?

- N'aparsın ? Ne dendiye onu tabii... Akaryakıt böyle bol mu o zaman?.. Bakıyorum, petrolcünün elindeki desteleri gördükçe... Tövbe tövbe... Bir yandan öteki arkadaşların altlarına araba çekmeleri, bazısının bakkal makkal açması... Gözümü kararttı ki nasıl... Sorma... Neyse... Bekir diye bir muavinim vardı...

Gözleri yaşarmıştı, bir müddet konuşmadı:

-... Allah rahmet eylesin... Baksan salak bir oğlan zannederdin amma... Allah canımı alsın melekti melek... Kaç kere dedi "Abi yapmasak şu işi... Gel Kömür taşıyalım... Bunu satar yeni araba alırız... Bu işin hayrı olmaz abicim.." diye, dinlemedim. Neyse... Biz bu hile işine fena daldık anlayacağın... Milletın yakıtın kalitesine, tonuna falan bakabildiği mi var o vakitler, nerede? Kaloriferi yanıyor gerisini düşünmüyor... Memlekette odunu kömürü bırak, tezeğin kıtlığının çekildiğinden kimin haberi vardı?.. Ama biz ne biçim çalışıyoruz; biliyor musun, arı gibi arı, vızır vızır... Eskişehir yolundan saptık, bilir misin oraları? Bilmezsin... Bir Ümitköy var o vakit, daracık bir yolla gidiliyor Alacaatlı'ya, Dodurga'ya filan... Geçenlerde yolum düştü o taraflara dilimi yutacaktım az daha... Ne biçim büyümüş oraları... Neyse... Bir gün gene seferdeydik... Ayaz nasıl biliyor musun?!.. Arabanın içi buz kesmiş... Ana yoldan ayrılır ayrılmaz arkayı kollayıp Bekir'e depodaki suyu boşaltmasını söyledim... O soğukta indi garibim açtı vanayı... Ana yolda fazla araba yoktu, bizim yol zaten çoktan boşalmış... Saatte bir otobüs gelir, o kadar...

Suyu boşalttıktan sonra yerine geçti, hiç konuşmuyordu. Başını önüne eğmişti... Zaten soğuktan bozulan sinirim onu böyle görünce boşandı: "Ne susuyon lan? Bir biz miyiz oğlum bu haltı yi-

yen? Bu tekne nasıl dönüyor haberin var mı lan? Eklemek aslanın ağzında oğlum, eklemek petrolcü Ahmet Efendi'nin ağzında! Haberın var mı senin? Nereden olacak? Bir bildiğin ev kızları gibi kızarıp bozarmak... Erkek ol oğlum biraz erkek!" Hâlâ kızarım kendime çocuğa bağıdım diye... Erkek olmayı nasıl anlıyorduydum?... Cahillik... Daha da beteri resmen hayvanlık... Yok yok "estağfurullah" falan deme resmen öyle... Aklımda bir araba almak var; sonra belki bir tane daha, taksiciliğe başlamak, şoför tutmak, patron olmak... Ulan be!.. Karıyı koluma takıp Ulus'ta kasıla kasıla dolaşmak... Sonra belki işler daha açılırsa bir bakkal dükkânı, taksiler işlesin dursun... Ben emekli olmuşum, elimde bir tespih kapının önüne oturmuşum, mahallede herkes selâm veriyor; zenginim ya... İçim nasıl kaynıyor; Allah'ım! Gözümün önüne arabasıyla hava atan İsmail, bakkallık eden Hüsnü geliyor, hayıflanıyorum; "Sen de adam olacaksın Hüseyin!" diyorum kendime... Dedikçe daha sıkı sarılıyordum direksiyona... Kırdım, kıracağım mereti... Ben kendi kendime hırslandıkça garibim Bekir sus pus oturuyordu... Uzakta görünen apartmanların ışıklarına mı dalıp gitmişti bilmiyorum; dalmıştı işte... "İn arabadan, boşalt şu suyu!.." diye homurdandım, hiç sinirlenmeden; başını yana eğip dediğimi yaptı. Aslında içim ezilmedi dersem yalan olur be abicim...

Neyse... Çok uzattım lâfi değil mi? Gevezelik işte... Kapıcının bir şeyden anladığı mı var ki? O ayazda zaten başımızda duracak hali de yoktu, yakıtımı doldurduk, alelacele... Hava zifir gibi karanlık, bir an önce eve dönmek istiyorum; farkında olmadan basıyorum gaza... Çocuk tedirgin... Bir şey söyleyecek, söyleyemiyor... Zaten söylese ağzının üstüne elimin teşiyle bir tane oturturdum ya o hırsla...

Ana yola fazla kalmamış, insan bir sağına soluna bakar değil mi? Bizim Bekir eliyle soldan gelen kamyonu işaret etti, asıldım frene ama... Kamyon bir kaydı ki sorma... Az önce suyu boşalttığımız yer ayna gibi olmuş... O hızla çıktık ana yola. Neyse... Kuru yolu bulunca toparlar gibi oldum; ama bu sefer de ana yoldan gelen kamyon hızını alamayıp bizimkine sol arkadan bir çarptı, ciğerlerim söküldü sandım; "Allah!" deyip kalmışım... Başımı direksiyona çarparken Bekir'in ön camdan fırladığını gördüm. Sonra bir feryat işittim "Allaaahhhh!" diye. Arkadan çarpan kamyon bizi epey sürüklemiş... Durduk ama bu seferde bankete yuvarlandı kamyon... İçim dışıma çıktı sandım. Gene de bayılmamışım... Yana yatan kamyonun ön camından çıktım dışarı... Her yerim

kan içinde, başımın yan tarafında bir keskin acı...
Burnum kırık anlıyorum, o kadar aklım başımda...

Gerisin geriye koştum. Yüz metre geride yerde yatan Bekir'i gördüm; başım acayip dönüyor, midem bulanıyor, ona kadar varıp varamayacağımı bilmiyordum ya vardım...

Hiç sorma halini bizim kam-yon ezmiş garibimi, ağzından kan geliyor, hırıldıyor, göğsüne dokundum baktım... Kaburgaları batıyor... "Abi..." dedi.

Yapmayalım dediydim, dediydim abi..." dedi. Sonra sanki "Allah" der gibi dudaklarını kımıldattığını gördüm; gözleri kaydı...

Polis geldiğinde zorla aldılar kucağımdan... "Bağırma lan bağırma!" diye bağırıyordu polisler... Ateş soluyordum sanki...

Neyse Ercan Kardeş... Şimdi anladın mı senin kalorifer nasıl yanar, tankerci nasıl yolunu bulur, anladın mı?..

BİR SIR GİBİSİN

•

Günerkan AYDOĞMUŞ

Sana rasladığım günden bu yana
İçimde çok şey var sormadığım
Gözlerin bir garip bakmıştı bana
Nice sırlar sezdim yoramadığım.

Yıllar sonra kalemleri hep kırdım
Gönül defterini katlayıp dürdüm
Her türlü hesabı ben çoktan verdim
Cennet bahçesinin giremediğim.

Bir tatlı meltemdir esip duruyor
Tuttuğum tüm yollar sana varıyor
Sevdan etrafıma surlar örüyor
Çelikten kapısın kıramadığım.

Bu sessiz gidişin sonu ne olur
Ne zaman, nerede biter kim bilir
Tabular, töreler belki yıkılır
Birlikte mutluluk süremediğim

FİDAN VE RÜZGÂR

•

Asena Gülsüm GÜNEŞ

Yandığım bir avuç kül olsa, kıvılcımlarına su serpsem ateşimin
 O yine yansa...
 Ben bir bardak suyu celbetsem üzerine,
 Alev alsın..
 Sonra katlasam ikiye üçe, kırpsam ucundan bir makasın en kör noktasıyla .
 Budasam ve dallanıp budaklansa.
 Taptaze bir orman olsa o ateşten fidan. Kıpkırmızı çiçekler açsa ve tam tan vakti susasa...
 Güneş sunar mı susadığında ışığına toprağa
 Ya da ısıtır mı bir deniz o fidanı boydan boya..
 Yapar..
 Kökleri sağlam her fidan alır nasibini güneşten.
 Ayakları yere sağlam basıyorsa, yakamozları seyredecektir kıyısında denizin
 Üstelik
 Yorgun başını deli divane edecek bir rüzgar olacak yanibaşında
 Belki o rüzgara aşık olacak
 Belki dost...
 Bir ayazda harman yeli gibi kaşına gözüne bulaşır da acı verirse yapraklarının kokusunu içine çeken rüzgar
 Aşık;
 Denizin üşüten sıcakına karşı dik tutarsa başını
 Dost...
 Rüzgar seçecek bunu
 Fidan değil...

KELEBEĞİN KANATLARI, BENİM KALBİM KIRIK

•
Coşkun ÇOKYİĞİT

Üç şâirli, bol aşklı, hayatın yoksul çeşidi ve üç cenazeli, fikirden çok duygu yüklü ama illâ ki İsmet Paşa, CHP ve Cumhuriyet’e kılçık atmalı... Buna karşılık, ana fikri flu upuzun bir film... “Of... Yeter! Bitse de cenazelerin helvasını yesek!” dedirtecek kadar!

“Usta yönetmen” Yılmaz Erdoğan, genç muhalifler gibi Cumhuriyet’e doğrudan “geçirmiyor”. Zarif sahneler, göndermeler, mecazlarla vuruyor ve bilhassa belli etmemeye çalışıyor... Kimileri için bu tutum büyük bir deha ve sanat örneği sayıldı. Mesela duayenlerin bir kısmı filme bayıldıklarını söyledi (Bu arada duayen kelimesini, kökeni on kişinin başı demek, haberiniz ola... Artık bir meslekte duayenden bahsederken kaç kişinin başı olduğuna dikkat ederek söyleyin). Öte taraftan proaktiflikleri ile göz doldurmaya devam eden başka bazı yazarlar, filmde oynayamayan bir oyuncunun Oscarlık çapta bir oyun sergilediğini bile iddia ettiler!

Eskimiş bir sinema dili

Komünist Rusya’yı (SSCB) eleştiren Rus filmlelerinde, Lenin heykeli, Kremlin silueti, Stalin sırtışı kötücüllüğün birer imgesi olarak sık sık kullanılır. Sinema estetiğini ve dilini ödünç alan üçüncü dünyanın nihilist, sosyalist, anarşist veya minimalist yönetmenleri bu anlatım biçimini aynen muhafaza ettiler (yaratıcılık kolay mı?). Kendilerince, ülkelerinin kötü siyasilere ve siyasi sembolleri (ülke bayrağı veya parti amblemi vs.) saydıkları unsurları filmlerine koyarak bıkkınlık veren bir adaptasyon geleneği yarattılar (Burada Atatürk büstünün önünde *günah keçisi* gibi kurban edilen fikirlerin hangi filmlerde olduğunu saymaya kalkışsam eleştirime yar kalmayacak).

Anlaşıldığı gibi bu yaklaşım bayatlamış bir anlatım tekniğidir. Zekâdan yoksunluğun veya düşünce tembelliğinin göstergesidir. Buna karşılık mesela büyük bir Macar yönetmenin (*Szabo* muydu?) Macar Komünist Partisi tarafından yasaklanan filminin en kritik sahnesini anlatayım:

“*Lenin* içi dışı pırıl pırıl ışıldayan fabrikaya girer. İşçiler dizilmiş tuğlu gibi muntazam sırada ve muntazam hareketlerle çalışmaktadır. Lenin, üretimi sorar, müdür büyük bir palavra sallar. Çünkü fabrika tüm Sovyetler gibi iflas etmek üzeredir. Nihayet Komünist lider tüm işçilere teşekkür edip imalat bölümünden çıkar ama dış kapıdan bırakılmaz. Biraz sonra bir yetkili gelip Lenin’in üstünü arar. Bir şey çalıp çalmadığını anlamak için!”

O film yasaklanır. Komünist parti başkanı olsaydım, ben de yasaklardım! Çünkü bu anlatım biçimi, *Karl Poper*’ın komünist yergilerinde acımasızca kullandığı zekâ kadar keskindir: herkesi keser!

Türkiye’imizin makûs talihi Macar sinemacılar göre daha feci. Taklitçilik, Molière’den beri ruhumuza işledi. Peynir kavanozu yalayan cimri gibi kendi hazinelerimizi terk edip kabızlaştık... *Fecri Ebcioğlu* “Her yerde kar var” gibi şarkı sözlerini büyük Türk bestecileri için değil, Çatı’larda şöhret kovalayan protezli şarkıcılarımız Türkçe gevelesin diye yazdı....

Kabil, Kahire, Tahran, Bakü, Duşanbe, Bombay radyolarında *hit* olmuş şarkıları bağlamayla uyarlayan babalarımız, emmiogullarımız, araya araya, *best/k* olanı buldular. Sonunda estetik algımız, birikimimiz ve zevkimiz bir gazinonun mutfak çöplüğü gibi görünmeye, kokmaya başladı. Ufunet çöktü üzerimize...

Uzun uzun örneklemeye gerek yok. Şimdi son filmi ile başyapıt yarattığı söylenen Yılmaz Erdoğan ustaya bir iki sual...

Sual ise sual

- Atatürk büstü ve Türk Bayrağı bulunan şeref köşesinde iki büklüm oluveren şâirin neden başka bir yerde aciz düşmediğini sorsam acaba *Faşist* mi olurum?

- Türkiyeli Kürt kardeşlerin çektiği filmlerde kötü adamların adları, Arabî kökenli değil de neden öz be öz Türkçe oluyor diye sorsam *ırkçı* mı olurum?

-Neden bu filmde de şâir Rüştu’nün rakibinin adı Kürşat ve neden Kürşat, diğer 5 arkadaşı ile adeta

birer ok gibi (toplam 6 ok) dönüşüp sürü halinde Rüştü'ye giriyor diye sorsam *statükocu* mu olurum?

-Mesela Yılmaz Erdoğan, sanatsal özgürlükçülüğü kullanıp kötü adama, Kürşat yerine Abdullah veya Apo adını taksaydı, diye sorsam *Kürt düşmanı* mı sayılırım?

-Ve dahi eli silahlı boz libaslı Mehmetçiğin, T. C. Hükümeti'nin emriyle "*prangaya urup*" aç bülâç yürüttüğü "*mükellefler*" yerine *PeKeKe*'nin dağlara sürdüğü bıyığı terlememiş çocukların filmi (Mesela *Redür* kod adlı ilginç hikayesi olan biri olabilir) neden yapmıyor Yılmaz Abi diye sorsam, *gerçekçi olmamak* veya *Ergenekonculuk* ile mi itham edilirim?

...

Üzülerek söylüyorum ki, bu filmde dahi diğer bazı Türkiyeli yönetmenlerin çektiği filmlerden çıktığım gibi, kalbim kırık çıktım!

Kelebekler, rüya görür mü bilmem ama benim Türk sineması için beslediğim rüya güzelliğinde ümitler maalesef bir kelebeğin ömrü kadar kısa sürüyor.

Su gibi... Şarap gibi ve zehir gibi / Güzel filmler seyredecektik: olmaz olsun!

Ön gösterimden çıktıktan hemen sonra telefonumdan bloguma yazdığım kısa yazımı okuyan bir okuyucu, benim de şiirler yazdığımı, hatta "*Bir nehirdir duygular yürekte çağlar durulur / Düşte erkek görmemiş kızlar or'da soyunur.*" veya "*Su gibi, şarap gibi ve zehir gibi / Güzel kadınlar sevecektik: olmaz olsun!*" beytiyle beraber, "*Gitmesen olmaz mı*" gibi aşka dâir şiirlerim olduğunu hatırlatarak filmi değil yönetmeni eleştirdiğimi, film hakkında ne düşündüğümü öğrenmek isteyen bir mesaj attı.

Eleştiriyse Eleştiri

Tabii ki ona uzun cevabım gecikmeyecek ama sunları söylemeden edemeyeceğim:

Kelebeğin Rüyası'nın ana fikri flu, konusu dağınık. Yılmaz Erdoğan'ın zaman zaman senaryo doktoru diye ortalarda gezen nev-zuhurlara danışmasında fayda var. Bu hikâyede *Behçet Necatigil*'in, iki şair arasındaki aşk yarışının inkita'a uğramasının ve benzeri pek çok bağlamın netleştirilmesi mümkünmüş. Filmde, çekim/plan/sekans ve bölümler fluluktan kurtarılıp sağlam bağlansaydı uzadıkça uzamazdı.

Kıvanç Tatlıtuğ'un yakışıklılığına diyecek yok ama bir reklamcı titizliği ile yapılan yakın plan çalışmalar, uzunca bir süre perdede kalması gereken ifadeler yerine sık kesmelerin kullanılması yönetmen maharetiyle "*iyi oynamış*" övgüsünü aldığını/alacağını gösteriyor. Kıvanç Tatlıtuğ'un, daha çok çalışması gerektiği belli oluyor. Buna karşılık, pek çok filmdeki performansı için bilhassa yüzüne karşı "İyisin, iyisin" denilen Mert Firat'ın, "*Ben piştim, yönetmen ne anlar ki!*" havasını bir an önce terk etmesinde fayda var.

Filmin en sessiz fakat çerçeveye girdikten sonra acı içinde ve zorunlu olarak bizi terk edeceğini bakışlarıyla bize anlatan en iyi oyuncusu *Farah Zeynep Abdullah* (Mediha) için başarı dileklerimi sunuyorum.

Sinemamızın yeni kadın starlarından *Belçim Bilgin*'e gelince: Bilgin, bugüne kadar oynadığı televizyon dizisi ve filmlerde o kadar kendini tekrarladı ki, artık canlandırdığı karakterin ne olduğu fark etmiyor. "*A, bu bizim Belçim!*" dedirtiyor. Bu gidiş sinemada çok kötü bir gidiş. Üstelik Bilgin yalnız değil. Şimdi hemen aklıma gelen bir başkası *Fahriye Evcen*... Hem, *Belçim Bilgin* hem *Fahriye Evcen* galiba sete gitmeden önce *Türkan Şoray* filmlerini izleyip onu taklit ediyorlar. *Türkan Sultan*'ın gençlik yıllarındaki şımarık, nazlı, züppe genç kızları canlandırdığı hali adeta yeniden hortluyor. Ama şunu unutmayın ki, "*Bir nehirden iki defa yıkanılmaz!*"

Usta görüntü yönetmeni *Gökhan Tiryaki*'nin yönetmeni uyarması gerekirdi: Filmin 2:35:1 formatı derinlik duygusunu öldürüyor. Bütün resimler kartpostal güzelliğinde. Hatta yoksulluktan verem olmuş şairin evi bile *Ara Güler*'in, allı morlu köy kapıları, gecekondular pencereleri enstantaneleri gibi. Daha iyi derinlik sağlayan bir format kullanılıp, seyirci görsel olarak 1941'lere götürmeliydi. Üstelik Sanat Yönetmeni *Hakan Yarkın* ve Kostüm Tasarım Yönetmeni *Gülümser Gürtunca*'nın emekleri, o tür bir çekimde yerli yerini bulurdu. Her ikisinin çabaları takdir edilesi ama...

Bir öneri: Mesela *The Master* filminde mutadı dışına çıkıp, neredeyse terk edilmiş bir farklı çekim tekniği kullanarak 1945'leri görsel biçimde izleyicisine dibine kadar yaşatan *Paul Thomas Anderson* ve *Mihai Malaimare Jr.*, gibi...

TÖRE DERGİSİ 1. CİLT İNDEKSİ

(1-11. SAYILAR)

ACAR, İdris

-Turan'dan Yükselen Ses: Ergeş Uçkun / Y.1, S.6, s.57, Temmuz 2012.

AKBAŞ, Nebahat

-Emine Işinsu İle Röportaj / Y.1, S.1, s.39, Şubat 2012.

AKENGİN, Yahya

-“Çiçekler Büyür” Hakkında / Y.1, S.1, s.89, Şubat 2012.

AKTAŞ, Osman

-Egemenlik Kimlerin? / Y.1, S.6, s.77, Temmuz 2012.

AKTAŞ, Şerif

-“Tutsak” Romanı ve Hürriyet Konusu Üzerine / Y.1, S.1, s.164, Şubat 2012.

âl-i rıza

-Elif Zikri / Y.1, S.3, s.90, Nisan 2012.

-Beklerken Seni / Y.1, S.4, s.67, Mayıs 2012.

-Canda Sulh / Y.1, S.9-10, s.64, Ekim-Kasım 2012.

-Sonsuz Kere Aşk / Y.1, S.7-8, s.41, Ağustos-Eylül 2012.

ALKAN, Ahmet

-Fikirleri İle Nesiller Yetiştirmeye Devam eden Bayraktar: Dündar Taşer / Y.1, S.5, s.21, Haziran 2012.

ALNIAÇIK, Şükrü

-Kavga Devri Çocuklarının Işinsu Ablası / Y.1, S.1, s.94, Şubat 2012.

-Milliyetçilik... “Primattan İnsana Doğru” / Y.1, S.2, s.30, Mart 2012.

-Dr. Hayati BİCE “Türkistan Rüyası” / Y.1, S.2, s.82, Mart 2012.

ALPER, Nuray

-Şehr/i Yâr / Y.1, S.2, s.108, Mart 2012.

-Kördüğüm / Y.1, S.3, s.47, Nisan 2012.

-Aşk Kasrında Bir Akşam / Y.1, S.4, s.9, Mayıs 2012.

-Dareyn / Y.1, S.5, s.38, Haziran 2012.

-Memleketime Gider Gözlerinden Her Yıldız / Y.1, S.6, s.11, Temmuz 2012.

-Yağmura Dökülen Düş / Y.1, S.7-8, s.32, Ağustos-Eylül 2012.

-Sevgilim! / Y.1, S.11, s.33, Aralık 2012.

ARGUNŞAH, Mustafa

-Ne Dediler / Y.1, S.1, s.30, Şubat 2012.

ARSAL, Leyla

-Gönül-Gâh / Y.1, S.5, s.109, Haziran 2012.

-İmtihan / Y.1, S.6, s.47, Temmuz 2012.

-AşkınN/ArHali.../Y.1,S.7-8,s.60,Ağustos-Eylül2012.

-Gül Kokulu Mey / Y.1, S.9-10, s.27, Ekim-Kasım 2012.

-Gönül-Gâh / Y.1, S.11, s.42, Aralık 2012.

ASLAN, Mustafa

Gülüm, Gülümse / Y.1, S.4, s.16, Mayıs 2012.

ASYA, Arif Nihat

-Yelken / Y.1, S.1, s.174, Şubat 2012.

-“19 Mayıs” / Y.1, S.4, s.4, Mayıs 2012.

-Dündar Taşer / Y.1, S.5, s.5, Haziran 2012.

-Dua / Y.1, S.7-8, s.5, Ağustos-Eylül 2012.

Âşık Sefâi

-Töre / Y.1, S.9-10, s.43, Ekim-Kasım 2012.

AVCI, Beytullah

-Gökçe Balalardan Bulanık Nazarlara / Y.1, S.6, s.15, Temmuz 2012.

AVŞAR, Mehmet

-Gelsin / Y.1, S.2, s.76, Mart 2012.

AYBİRDİ, Murat

-Gurbete Açılan Pencereimiz Hasan Kayıhan İle Söyleşi / Y.1, S.3, s.33, Nisan 2012.

-Yavuz Bülent BAKİLER’de Anadolu / Y.1, S.4, s.53, Mayıs 2012.

-Cengiz Aytmatov’un Anlatılarında Bellek ve Kutsal Mekan Olarak Su / Y.1, S.11, s.47, Aralık 2012.

AYDIN, Yahya

-Küller / Y.1, S.5, s.48, Haziran 2012.

AYDOĞAN, Ömer

-Türkçe Giderse Türk de Gider / Y.1, S.6, s.80, Temmuz 2012.

-Destanları Yetim Bırakan Âşık: Halil Karabulut / Y.1, S.7-8, s.33, Ağustos-Eylül 2012.

-Hatıralarla Mehmet Akif Ersoy / Y.1, S.11, s.13, Aralık 2012.

AYDOĞMUŞ, Günerkan

-Ne Dediler / Y.1, S.1, s.105, Şubat 2012.

-Sevdan Uçurum!.. / Y.1, S.3, s.20, Nisan 2012.

-Dilâver Cebeci ve Gençosmanoğlu Atışması / Y.1, S.4, s.77, Mayıs 2012.

-Dilâver Cebeci ve “Sitâre” Şiiri / Y.1, S.5, s.40, Haziran 2012.

AYTAÇ, Prof. Dr. Gürsel

-Emine Işinsu’nun “CANBAZ” Romanı Üzerine Bir İnceleme / Y.1, S.1, s.95, Şubat 2012.

AYTAŞ, Dr. Gıyasettin

-Emine Işinsu’nun Tiyatroları / Y.1, S.1, s.64, Şubat 2012.

AYTMATOV, Cengiz

-Yıldırım Sesli Manasçı / Y.1, S.11, s.58, Aralık 2012.

AZİZPUR, Meliha

-Tebriz / Y.1, S.7-8, s.54, Ağustos-Eylül 2012.

BÂKİ, Hayati

-Yuğlar / Y.1, S.5, s.16, Haziran 2012.

BÂKİLER, Yavuz Bülent

-Emine Işinsu İle Bir Konuşma / Y.1, S.1, s.69, Şubat 2012.

-Şairin Defterinden Ayşe Peri’ye Şiir / Y.1, S.5, s.36, Haziran 2012.

-Unuttuğumuz İnsanlar / Y.1, S.9-10, s.8, Ekim-Kasım 2012.

- BALCIOĞLU, A. Rahim**
-Merhaba / Y.1, S.5, s.43, Haziran 2012.
- BAŞBUĞ, Mehmet**
-Desen / Y.1, S.4, s.14, Mayıs 2012.
-Desen / Y.1, S.5, s.16-52, Haziran 2012.
-Resim / Y.1, S.5, s.102, Haziran 2012.
-Desen / Y.1, S.6, s.101, Temmuz 2012.
-Resim / Y.1, S.6, s.42, Temmuz 2012.
-Desen / Y.1, S.7-8, s.25, Ağustos-Eylül 2012.
-Resim / Y.1, S.9-10, s.50, Ekim-Kasım 2012.
- BEGİÇ, H. Nurgül**
-Geçmişten Bugüne Konya Keçeciliği / Y.1, S.3, s.92, Nisan 2012.
-Fotoğraf / Y.1, S.3, s.92-93-95, Nisan 2012.
- BEKÇİ, Emrah**
-Tasavvuf içinde Bilgi ve Aşk / Y.1, S.9-10, s.48, Ekim-Kasım 2012.
- BERBER, İbrahim**
-Yakarış / Y.1, S.5, s.68, Haziran 2012.
-Uzak Sevda / Y.1, S.6, s.99, Temmuz 2012.
-Ne Zaman Aklıma Gelsen / Y.1, S.11, s.20, Aralık 2012.
- BİCE, Dr. Hayati**
-Hiç Kapanmayan Amel Defteri -İşinsu'nun Tasavvufi Romanları / Y.1, S.1, s.124, Şubat 2012.
- BOLAK, Hasan Sami**
-Bana Bayramlar Getir / Y.1, S.3, s.32, Nisan 2012.
- BOZKURT, Turan**
-İlhan, Mehmet Ve Ben / Y.1, S.1, s.106, Şubat 2012.
- BUĞRA, Tarık**
-İşinsu İçin / Y.1, S.1, s.21, Şubat 2012.
- BULUT, Yıldray**
-Dilâver Cebeci Şiirlerinin Beslendiği Kültürel Kaynaklar ve Etkilenmeler / Y.1, S.4, s.83, Mayıs 2012.
-Dilâver Cebeci Şiirlerinin Beslendiği Kültürel Kaynaklar ve Etkilenmeler-2- / Y.1, S.5, s.28, Haziran 2012.
- BURAK, Alperen**
-TÖRE İçin / Y.1, S.2, s.103, Mart 2012.
- CAKIPBEKOV, Aşım**
-Gözlerimden Uçan Ak Kayık / Y.1, S.3, s.97, Nisan 2012.
- CANIKLIOĞLU, Ahmet**
-Küskün Akasya / Y.1, S.4, s.109, Mayıs 2012.
- CEBECİ, Çağrı**
-Resim / Y.1, S.4, s.75, Mayıs 2012.
- CEBECİ, Dilâver**
-Kabul Edilmiş Bir Dua / Y.1, S.4, s.82, Mayıs 2012.
-Hazar Şiir Akşamları - Elazığ Konuşması /
-Şairin Defterinden / Y.1, S.4, s.76, Mayıs 2012.
-Şairin Defterinden / Y.1, S.9-10, s.19, Ekim-Kasım 2012.
-Çâh-ı Bâbil / Y.1, S.1, s.31, Şubat 2012.
-Seni / Koşma / Y.1, S.4, s.87, Mayıs 2012.
-Ne Mutlu Türküm Diyene / Y.1, S.4, s.92, Mayıs 2012.
-Dündar Taşer Sagusu / Y.1, S.5, s.20, Haziran 2012.
- CEFERİ, Huşeng (Yay. Haz.: Hasan Kağan YAYLA)**
-Aqqışka / Y.1, S.2, s.20, Mart 2012.
-Ağ Atım / Y.1, S.5, s.89, Haziran 2012.
- Şekil / Y.1, S.6, s.63, Temmuz 2012.
- CENGİZ, İsmail**
-5 Temmuz Urumçi Olayları Sonrası Doğu Türkistan / Y.1, S.6, s.12, Temmuz 2012.
- CENGİZ, Köksal**
-Boram Boram Olayım / Y.1, S.9-10, s.26, Ekim-Kasım 2012.
- CİNİSLİ, Rasim**
-Kanunlar Akademisi / Y.1, S.5, s.57, Haziran 2012.
- CİVAN, Emete Gözügüzelli**
-Ne Dediler / Y.1, S.1, s.38, Şubat 2012.
-Bereketçilik Destanı'nın Doğuşu / Y.1, S.2, s.59, Mart 2012.
-KKTC ve Anayasası Bir Oyuncak mı? / Y.1, S.3, s.88, Nisan 2012.
- ÇAĞDAŞ, Sümeyra**
-Susarak Tüketilen / Y.1, S.3, s.81, Nisan 2012.
- ÇAKICI (YAKICI), Sevim**
-Kahr Lekesi / Y.1, S.2, s.42, Mart 2012.
-Kafdağı Sevdaları / Y.1, S.3, s.42, Nisan 2012.
-Hayalin Karadeniz (Sebil-i Aşk) / Y.1, S.4, s.98, Mayıs 2012.
-Gönül Niyazı / Y.1, S.5, s.61, Haziran 2012.
-Yitik Sevdalar / Y.1, S.6, s.52, Temmuz 2012.
-Kürşadlar Ölmez / Y.1, S.7-8, s.37, Ağustos-Eylül 2012.
-Dağların Kızı Raşa / Y.1, S.9-10, s.15, Ekim-Kasım 2012.
-Sus Elbisesi / Y.1, S.11, s.28, Aralık 2012.
- ÇAKIR, Göktürk Ömer**
-Milli İrfanımız ve Etnosumuzun Kaynağı Antik Kültürler midir? / Y.1, S.11, s.34, Aralık 2012.
- ÇARBOĞA, Kenan**
-Öğüt / Y.1, S.3, s.111, Nisan 2012.
-Kardeş Kavgası / Y.1, S.4, s.12, Mayıs 2012.
-Koçaklar Köçek Çıktı / Y.1, S.5, s.59, Haziran 2012.
-Dua / Y.1, S.11, s.52, Aralık 2012.
- ÇARBOĞA, Reyhan**
-Âmâ Ve Lâl / Y.1, S.7-8, s.53, Ağustos-Eylül 2012.
- ÇAYCI, Üzeyir Lokman**
-Desen / Y.1, S.1, s.82, Şubat 2012.
-Desen / Y.1, S.6, s.109, Temmuz 2012.
-Hüküm / Y.1, S.6, s.109, Temmuz 2012.
-Çocuk / Y.1, S.9-10, s.37, Ekim-Kasım 2012.
-Desen / Y.1, S.9-10, s.37, Ekim-Kasım 2012.
- ÇELİK, Afşar**
-İhtilalçiler Hesaplaşıyor / Y.1, S.5, s.85, Haziran 2012.
-Kör Hüseyin / Y.1, S.7-8, s.62, Ağustos-Eylül 2012.
- ÇELİK, Oğuz**
-Türkistan Gülleri / Y.1, S.6, s.91, Temmuz 2012.
- ÇETİN, Prof. Dr. İsmet**
-Çimento Kağıdı / Y.1, S.4, s.40, Mayıs 2012.
- ÇETİN, Prof. Dr. Nurullah**
-Muhittin ARAR'ın "Yürü Çocuk" Şiirini Tahlil / Y.1, S.2, s.72, Mart 2012.
-Dilâver Cebeci'nin "Türkiyem" Şiirini Tahlil / Y.1, S.4, s.78, Mayıs 2012.

-Mahşerin Esrarı Romanına Dair / Y.1, S.7-8, s.56, Ağustos-Eylül 2012.

ÇETİNOĞLU, Oğuz

-EMEL Kırım Vakfı Bakanı Zafer KARATAY ile Söyleşi / Y.1, S.4, s.33, Mayıs 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.4, s.33-34, Mayıs 2012.

-Heybeliada Ruhban Okulu / Y.1, S.5, s.35, Haziran 2012.

-Otağ Gönüllü Bilge: Turan Yazgan / Y.1, S.11, s.39, Aralık 2012.

ÇETİNOĞLU, Oğuz - POLAT, M. Şadi

-Türklüğe Hizmet Edenler / Y.1, S.3, s.104, Nisan 2012.

-Türklüğe Hizmet Edenler / Y.1, S.4, s.104, Mayıs 2012.

-Türklüğe Hizmet Edenler / Y.1, S.5, s.104, Haziran 2012.

-Türklüğe Hizmet Edenler / Y.1, S.6, s.104, Temmuz 2012.

ÇINARLI, Mehmet

-Emine İşinsu (Sanatçı Dostlarım) / Y.1, S.1, s.16, Şubat 2012.

ÇIRAKOĞLU, Dr. Suat

-Çanakkale Savaşı'ndan Günümüze Hatırladıklarımız ve Unuttuklarımız / Y.1, S.2, s.11, Mart 2012.

-Resim / Y.1, S.2, s.11-16-18, Mart 2012.

-Yüzbaşı Mustafa Kemal'den Yüzbaşı Alparslan Türkeş'e Türk Milliyetçiliği / Y.1, S.3, s.5, Nisan 2012.

-Kuvayı Milliyeci Mahmutağazade Bayram Çonoğlu'dan Şehit Bayram ve Bekir Çonoğlu'na Türk Milliyetçiliği / Y.1, S.4, s.5, Mayıs 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.4, s.5-7-8-31, Mayıs 2012.

-İşgal ve Zuküm Karşısında Türklük Duygusu -1- / Y.1, S.5, s.6, Haziran 2012.

-İşgal ve Zulüm Karşısında Türklük Duygusu -2- / Y.1, S.6, s.6, Temmuz 2012.

-Milli Birlik ve Önemi / Y.1, S.7-8, s.6, Ağustos-Eylül 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.3, s.5-6-7-10-11-12, Nisan 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.5, s.6-7-8-9-10-11, Haziran 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.6, s.7-10, Temmuz 2012.

-Resim / Y.1, S.7-8, s.8-9, Ağustos-Eylül 2012.

ÇOBAN, Hüseyin

-Desen / Y.1, S.2, s.57-58-95, Mart 2012.

-Desen / Y.1, S.7-8, s.54, Ağustos-Eylül 2012.

ÇOKYİĞİT, Coşkun

-Kara Altın / Y.1, S.3, s.110, Nisan 2012.

-Ateşin Düştüğü Yer / Y.1, S.4, s.110, Mayıs 2012.

-Gişe İçin Çekilmiş Bir Film: Fetih 1453 / Y.1, S.5, s.110, Haziran 2012.

-Yasak Aşk'ın (A Royal Affair) Tarih ve Sinema Algısı / Y.1, S.6, s.110, Temmuz 2012.

-Prometheus Ya Da Ete Kemiğe Büründüm, İnsan Diye Göründüm / Y.1, S.9-10, s.62, Ekim-Kasım 2012.

DAĞCI, Cengiz

-Yıldız / Y.1, S.4, s.32, Mayıs 2012.

-Kırım, Beni Arar mısın? / Y.1, S.4, s.52, Mayıs 2012.

DAŞ, M. Hanifi

-Ulu Sefer / Y.1, S.4, s.62, Mayıs 2012.

DEMİRCİ, Nefti

-Dergimize Yeniden Kavuşmak / Y.1, S.2, s.22, Mart 2012.
-Türkmenlerin Dünü, Bugünü ve Yarını / Y.1, S.3, s.50, Nisan 2012.

-Suriye Irak'a Dönüşebilir mi? / Y.1, S.5, s.62, Haziran 2012.

-57. Piyade Alayı / Vatan Toprağında Şehit Düşen Türkmenler / Y.1, S.7-8, s.24, Ağustos-Eylül 2012.

DEMİREZEN, Emel

-Çarmıhta Can / Y.1, S.2, s.81, Mart 2012.

-Yılan Hikâyesi / Y.1, S.6, s.69, Temmuz 2012.

DEMİRTÜRK, Sinan

-Prof. Dr. İskender ÖKSÜZ'le Söyleşi / Y.1, S.2, s.65, Mart 2012.

DERVİŞOĞLU, Şemsettin

-Balın Olayım / Y.1, S.6, s.26, Temmuz 2012.

DİKEL, Mesut

-Minyatür / Y.1, S.2, s.28, Mart 2012.

-Minyatür-Hat / Y.1, S.4, s.11-21, Mayıs 2012.

-İcazet, Usta-Çırak İlişkisi / Y.1, S.5, s.71, Haziran 2012.

-Minyatür-Hat / Y.1, S.5, s.38-43-71-83-92, Haziran 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.5, s.72, Haziran 2012.

-Resim / Y.1, S.6, s.44, Temmuz 2012.

-Özcan ÖZCAN İle Minyatür Üzerine / Y.1, S.7-8, s.15, Ağustos-Eylül 2012.

-Minyatür / Y.1, S.7-8, s.14-16, Ağustos-Eylül 2012.

-Resim / Y.1, S.11, s.5-48, Aralık 2012.

DİNÇASLAN, M. Bahadırhan

-Kutlu Dağlar Üçlemesi:1 Elbruz / Y.1, S.2, s.91, Mart 2012.

-Türkçü Destan: Türkistan Ağdı / Y.1, S.7-8, s.52, Ağustos-Eylül 2012.

DOĞU, Mustafa Burak

-Bir Bozkır Rüyası / Y.1, S.11, s.8, Aralık 2012.

DUMAN, Oğuz Ş.

-Bizimdir / Y.1, S.3, s.103, Nisan 2012.

DURMAZ, Mehmet

-Gül - Kül / Y.1, S.4, s.10, Mayıs 2012.

-Eziyet-Meziyet / Y.1, S.5, s.82, Haziran 2012.

-Şiir Treni / Y.1, S.9-10, s.13, Ekim-Kasım 2012.

DURSUN, Yusuf

-Gönül Coğrafyası / Y.1, S.3, s.29, Nisan 2012.

ECER, Yard. Doç. Dr. Ahmet Vehbi

-Türklerin Dini Kültürünü Etkileyen Büyük Türk Bilgini Mehmed Matürîdî / Y.1, S.6, s.70, Temmuz 2012.

Editör

-Yüzleşme / Y.1, S.2, s.37, Mart 2012.

EFEĞLU, Mustafa

-UygurGüzeliAy-BilgeDestanı / Y.1, S.2, s.95, Mart 2012.

EKİNCİ, Necdet

-Son Turnalar / Y.1, S.3, s.66, Nisan 2012.

ELMAS, Dursun

-Aklına Anacığı ve Memleketi Gaziantep Düştüğünde / Y.1, S.6, s.16, Temmuz 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.6, s.31, Temmuz 2012.

-Ocağı Türk, Çeliği Türk, Suyu Türk / Y.1, S.6, s.18,

Temmuz 2012.

EMİNOV, Rüstem

-Resim / Y.1, S.4, s.32-52, Mayıs 2012.

ERCİLASUN, Bilge

-Geç Kalma! Nereye? / Y.1, S.1, s.162, Şubat 2012.

ERCİLASUN, Prof. Dr. Ahmet Bican

-Türk Romanı ve İŞINSU / Y.1, S.1, s.76, Şubat 2012.

-Benim İçin TÖRE / Y.1, S.1, s.5, Şubat 2012.

-TÖRE'den / Tabii Olan Türklüktür / Y.1, S.11, s.3,

Aralık 2012.

ERDEM, Galip

-“Çiçekler Büyür” Hakkında / Y.1, S.1, s.86, Şubat 2012.

ERKAN, Ünsal

-Ben Bir Küçük Kız İdim / Y.1, S.4, s.57, Mayıs 2012.

-Desen / Y.1, S.4, s.57-59, Mayıs 2012.

EROĞLU, Kenan

-Desen / Y.1, S.1, s.59-77-93-106-140, Şubat 2012.

-Desen / Y.1, S.2, s.99, Mart 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.4, s.20, Mayıs 2012.

EROL, Aydil

-Adresimi Bilmiyormuş!.. / Y.1, S.3, s.26, Nisan 2012.

-Şarkılar Arasında Gezinti / Y.1, S.4, s.26, Mayıs 2012.

-Safranbolu'dan Renkler ve Sesler / Y.1, S.5, s.92, Haziran 2012.

-Türk'ü Söyler Türküler / Y.1, S.7-8, s.22, Ağustos-Eylül 2012.

-Ermeni Hezeyanları / Y.1, S.9-10, s.20, Ekim-Kasım 2012.

EROL, Gözdenur

-Emine İşınsu'nun Tarihî Romanları Üzerinde Bir İnceleme / Y.1, S.1, s.142, Şubat 2012.

EROL, Yrd. Doç. Dr. Mehmet

-Suriye Türkmenleri Ve Türkiye İçin Stratejik Önemleri / Y.1, S.7-8, s.28, Ağustos-Eylül 2012.

ERTOY, H. Mehmet

-Ötelerdeki Biz-1 / Y.1, S.9-10, s.33, Ekim-Kasım 2012.

GEÇER, Genç Osman

-Yetim Nedim / Y.1, S.9-10, s.16, Ekim-Kasım 2012.

GENÇOSMANOĞLU, Niyazi Yıldırım

-Hikâyet / Y.1, S.3, s.56, Nisan 2012.

GERÇEKSÖZ, İsmail

-Barzani ve Kürt Devleti Üzerine / Y.1, S.5, s.66, Haziran 2012.

GÖKBULUT, Zübeyde

-Şehr-i Müstesna / Y.1, S.11, s.46, Aralık 2012.

GÖKTÜRK, Nurala

-Yeter Artık Kızıl Çin! / Y.1, S.2, s.84, Mart 2012.

-Başak Kadar / Y.1, S.6, s.13, Temmuz 2012.

GÖMEÇ, Prof. Dr. Saaddettin

-Milliyetin Zırhı: Hafıza / Mehmet Ali Tevfik / Y.1, S.7-8, s.19, Ağustos-Eylül 2012.

-Bizim Ahıskalılar / Y.1, S.6, s.40, Temmuz 2012.

-TÖRE'den / Altaylar Bir Bozkurt Bekliyor / Y.1, S.9-10, s.3, Ekim-Kasım 2012.

-Türk Devlet Anlayışı ve Osman Turan / Y.1, S.3, s.15,

Nisan 2012.

GÜLEÇ, Suna Emre

-Senin Bilmediğin Vakitlerde Ben... / Y.1, S.4, s.103, Mayıs 2012.

GÜLEL, Halil

-Desen / Y.1, S.1, s.68, Şubat 2012.

-Nevruz - Türk Dünyası Duy Beni / Y.1, S.2, s.100, Mart 2012.

-Desen / Y.1, S.3, s.97, Nisan 2012.

-Desen / Y.1, S.4, s.103, Mayıs 2012.

-Desen / Y.1, S.6, s.100, Temmuz 2012.

GÜNAY, Umay

-“Çiçekler Büyür” Hakkında / Y.1, S.1, s.88, Şubat 2012.

GÜNEŞ, Asena Gülsüm

-Mavi Elbiseli Kadın / Y.1, S.3, s.46, Nisan 2012.

GÜREL, Reşat

-Azap Toprakları / Y.1, S.1, s.80, Şubat 2012.

-Yetik Ozan / Y.1, S.2, s.19, Mart 2012.

GÜVEN, Ülkü

-Ölüme Uyanış / Y.1, S.3, s.91, Nisan 2012.

-İllegal Betimleme / Y.1, S.5, s.56, Haziran 2012.

HALİLOVA, Prof. Dr. Hanım

-Fotoğraf / Y.1, S.5, s.94-95-96-97-98, Haziran 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.6, s.94-95-96-97-98, Temmuz 2012.

-Mücadele Yılları Öncesinde Ebülfez Elçibey / Y.1, S.5, s.94, Haziran 2012.

-Mücadele Yılları Öncesinde Ebülfez Elçibey -2- / Y.1, S.6, s.94, Temmuz 2012.

HARNUPÇU, Selma

-Yalnızlık Büyüyen Bir Şehirdir İçimde / Y.1, S.3, s.96, Nisan 2012.

-Arayış / Y.1, S.4, s.45, Mayıs 2012.

-Anneme / Y.1, S.6, s.27, Temmuz 2012.

HATIL, Hüseyin

-Sen Türkçemsin / Y.1, S.9-10, s.55, Ekim-Kasım 2012.

İŞINSU, Emine

-Emine İşınsu'dan / Y.1, S.1, s.4, Şubat 2012.

-Vefatından Bir Yıl Sonra / Y.1, S.1, s.171, Şubat 2012.

-Özde Biriz Çünkü... / Y.1, S.1, s.47, Şubat 2012.

-Yusuf İMAMOĞLU / Y.1, S.1, s.48, Şubat 2012.

-Kavaklar Ve Salkım Söğütler / Y.1, S.1, s.49, Şubat 2012.

-Vermek... Almak / Y.1, S.1, s.50, Şubat 2012.

-Bir Fincan Kahve / Y.1, S.1, s.51, Şubat 2012.

-Selâm / Y.1, S.1, s.54, Şubat 2012.

-Yağmurda Bekleyen Yaşlı Kediler / Y.1, S.1, s.55, Şubat 2012.

-BinAtlıAkıncılarınTorunları / Y.1, S.1, s.57, Şubat 2012.

-Ordular İlk Hedefiniz Akdenizdir İleri / Y.1, S.1, s.60, Şubat 2012.

-“Çiçekler Büyür” Hakkında / Y.1, S.1, s.90, Şubat 2012.

-Halide Nusret Zorlutuna ve «Aşk ve Zafer» / Y.1, S.1, s.168, Şubat 2012.

-Yusuf İmamoğlu / Y.1, S.5, s.13, Haziran 2012.

-Gönül Ateşi / Y.1, S.9-10, s.7, Ekim-Kasım 2012.

İLKER, Ayşe

-Hayatın Başka Baharı Var mı? / Y.1, S.4, s.99, Mayıs 2012.

İMAMOĞLU, Yusuf

-Kültür ve Tiyatro / Y.1, S.5, s.14, Haziran 2012.

İNAC, Svetlana

-Desen / Y.1, S.2, s.96, Mart 2012.

-Desen / Y.1, S.3, s.4, Nisan 2012.

-Desen / Y.1, S.5, s.24, Haziran 2012.

İNAL, Ayhan

-Sensiz İstanbul / Y.1, S.3, s.13, Nisan 2012.

-Halide Nusret Zorlutuna / Y.1, S.5, s.44, Haziran 2012.

KAÇAR, Turgay

-Desen / Y.1, S.3, s.39, Nisan 2012.

KAÇOĞLU, Nihat

-Bana Düştü / Y.1, S.3, s.28, Nisan 2012.

-Düş / Y.1, S.5, s.75, Haziran 2012.

KALELİ, Zülfikar Yapar

-Ey! Halkım / Y.1, S.11, s.57, Aralık 2012.

KALKAN, Mehmet Ali

-Çiçekler Büyür / Y.1, S.1, s.161, Şubat 2012.

-Bilinmeli / Y.1, S.2, s.24, Mart 2012.

-Hakkımız Baki / Y.1, S.3, s.39, Nisan 2012.

-Anadolu'ya Doğru / Y.1, S.4, s.95, Mayıs 2012.

-Asya'dan / Y.1, S.5, s.73, Haziran 2012.

-Bey Olana / Y.1, S.7-8, s.40, Ağustos-Eylül 2012.

-Kara Bir Gün / Y.1, S.11, s.38, Aralık 2012.

KALLİMCİ, Hasan

-Ablam-Ustam Emine İşinsu / Y.1, S.1, s.36, Şubat 2012.

KANCA, Talân Aşş

-Ay Yıldızlı Geceler / Y.1, S.5, s.60, Haziran 2012.

-Keder Buseleri / Y.1, S.6, s.56, Temmuz 2012.

-Cennette Geçirilmiş Bir Gün / Y.1, S.7-8, s.26, Ağustos-Eylül 2012.

KANDEMİR, İsmail

-Resim / Y.1, S.1, s.83, Şubat 2012.

-Eyvallah / Y.1, S.2, s.64, Mart 2012.

-Türk'ün Töresi / Y.1, S.7-8, s.59, Ağustos-Eylül 2012.

-Şehitler / Y.1, S.9-10, s.50, Ekim-Kasım 2012.

KAPLAN, Mehmet

-Bayrak / Y.1, S.9-10, s.5, Ekim-Kasım 2012.

KAPLAN, Sadettin

-Ferman - 1 / Y.1, S.6, s.112, Temmuz 2012.

KARAÇOBAN, Atanas

-Desen / Y.1, S.4, s.26-87, Mayıs 2012.

-Desen / Y.1, S.7-8, s.37, Ağustos-Eylül 2012.

KARAKAYA, Hacer

-Eski Bir Sobahar / Y.1, S.2, s.36, Mart 2012.

-Ey Kalb! / Y.1, S.6, s.46, Temmuz 2012.

KARAKOÇ, A. - CEBECİ, D. - GÜNERİ, A. Muhtar

-Seferberlik Çağırısı ve Nazireler / Y.1, S.5, s.99, Haziran 2012.

KARAÖRS, Prof. Dr. Mehmet Metin

-Kahraman Türk Kadınları: KARA FATMA / Y.1, S.2, s.77, Mart 2012.

-Ermeni Eşkiyalığı ve "Yanık Dere Erzurum" / Y.1,

S.7-8, s.45, Ağustos-Eylül 2012.

KAYIHAN, Hasan

-Emine Abla ! / Y.1, S.1, s.24, Şubat 2012.

-Almanya'da Türk Edebiyatı / Y.1, S.4, s.60, Mayıs 2012.

-Derbent'teki Acı Elma Ağacı / Y.1, S.5, s.101, Haziran 2012.

-Memedali Çavuş / Y.1, S.9-10, s.56, Ekim-Kasım 2012.

KILAVUZ, Abdullah

-Devletin Semiyolojik Çözümlemesi / Y.1, S.11, s.53, Aralık 2012.

KILIÇARSLAN, Tarık

-Ekmek Kokusu / Y.1, S.2, s.58, Mart 2012.

-Annem'e / Y.1, S.4, s.14, Mayıs 2012.

KINIK, Ali

-Kanadı Kırık Kartal / Y.1, S.4, s.74, Mayıs 2012.

Kırım Milli Marşı

-Ant Etkenmen / Y.1, S.4, s.56, Mayıs 2012.

KOCAKAPLAN, İsa

-Cengiz DAĞCI ile Londra'da / Y.1, S.4, s.46, Mayıs 2012.

-Fotoğraf / Y.1, S.4, s.48-51, Mayıs 2012.

-Bayrak ve Bakan / Y.1, S.9-10, s.9, Ekim-Kasım 2012.

-Atsız'ın Şiirlerinde Ölüm Fikri / Y.1, S.11, s.21, Aralık 2012.

KOÇ, Halil İbrahim

-Sadri Maksudi Arsal'ın "İrk Meselesi" / Y.1, S.2, s.101, Mart 2012.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad

-Akıncı Türküleri / Y.1, S.7-8, s.36, Ağustos-Eylül 2012.

KURBAN, Roza

-Zeki Velidi Togan ve Edebiyat / Y.1, S.6, s.84, Temmuz 2012.

KURT, Hakan İlhan

-TÖRE Marşı / Y.1, S.2, s.5, Mart 2012.

-Köl Tigin Ünlemesi / Y.1, S.2, s.33, Mart 2012.

-Köl Tigin Ünlemesi -II / Y.1, S.3, s.22, Nisan 2012.

-Köl Tigin Ünlemesi -III / Y.1, S.4, s.22, Mayıs 2012.

-Köl Tigin Ünlemesi -IV / Y.1, S.5, s.24, Haziran 2012.

-Köl Tigin Ünlemesi -V / Y.1, S.6, s.33, Temmuz 2012.

-Diyar İçinde / Y.1, S.7-8, s.14, Ağustos-Eylül 2012.

KURT, İlhan

-Ay Gibi / Y.1, S.3, s.64, Nisan 2012.

-Zindan / Y.1, S.6, s.103, Temmuz 2012.

-Bu Vatan Bizim / Y.1, S.7-8, s.61, Ağustos-Eylül 2012.

-Kerbela Ağtı / Y.1, S.9-10, s.32, Ekim-Kasım 2012.

KUTLU, Cemil

-Ülküm Bayrak / Y.1, S.11, s.30, Aralık 2012.

KÜÇÜKYILDIZ, Arslan

-Ne Dediler / Y.1, S.1, s.105, Şubat 2012.

MALKOÇ, M. Nihat

-Hayata Türkçe Bakanların Keskin Kalemi Necdet Sevinç / Y.1, S.3, s.43, Nisan 2012.

-Hacı Bayram Veli'nin Ruhaniyetini Kuşanan Şehir: Ankara / Y.1, S.9-10, s.44, Ekim-Kasım 2012.

- MANGA, Veysel Gökberk**
-Türk Kardeşim / Y.1, S.11, s.6, Aralık 2012.
- MAVİ, Gülşen**
-Zeytin / Y.1, S.4, s.21, Mayıs 2012.
- METİN, İbrahim**
-Galip Erdem İle Cengiz Dağcı'ya DeVe'li Bir Yolculukla Ulaşmak / Y.1, S.2, s.6, Mart 2012.
-Galip Erdem ve Arkadaşlarının Gençlik Yıllarındaki Faaliyetleri / Y.1, S.2, s.93, Mart 2012.
-Resim / Y.1, S.2, s.6, Mart 2012.
-İngiltere'den Fransa'ya Oradan da Almanya'ya Zorlu Geçiş ve Hasan Oraltay / Y.1, S.3, s.83, Nisan 2012.
-Fotoğraf / Y.1, S.3, s.83-86, Nisan 2012.
-Dündar Taşerve "Mesele"si / Y.1, S.5, s.17, Haziran 2012.
-Fotoğraf / Y.1, S.5, s.18-108, Haziran 2012.
-"DeVe" Neden Yad Ellerde? / Y.1, S.6, s.28, Temmuz 2012.
- MIZRAK, Canan**
-Tükeniş / Y.1, S.9-10, s.61, Ekim-Kasım 2012.
-TÖRE'den / "Emeği Geçenlere - Y.1, S.5, s.3, Haziran 2012.
- MUTLU, Gülhan Gamze**
-Merhaba TÖRE / Y.1, S.3, s.87, Nisan 2012.
- MÜMTAZ, Hüseyin**
-Azap Toprakları / Y.1, S.1, s.81, Şubat 2012.
- NACAR, Mehmet**
-Anlamıyorsun / Y.1, S.4, s.43, Mayıs 2012.
- NAYIR, Nafiz**
-Azerbaycanlı Türk Annelerinin Ninnisi / Y.1, S.6, s.5, Temmuz 2012.
- ODACI, Serdar**
-Emine Işınsu'nun Hacı Bektaş Veli Romanında Bektaşilik Algısı / Y.1, S.1, s.118, Şubat 2012.
- ODER, Vaqif Bayatlı**
-Bayrağımız-Göyüzündə Göy Əskərimiz / Y.1, S.5, s.52, Haziran 2012.
- OKUR, Vehbi**
-Fotoğraf / Y.1, S.5, s.20, Haziran 2012.
- OZAN, Ahmet Tevfik**
-Fotoğraf / Y.1, S.3, s.48, Nisan 2012.
-Fotoğraf / Y.1, S.4, s.64, Mayıs 2012.
-Fotoğraf / Y.1, S.5, s.64, Haziran 2012.
-Fotoğraf / Y.1, S.6, s.78, Temmuz 2012.
-ULUCANLAR'da Tarih / Y.1, S.2, s.10, Mart 2012.
-Resim / Y.1, S.2, s.10, Mart 2012.
-Bir Fotoğraf... Bir Hatıra / Mayıs Çiçekleri / Y.1, S.3, s.48, Nisan 2012.
-Bir Fotoğraf... Bir Hatıra... / Etimesgut'ta Akşam / Y.1, S.4, s.64, Mayıs 2012.
-Bir Fotoğraf... Bir Hatıra... / Mahpushane Diliyle Yıldızlar Üzerine / Y.1, S.5, s.64, Haziran 2012.
-Bir Fotoğraf... Bir Hatıra... / Bir Yaşlı Askerin Genç Hülyaları / Y.1, S.6, s.78, Temmuz 2012.
-Bir Fotoğraf... Bir Hatıra / Şehidin Türküsü / Y.1, S.7-8, s.27, Ağustos-Eylül 2012.
-Resim / Y.1, S.7-8, s.27, Ağustos-Eylül 2012.
- ÖCAL, Fazlıoğlu Cemâl Oğuz**
-Kırım Türküsü / Y.1, S.4, s.44, Mayıs 2012.
- ÖKSÜZ, İskender**
-Betik / Y.1, S.1, s.15, Şubat 2012.
- ÖNAL, Mehmet Şeref**
-Küçük Dünya / Y.1, S.1, s.78, Şubat 2012.
- ÖNDER, Hızır İrfan**
-Bizimdir / Y.1, S.5, s.34, Haziran 2012.
- ÖNER, B.-AKILLIĞU, D.- UYAR, Y. Emre**
-Türk Milliyetçisi Gençlerin Eğitim ve Üniversite Vizyonu Üzerine / Y.1, S.2, s.43, Mart 2012.
- ÖNER, Dr. Sakin**
-4 + 4 + 4 Şifreleri / Y.1, S.4, s.13, Mayıs 2012.
-"Bayrak" Şiirine Sansür, "Bayrak" Şairine Saygısızlık / Y.1, S.6, s.14, Temmuz 2012.
-Yeni Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği / Y.1, S.9-10, s.24, Ekim-Kasım 2012.
-"Resmi-Özel Okullu" ve "Zengin Fakir Öğrenci" Ayırımı / Y.1, S.11, s.50, Aralık 2012.
-Millî Bayramlarda Millî Ayıp / Y.1, S.3, s.18, Nisan 2012.
- ÖZBAYRAK, Ali Oktay**
-Dosta Son Figan / Y.1, S.6, s.100, Temmuz 2012.
- ÖZCAN, Özcan**
-Minyatür / Y.1, S.7-8, s.41, Ağustos-Eylül 2012.
-Minyatür / Y.1, S.9-10, s.27, Ekim-Kasım 2012.
- ÖZDEMİR, Ali Rıza**
-Kızılbaşların Ortak Bilinci: HORASAN / Y.1, S.2, s.39, Mart 2012.
-Türk'ü Yakmak mı, Türkü Yakmak mı? Hangisi / Y.1, S.3, s.19, Nisan 2012.
-Dede Korkut Destanlarını Yeniden Okumak / Y.1, S.4, s.96, Mayıs 2012.
- ÖZDEMİR, İskender**
-Aydın Sorumsuzluğu: Şah&Sultan / Y.1, S.4, s.17, Mayıs 2012.
-Aydın Sorumsuzluğu: Şah&Sultan -2- / Y.1, S.5, s.76, Haziran 2012.
- ÖZDEMİR, Mehmet**
-Düş Perisi / Y.1, S.3, s.74, Nisan 2012.
- ÖZDEN, Prof. Dr. H. Ömer**
-Ahi Evren ve Somuncu Baba / Y.1, S.3, s.62, Nisan 2012.
- ÖZDEN, Prof. Dr. Hilmi**
-Necip Fazıl ve Dersim Yalanı / Y.1, S.9-10, s.38, Ekim-Kasım 2012.
-"AŞK İle Aldatmak ve Elif Şafak" / Y.1, S.2, s.87, Mart 2012.
- ÖZGEN, Nurcan**
-Manas Kümbözü / Y.1, S.11, s.16, Aralık 2012.
- ÖZTÜRK, Çelebi**
-Öğretmen / Y.1, S.2, s.109, Mart 2012.
- ÖZTÜRK, Gültekin**
-Ne Dediler / Y.1, S.1, s.20, Şubat 2012.
-9 Işık Millî Doktrininde Milliyetçilik Üzerine / Y.1, S.6, s.64, Temmuz 2012.

- PAKÖZ, Oğuz**
-Türkçem / Y.1, S.3, s.65, Nisan 2012.
- PARMAKSIZ, Mehmet Nuri**
-Süveydâ'ya Mektuplar / Kelebek Ömrü / Y.1, S.3, s.72, Nisan 2012.
-Süveydâ'ya Mektup -1- / Y.1, S.6, s.45, Temmuz 2012.
-Maşere Dek / Maşer'e Ait Dörtlükler / Y.1, S.9-10, s.22-23, Ekim-Kasım 2012.
- POLAT, Emrah**
-Toplumsal Şuur, Merkez-Çevre Arka Planı / Y.1, S.5, s.74, Haziran 2012.
- POLAT, Prof. Dr. Nazım Hikmet**
-Kıbrıs Fedâisi yahut 80 Yıllık Bir Çocuk Kalbi / Y.1, S.9-10, s.35, Ekim-Kasım 2012.
- POTAPOV, L. P. (Türkçeye Çeviren:Atilla BAĞCI)**
-NaKamlani/Kamlaniye'de/Y.1,S.6,s.39, Temmuz2012.
- REYHANİ, Âşık Yaşar**
-Törelen de Gel / Y.1, S.3, s.4, Nisan 2012.
- ROVŞEN, Ramiz**
-Aldadım / Y.1, S.3, s.71, Nisan 2012.
- SAG, Yrd. Doç. Dr. Mehmet**
-Sanat ve Biz / Y.1, S.3, s.78, Nisan 2012.
-Resim / Y.1, S.2, s.85, Mart 2012.
-Desen / Y.1, S.3, s.78, Nisan 2012.
-Türklerde Kültür ve Töre / Y.1, S.4, s.93, Mayıs 2012.
-Yorulsam Bugün / Y.1, S.6, s.44, Temmuz 2012.
-Fotoğraf / Y.1, S.11, s.58, Aralık 2012.
-Türk Sanatının Dünü, Bugünü ve Geleceği Üzerine / Y.1, S.2, s.85, Mart 2012.
- SAVAŞ, Mevhibe**
-Bayrak, Tuğra, Sancak / Y.1, S.6, s.19, Temmuz 2012.
- SAYGILI, Oğuzhan** Bir Tatar Aydını'nın Kaleminde Felaketimizin Sosyal Röntgeni: "İstanbul Mektupları" / Y.1, S.9-10, s.28, Ekim-Kasım 2012.
- SEVİNÇ, Necdet**
-Kurban / Y.1, S.6, s.30, Temmuz 2012.
- Seyyâh-ı Fâkir Evliyâ Çelebi,**
-Der Beyân-ı Mecelle-i TÖRE/Y.1, S.1, s.12, Şubat 2012.
- SHADKAM, Jafar**
-Resim / Y.1, S.11, s.28, Aralık 2012.
- SIDDIKOĞLU, Muharrem Günay**
-Türk Töresinde Küresel Adalet ve Küresel Barış / Y.1, S.2, s.55, Mart 2012.
- SOMUNCUOĞLU, Sadi**
-TÖRE'den/"Ne Yapmalı?"- Y.1, S.6, s.3, Temmuz 2012.
- SOYER, Yılmaz**
-Hasret / Y.1, S.3, s.80, Nisan 2012.
- SULTANLI, Vagif**
-Nevai-Kumru / Y.1, S.2, s.96, Mart 2012.
-Yavşan Kokusu / Y.1, S.6, s.101, Temmuz 2012.
- ŞAFAK, Ahmet**
-SANCI'yı Bugünden Okumak / Y.1, S.1, s.83, Şubat 2012.
-Milli Edebiyat ve Ömer Seyfettin Ülküsü / Y.1, S.2, s.25, Mart 2012.
- Türk Edebiyatında Siyasi Tahliller / Y.1, S.3, s.30, Nisan 2012.
-Tarih Üzerinden Çatışmak ve Tarihe Özne Olmak / Y.1, S.4, s.66, Mayıs 2012.
-Yeni Tarih Anlayışı Yeni Bir Düşünce Modeli: Türkiye-Türkistan Bileşkesi -1- / Y.1, S.5, s.53, Haziran 2012.
-Yeni Tarih Anlayışı: Türkiye-Türkistan Bileşkesi -2- / Y.1, S.6, s.53, Temmuz 2012.
-Sanat Kültür Demektir / Y.1, S.7-8, s.12, Ağustos-Eylül 2012.
- ŞAHBAZ, Semiha**
-Desen / Y.1, S.1, s.35-56-117, Şubat 2012.
- ŞAHİN, Ahmet**
-Aziz Türk Çocuğu / Y.1, S.4, s.72, Mayıs 2012.
- ŞEHSUVAROĞLU, Lütfü**
-Gam Gazeli / Y.1, S.3, s.77, Nisan 2012.
- ŞENGÖK, Yağmur**
-Havva'nın Yağmurları / Y.1, S.2, s.104, Mart 2012.
-Anka Kanadı / Y.1, S.3, s.75, Nisan 2012.
-Bir Akşam Üstü Yalnızlığı / Y.1, S.5, s.69, Haziran 2012.
- TEKTAŞ, Nâzım**
-Bir Çığ Yuvarlanır Gibi Doruklardan / Y.1, S.5, s.70, Haziran 2012.
- TEMİZEL, Gökhan**
-Desen / Y.1, S.3, s.74, Nisan 2012.
- TEVFİKOĞLU, Muhtar**
-İşinsu'lara Açık Mektup / Y.1, S.1, s.22, Şubat 2012.
- TOSUNCUK, Merve**
-Hazara Türkleri Üzerine Söyleşi / Y.1, S.11, s.31, Aralık 2012.
- TÖRE**
-TÖRE'den / Y.1, S.1, s.3, Şubat 2012.
-Emine İşinsu Hayatı, Şahsiyeti, Edebî Faaliyetleri / Y.1, S.1, s.44, Şubat 2012.
-TÖRE'den / Y.1, S.2, s.3, Mart 2012.
-TÖRE'den / Y.1, S.3, s.3, Nisan 2012.
-Ermenilerin Yaptığı Soykırımın Kurbanı: BAĞANIS AYRIM / Y.1, S.3, s.109, Nisan 2012.
-Sanata Dair / Y.1, S.3, s.112, Nisan 2012.
-TÖRE'den / Y.1, S.4, s.3, Mayıs 2012.
-Kırım'dan Aktopraklara Geldiler Kara Toprağa Düştüler / Y.1, S.4, s.30, Mayıs 2012.
-TÖRE'den / "ZAFERLER HAFTASI", Y.1, S.7-8, s.3, Ağustos-Eylül 2012.
- TUNALI, A. Yağmur**
-TÖRE'nin Töresi / Y.1, S.1, s.6, Şubat 2012.
-Şeb-i Yeldâ'dan / Y.1, S.2, s.28, Mart 2012.
-Şeb-i Yeldâ'dan / Y.1, S.3, s.21, Nisan 2012.
-Şeb-i Yeldâ'dan / Y.1, S.4, s.63, Mayıs 2012.
-Gül Sunma Vakti / Y.1, S.5, s.12, Haziran 2012.
-Şeb-i Yeldâ'dan / Sağanak Akşamları / Y.1, S.7-8, s.18, Ağustos-Eylül 2012.
-Şiiri Anlatamayan Notlar / Y.1, S.11, s.17, Aralık 2012.
-T-İfâde-i Merâm Yâhud Sarı Bir Gül / Y.1, S.1, s.27, Şubat 2012.

TUNÇBİLEK, Selim

-Badem Gözlü Kızlar / Y.1, S.2, s.106, Mart 2012.

TÜRİNAY, Necmeddin

-CANBAZ'da Şekil Ve Zamana Ait Bilgiler / Y.1, S.1, s.101, Şubat 2012.

TÜRK, Prof. Dr. Vahit

-Arpalar Biçilirken / Y.1, S.2, s.53, Mart 2012.

-Çocuk Bahçesindeyken... / Y.1, S.3, s.40, Nisan 2012.

-Necmettin Hacıeminoğlu / Y.1, S.6, s.48, Temmuz 2012.

TÜRK, Yard. Doç. Dr. Hatem Irak

-Türkmen Edebiyatından Nesir Örnekleri -II- / Y.1, S.4, s.68, Mayıs 2012.

-Irak Türkmen Edebiyatından Nesir Örnekleri-I / Y.1, S.3, s.58, Nisan 2012.

TÜRKMEN, Ramazan

-Desen / Y.1, S.2, s.5-33-35-53-90-103-104-106, Mart 2012.

-Desen / Y.1, S.3, s.22-25-56-71, Nisan 2012.

T-Desen / Y.1, S.4, s.9-22-25, Mayıs 2012.

UCATAY, Vagif

-Desen / Y.1, S.2, s.21, Mart 2012.

-Resim / Y.1, S.6, s.5, Temmuz 2012.

ULUCAK, Zehra

-Hasret Dedğin... / Y.1, S.2, s.107, Mart 2012.

-Çaresizlik / Y.1, S.3, s.14, Nisan 2012.

-Unutmak / Y.1, S.4, s.15, Mayıs 2012.

-Afraze / Y.1, S.6, s.92, Temmuz 2012.

USLU, Hakkı

-Karikatür / Y.1, S.4, s.4, Mayıs 2012.

UZUN, Burhanettin

-Üniversite Gençliği ve Ülküsüzlük / Y.1, S.6, s.32, Temmuz 2012.

ÜLKER, Talat

-Dergâh / Y.1, S.9-10, s.60, Ekim-Kasım 2012.

YALÇIN, Alemdar

-Türk Edebiyatında Kadın Romancılar ve Emine İşınsu / Y.1, S.1, s.71, Şubat 2012.

YARDIM, Mehmet Nuri

-Kutlu Yolun Güzel Yolcusuna Veda / Y.1, S.4, s.88, Mayıs 2012.

YARGICI, Hümevra

-Emine İşınsu'nun "Küçük Dünya, Canbaz, Kaf Dağının Ardında, Nisan Yağmuru, Havva" Romanlarında Kadın Teması / Y.1, S.1, s.109, Şubat 2012.

YAZGAN, Prof. Dr. Turan

-Elçibey / Y.1, S.7-8, s.39, Ağustos-Eylül 2012.

YENİÇERİ, Dr. Hüseyin

-Yahya Kemal'in Şiirlerindeki Temalar / Y.1, S.4, s.28, Mayıs 2012.

-Tutsak / Y.1, S.1, s.82, Şubat 2012.

YEŞİLAY, İlter

-Men Aşgundan Ölürem / Y.1, S.3, s.61, Nisan 2012.

-Mahşerin Esrarına Bizi Götüren "Esrar" / Y.1, S.6, s.43, Temmuz 2012.

Yetik OZAN,

-Tutsak / Y.1, S.1, s.75, Şubat 2012.

-Sancı / Y.1, S.1, s.117, Şubat 2012.

-Gül-Sarı / Y.1, S.11, s.5, Aralık 2012.

YILDIRIM, İlbilge Sıla

-Türkiye'de Ermeni Sorunu -1- / Y.1, S.9-10, s.51, Ekim-Kasım 2012.

-Türkiye'de Ermeni Sorunu -2- / Y.1, S.11, s.43, Aralık 2012.

YILDIRIM, İlkin Esen

-Kavaklar Ne Güzeldi / Y.1, S.1, s.32, Şubat 2012.

YILDIRIMER, Nazlı

-Emine İşınsu Bibliyografyası / Y.1, S.1, s.61, Şubat 2012.

YILMAZ, Mevlüt Uluğtekin

-Öpsem Elini / Y.1, S.6, s.42, Temmuz 2012.

-Ülkü Ve Aşk / Y.1, S.9-10, s.46, Ekim-Kasım 2012.

YILMAZ, Murat

-Karikatür / Y.1, S.2, s.9, Mart 2012.

YOZGAT, S. Ahmet

-Atlar Gelir Tan Atanda / Y.1, S.5, s.46, Haziran 2012.

-Bircuma Dik Bayraklarını / Y.1, S.6, s.82, Temmuz 2012.

-Bu Gece Terör Vakti / Y.1, S.7-8, s.11, Ağustos-Eylül 2012.

-Güneş Sever Aşık Adamı / Y.1, S.11, s.49, Aralık 2012.

-Desen / Y.1, S.3, s.77-81, Nisan 2012.

-Desen / Y.1, S.4, s.93-95-98, Mayıs 2012.

-Desen / Y.1, S.11, s.51, Aralık 2012.

-Desen / Y.1, S.6, s.80, Temmuz 2012.

YOZGAT, Yusuf Kemal

-Desen / Y.1, S.6, s.33-52-53-62-77-82, Temmuz 2012.

-Desen / Y.1, S.7-8, s.5, Ağustos-Eylül 2012.

-Desen / Y.1, S.9-10, s.16, Ekim-Kasım 2012.

-Desen / Y.1, S.11, s.45, Aralık 2012.

ZORLUTUNA, Halide Nusret

-Kızım «İŞINSU» İçin / Y.1, S.1, s.14, Şubat 2012.

-Bahar Üçlemesi / Y.1, S.1, s.92, Şubat 2012.

-Mevlâna Aman Efendim / Y.1, S.1, s.141, Şubat 2012.

-Yunus Emre'm / Y.1, S.11, s.9, Aralık 2012.

